

VESIHALLITUKSEN MONISTESARJA

1981:82

UUDENKAUPUNGIN MAKEAVESIALTAAN
UUELLEENJÄRJESTELYMAHDOLLISUUDET

Olavi Penttilä

1981:82

UUDENKAUPUNGIN MAKEAVESIALTAAN
UUELLEENJÄRJESTELYMAHDOLLISUUDET

Olavi Penttilä

Diplomityö

Vesihallitus
Helsinki 1981

SISÄLLYSLUETTELO

	sivu
1 JOHDANTO	6
1.1 Uudenkaupungin makeavesiallas	6
1.2 Tutkimuksen tausta	7
2 ALUEEN VEDENTARVE	10
2.1 Nykytilanne	10
2.2 Vedentarpeen kehittyminen	14
2.21 Väestöennusteet	14
2.22 Vedenkulutuksen kehittyminen	15
2.23 Vedenpuhdistamon raakavedentarve	16
2.24 Teollisuuden raakavedentarve	18
2.25 Kehitysmahdollisuudet	18
2.26 Muu vedenkulutus	19
2.27 Tuleva vedentarve	19
3 NYKYISEN ALTAAN HYDROLOGIA	22
3.1 Sadanta	22
3.2 Altaan tulovirtaama	24
3.3 Haihdunta altaan pinnasta	31
3.31 Haihduntamäärityksen taustaa	31
3.32 Astiahavainnot	33
3.33 Aerodynaaminen menetelmä	35
3.34 Suoritetun haihduntamäärityksen tarkkuus	42
3.4 Nykyisen altaan nettotulovalunta ja altaasta saatavissa oleva vesimäärä	47

	sivu
4 UUELLEENJÄRJESTELYPMAHDOLLISUUDET	54
4.1 Uudelleenjärjestelyn taustaa	54
4.2 Pienentämismvaihtoehdot	57
5 PIENENNETYN ALTAAN NETTOTULOVALUNTA	62
5.1 Määrityspäruustet	62
5.2 Nettovuosiäalunnat	62
5.3 Tarvittavat säännöstelyrajat	64
5.4 Lisäveden saantimahdollisuudet	65
5.5 Lisävedenpumpppauksen vaikutus	69
6 VAIKUTUKSET VIRTAKUUSIIN JA VEDEN LAATUUN	75
6.1 Vaikutukset virtauksiin	75
6.2 Patovaihtoehdon 1 mukaiset virtaamat	80
6.3 Patovaihtoehdon 2 mukaiset virtaamat	90
6.4 Muut huomioitavat seikat	92
7 TEKNINEN SUUNNITELMA JA KUSTANNUKSET	95
7.1 Yleistä	95
7.2 Pienentämismvaihtoehdon 1 toteuttamisen edellyt-	96
tämät rakenteet ja rakennustyöt	
7.21 Penkereet	96
7.22 Purettavat penkereet	96
7.23 Perattavat uomat	98
7.24 Rakennettavat sillat	99
7.25 Lisäveden siirtosysteemi	99
7.26 Muut rakenteet	110

	sivu
7.3 Pienentämisvaihtoehdon 2 toteuttamisen edellyt- tämät rakenteet ja rakennustyöt	111
7.31 Penkereet	111
7.32 Purettavat penkereet	112
7.33 Perattavat uomat	112
7.34 Rakennettavat sillat	112
7.35 Lisäveden siirtosysteemi	113
7.36 Muut rakenteet	118
7.4 Kokonaiskustannukset	118
7.41 Pienentämisvaihtoehto 1	119
7.42 Pienentämisvaihtoehto 2	120
8. YHTEENVETO	122
KIRJALLISUUSLUETTELO	126
LIITTEET	128

1. JOHDANTO

1.1. Uudenkaupungin makeavesiallas

Uudenkaupungin vesilaitos perustettiin vuonna 1951 Ruokolanjärven rantaan. Noin 10 vuotta myöhemmin todettiin veden loppuvan ja alettiin suunnitella vedenottoa Sirppujoesta. Samanaikaisesti tuli esille myös merenlahtien patoaminen varastoaltaaksi vedenhankintaa varten. Sysäyksen Uudenkaupungin makeavesialtaan rakentamiseen antoi Kemira Oy:n teollisuuslaitoksen sijoittuminen Uuteenkaupunkiin /1/.

Tehtaan perustamisen yhteydessä kaupunki sitoutui huolehtimaan vedensaannista ja nykyään myös kaupungin oma vedenhankinta hoidetaan pääosin makeavesialtaasta.

Makeavesialtaan padot ja sulut rakennettiin vuosina 1964 - 1965 ja vesi muuttui juomakelpoiseksi, eli suolapitoisuus laski alle arvon 200 mg Cl/l, vuoden 1967 loppupuolella. Velho- ja Ruotsinvesi erotettiin merestä 13 maapadolla, joista suurin, pääpato, rakennettiin Ruotsinveden eteläpuolella olevaan Järvenkarin raumaan. Altaan eteläpuolella olevia patoja pitkin on rakennettu Vohdensaaren - Lepäisten maantie. Säänöstelysulku ja venesulku rakennettiin pääpadon yhteyteen ja myöhemmin rakennettiin toinen venesulku Vintrinraumaan /1/, /2/.

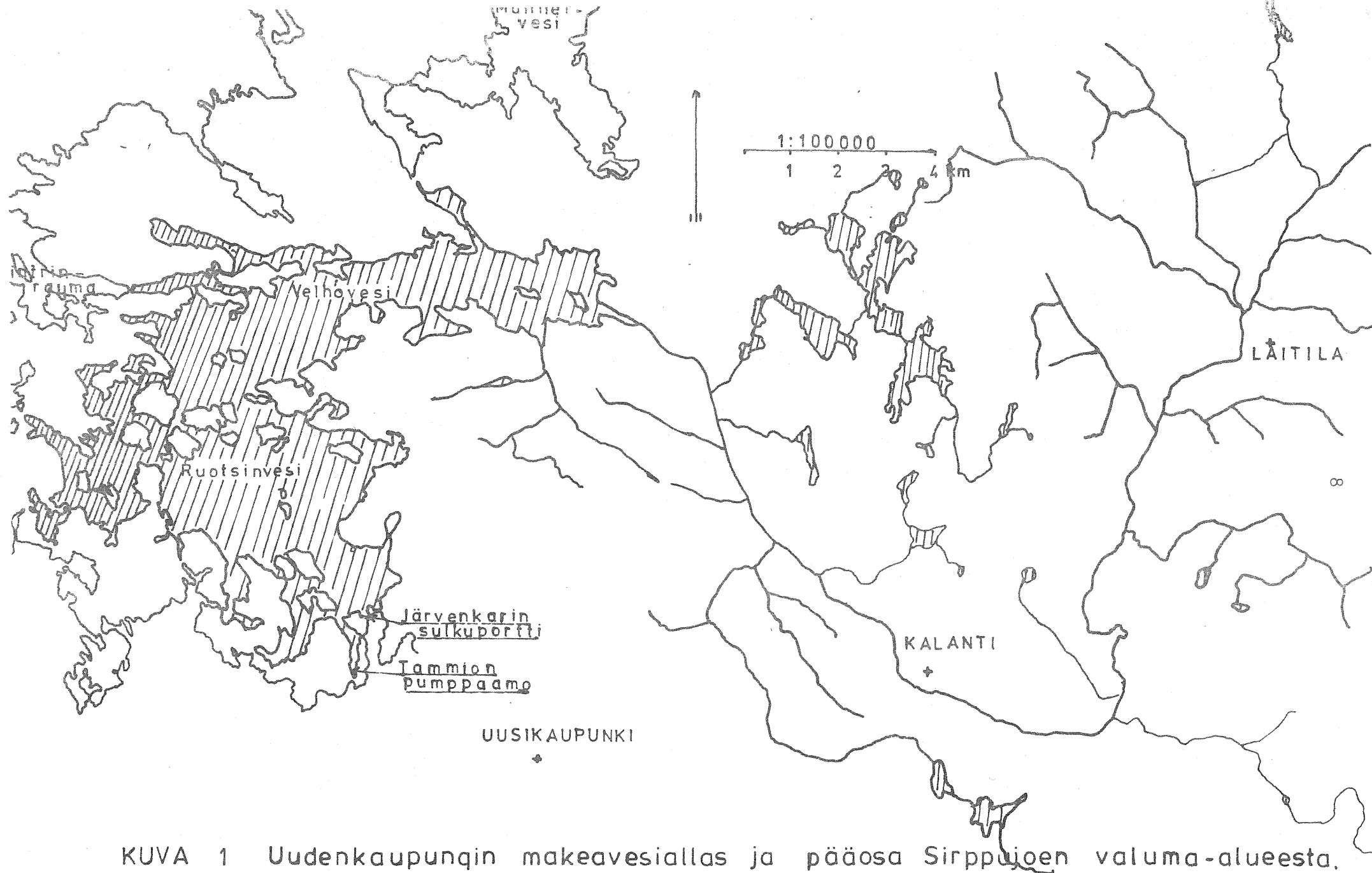
Altaan valuma-alue on kaikkiaan 498 km^2 ja tästä 86 % eli 430 km^2 kuuluu Sirppujoen valuma-alueeseen. Altaan oma valuma-alue on siten 70 km^2 , josta altaan pinta-ala on 37 km^2 . Varastoaltaan keskisyvyys keskiveden aikaan on 4,4 m ja tilavuus 165 milj. m^3 . Allas muodostuu kahdesta merenlahdesta, joiden välinen

saariketju kapeine salmineen muodostaa luonnollisen rajan niiden välille. Pohjoisempi näistä on Velhovesi, jonka pinta-ala on 20 km^2 . Se on suhteellisen tasapohjainen ja matala, keskisyvyydeltään noin 3,2 m. Velhoveden itäosaan päättyy ainoa altaaseen laskeva joki, Sirppujoki, jonka kuljettamat sedimentit osaltaan vaikuttavat Velhoveden mataluuteen ja pohjan tasaisuuteen. Eteläisempi Ruotsinvesi on pinta-alaltaan noin $17,0 \text{ km}^2$ ja sen keskisyvyys on noin 5,9 m. Altaan suurimmat syvänteet ovat Ruotsinveden itäosassa, jossa on mitattu 24,3 m syvä kohta. Yli 10 m syvien syvänteiden osuus Ruotsinveden pinta-alasta on noin 11,8 % /3/ (kuva 1).

Länsi-Suomen vesioikeuden päätöksen (39/1974) mukaan saa kaupunki ottaa vettä altaasta korkeintaan $65\,000 \text{ m}^3/\text{d}$. Vesioikeuden asettamat altaan säännöstelyrajat ovat seuraavat: Velho- ja Ruotsinveden säännöstelyn ylärajana pidetään korkeutta NN - 0,30 m. Säännöstelyn alaraja on aikana 15.5 - 15.9 korkeudessa NN - 0,65 m ja muulloin korkeudessa NN - 1,00 m. Säännöstelyn sekä ylä- että alarajaa alennetaan kuitenkin vuosikymmenen alussa meren keskivedenpinnan muutoksesta johtuen 5,6 cm.

1.2 Tutkimuksen tausta

Uudenkaupungin makeavesiallas on ratkaissut alueen vedenhankintaongelmat, mutta tuonut mukanaan myös ongelmia, joista mainittakoon altaan happamuudesta talvella 1968 - 1969 johdunut kalakuolema, jonka jälkeen altaalla on havaittu kaloja, Lounatkarinpuhtia lukuunottamatta, vain satunnaisesti. Toinen huomattava altaan muodostamisesta aiheutunut haitta on vesikasvillisuuden voimakas leviäminen altaan matalilla ranta-alueilla. Haittojen poistamiseksi ja rajoittamiseksi on ehdotettu altaan pienentämistä siten, että osa nykyisestä altaasta palautettaisiin meren yhteyteen.

KUVA 1 Uudenkaupungin makeavesiallas ja pääosa Sirppujoen valuma-alueesta.

Seuraavassa tutkimuksessa on tarkasteltu eri pienentämisvaihtoehtoja, niiden mukaan saatavia vesimääriä ja eri vedenotoilla tarvittavia säännöstelyrajoja. Tutkimuksessa käsitellään myös alueen vedenkulutusta, nykyisen altaan hydrologiaa, altaan pienentämisen edellyttämiä rakenteita, kustannusten suuruusluokkaa ja allasalueen virtausolosuhteita pienentämisen jälkeen. Pienentämiseen liittyvät veden laatua ja ekologiaa koskevat kysymykset on kuitenkin jätetty kokonaan tutkimuksen ulkopuolelle.

Uudenkaupungin makeavesialtaalla on suoritettu tutkimuksia altaan koko olemassaolon ajan. Sevola on vuonna 1975 julkaisussa Uudenkaupungin makeavesialtaan ekologisessa tutkimuksessa maininnut ennen vuotta 1975 suoritettut tutkimukset, niiden tekijät ja tutkimuskohteet. Vuonna 1977 Matti Saarivuori suoritti altaan pohjaeläimistöä, kalastoa ja veden ph:ta koskevan tutkimuksen. Ström laati vuonna 1978 selvityksen Uudenkaupungin makeavesialtaan happamuudesta. Altaan veden laatua ja siinä tapahtuvia muutoksia on edelleen seurattu sekä Uudenkaupungin kaupungin, että Turun vesipiirin vesitoimiston toimesta. 1970-luvun loppupuolella makeavesialtaalla suoritettut tutkimukset ovat painottuneet altaalle muodostuneen kasvilisyyden kartoitukseen ja poistokokeiluihin. Asiaan liittyviä selvityksiä ovat laatineet mm. Insinööritoimisto Maa ja Vesi Oy 1976 ja Ström 1978, 1979 ja 1980.

2. ALUEEN VEDENTARVE

Nykyisestä altaasta saatavissa oleva vesimäärä on niin suuri, että lähialueen vedensaantia voidaan pitää turvattuna. Altaan pienentämisen edellytyksenä on pidettävä siitä, että altaasta saatava vesimäärä edelleen kattaa vähintään lähialueen vedentarpeen tulevaisuudessakin. Lähialueella tarkoitetaan altaan ympärillä olevia taajamia, joista vedenkulutuksen kannalta tärkeimmät ovat Uusikaupunki ja Kalanti.

Tulevaisuudessa tarvittavan vesimäärän arvioinnin pohjana on käytetty nykyistä vedentarvetta ja sen tähänastista kehitystä. Lisäksi on pyritty ottamaan huomioon teollisuuden tuleva vedentarve, ominaiskulutuksen, liittymisasteen ja alueen asukasluvun kehitys sekä esimerkiksi saatavissa olevan raakaveden alueelle mahdollisesti houkutteleva uusi teollisuus.

Liittymisaste on vaihdellut melkoisesti alueliitosten vuoksi, mutta keskustan liittymisaste on kasvanut tasaisesti ja oli vuonna 1979 jo noin 98,5 %. Ominaiskulutuksella on tässä tutkimuksessa tarkoitettu vedenkulutusta vuorokaudessa / liittynyt henkilö.

2.1 Nykytilanne

Uudenkaupungin kaupunki saa säännöstellä altaan vedenpinnan korkeutta Länsi-Suomen vesioikeuden myöntämän luvan edellyttämissä rajoissa ja johtaa altaasta vettä enintään $65\,000\text{ m}^3/\text{d}$ yhdyskunnan ja teollisuuden vedensaannin turvaamiseksi. Lupa mahdollistaa tasaisella vedenotolla $23,7$ miljoonan m^3 vuosioton.

Altaasta on myyty raakavettä Kemira Oy:lle vuodesta 1968

alkaen ja kaupungin oma vesilaitos aloitti altaan raakaveden käytön vedenpuhdistamolla samana vuonna. Kaupungin ja teollisuuden raakaveden kulutus ja vedenottopaikka vuosina 1972 - 1980 ilmenevät taulukosta 1. Kuvaan 2 on piirretty raakaveden kokonaiskulutus ja raakaveden kulutus makeavesialtaasta vuosina 1972 - 1980.

Taulukko 1

Raakaveden kulutuksen (1 000 m³/a) jakaantuminen vuosina 1972 - 1980

	teollisuus			vedenpuhdistamo			(kokonais)raakaveden kulutus		
	MAV	RUV	YHT.	MAV	RUV	YHT.	MAV	RUV	YHT.
1972	981	159	1140	502	406	908	1483	565	2048
1973	1099	207	1307	703	357	1060	1802	564	2366
1974	1171	178	1349	674	384	1058	1845	562	2407
1975	1364	120	1484	1250	-	1250	2614	120	2734
1976	1304	-	1304	1402	39	1441	2706	39	2745
1977	1142	-	1142	1071	423	1494	2213	423	2636
1978	1207	-	1207	707	745	1452	1914	745	2659
1979	1304	-	1303	833	501	1334	2137	501	2638
1980	1475	-	1475	955	370	1325	2430	370	2800

MAV makeavesialtaan vettä

RUV Ruokolanjärven ja Käätyjärven vettä

Taulukosta 2 ilmenee vedenpuhdistamolle pumpattu vesimäärä, laitokselta lähtevä vesimäärä, laitoksen käyttämä vesimäärä ja kaupungin henkikirjoitettu asukasluku vuosina 1972 - 1979. Laitoksen käyttämää vesimäärää tarkasteltaessa on huomattava, että uusi vedenpuhdistamo on ollut käytössä vuodesta 1977 ja että myös laitokselta myyty raakavesi sisältyy kyseiseen lukuun. Lisäksi taulukossa on keskusta-alueen vastaavat liittymisasteet ja ominaiskulutukset. Koska liittymisastetta on tarkkailtu vasta vuodesta 1977 on

vuoden 1976 liittymisaste arvioitu havaitun kehityssuunnan perusteella.

Taulukko 2

Puhdistamolle tullut raakavesi, puhdistamolta lähtenyt puhdistettu vesi ja laitoksen käyttämä vesimäärä sekä kaupungin henkikirjoitettu väestö vuosina 1972 - 1980. Keskusta-alueen henkikirjoitettu väestö, liittymisasteet ja ominaiskulutukset vuosina 1976 ja 1979

	tuleva 1000 m ³ /a	lähtevä 1000 m ³ /a	sis.käyttö % 1000 m ³ /a	asukas luku	keskus- ta as.luku	liitty- minen % as.	om.kul. as.d
1972	908	827	8,9	81	8889		
1973	1060	954	10,0	106	9509		
1974	1058	993	6,1	65	11308		
1975	1250	1179	5,7	71	11918		
1976	1441	1310	9,1	131	12184	10621 95	10090 356
1977	1494	1272	14,9	222	12438	96,0	
1978	1452	1234	15,0	217	12551	97,1	
1979	1334	1138	14,8	197	12607	11100 98,5	10934 285
1980	1325	1219	8,0	106			

Taulukoista käy ilmi, että kokonaisraakaveden kulutus on noussut nykyiselle tasolle vuonna 1976, jonka jälkeen se on pysynyt suunnilleen vakiona. Teollisuuden osuus kokonaisraakavedenkulutuksesta on ollut noin 50 % ja järviveden osuus on vaihdellut 1.5 - 28.0 % välillä. Uuden vedenpuhdistamon sisäinen vedenkulutus on ollut noin 15 % puhdistamolle tulleesta raakavedestä. Taulukosta 2 ilmenevä ominaiskulutuksen pieneneminen on yleinen ilmiö Suomessa 1970-luvun lopulla ja johtunee ainakin osaksi jätevesimaksun käyttöönotosta. Ominaiskulutusta pienentää myös taulukosta 5 ilmenevä yleisen vedenkäytön pieneneminen mikä johtuu ainakin osaksi vuotovesien paremmasta hallinnasta. On kuitenkin varauduttava ominaiskulutuksen uuteen loivaan nousuun.

Liittymisprosentti keskusta-alueella oli vuonna 1979 noin 98,5 % ja voidaan olettaa, että vesilaitoksen toiminta-alueella liittymisprosentiksi tulee lähivuosina 100. Asutuksen osuus puhdistetun veden käytöstä on vuosina 1977 - 1979 ollut 55 - 61 %, palvelun osuus 18 - 20 %, teollisuuden osuus 8 - 15 % ja yleisen käytön osuus 6 - 18 %.

Teollisuuden raakaveden saanti on viime vuosina järjestetty yksinomaan makeavesialtaasta, jonka veden laatu on järeivettä parempaa. Koska raakaveden siirtokapasiteetti ei pysty kattamaan sekä Saab-Valmetin että vedenpuhdistamon raakaveden tarvetta on puhdistamo ollut viime vuosina pakotettu käyttämään osaksi Ruokolanjärven vettä. Syynä taulukosta 1 ilmenevään puhdistamon saaman allasvesimäärän pienenemiseen on vesilaitoksen siirtyminen kaksivuorotyöhön, jolloin vedenottoa päivällä on jouduttu tehostamaan ja siirtokapasiteetti altaasta on havaittu liian pieneksi. Allasveden lisäksi tarvittu raakavesimäärä on pumpattu Ruokolanjärvestä. Raakavesiputkiston kapasiteetinlisäys on kaupungin suunnitelmissa ja tulevaisuuden vedentarvetta arvioitaessa on varauduttava siihen, että myös puhdistamon tarvitsema vesimäärä otetaan kokonaisuudessaan makeavesialtaasta.

Kesäaikana 15.5 - 15.9, jolloin altaan säännöstelyrajat ovat tiukemmat, on altaasta pumpatun veden osuus altaasta vuoden aikana pumpatusta vedestä vuosina 1972 - 1979 vaihdellut välillä 29 - 35 %, keskiarvon ollessa 32,3 %. Teollisuuden käyttämän raakaveden määrä on kesälomien vuoksi hieman pudonnut, mutta vastaavasti kaupungin vedenottamo on lisännyt allasvesiosuuttaan. Kokonaisvedentarpeen väheneminen on huomioitu pienentämällä järviveden määrää. Myöhemminkin raakavedenoton keskittyttyä kokonaan makeavesialtaaseen on tehostuvan kastelun vuoksi syytä olettaa kesäkolmanneksen raakavedentarpeen olevan noin 1/3 vuotuisesta vedentarpeesta.

Kaupungin vedenpuhdistamon ja teollisuuden lisäksi altaan vettä käyttävät allasalueen maanviljelijät ja ranta-asukkaat talousvedeksi ja kasteluun. Kyseiset vesimäärät ovat kuitenkin niin pienet, että niillä ei ole sanottavaa merkitystä altaan pinnankorkeuksiin tai altaasta saataviin vesimääriin.

2.2 Vedentarpeen kehittyminen

Alueen tuleva vedentarve riippuu väestökehityksestä, kulu-
tustilavun muutoksista, teollisuuden vedentarpeesta, halutus-
ta kehitysvarasta ja muusta mahdollisesta vedenkulutukses-
ta.

2.21 Väestöennusteet

Viralliset kunnittaiset väestöennusteet vaihtelevat ja
ulottuvat korkeintaan vuoteen 1990 (taulukko 3). Tilastokes-
kus on tehnyt koko maata ja läänejä koskevat ennusteet vuo-
teen 2010.

Taulukko 3

Uudenkaupungin väestökehitys

Ennuste/tavoite	1980	1985	1990	2000	2010
kaupungin oma kv 29.10.1979					
vahvistamaton ennuste	13129	14200	15200		
tilastokeskus 1978	13524	15066	16206		
Seutukaavaliittonesitys (kesä -79, kesä -80)		13700	14340		
-----	-----	-----	-----	-----	-----
koko maa (tilastokes- kus 1978)	4786867	4873679	4932220	4943791	4869299
Turun ja Porin läänin kaupungit	429381	438477	444342	445300	440401

Lähikunnista vedentarvitsijana tulee kysymykseen lähinnä Kalanti (taulukko 4).

Taulukko 4

Kalannin väestökehitys

Ennuste/tavoite	1980	1985	1990
kunnan oma arvio		3700	3900
Tilastokeskus 1978	3552	3797	4009
Seutukaavaliitto (kesä -80)	3470	3470	3470

Kyseisissä ennusteissa ei ole Uudenkaupungin kohdalla otettu huomioon Lokalahden liitoksesta aiheutunutta väestönlisäystä. Toisaalta liitoksen johdosta vesilaitoksen toiminta-alueen asukasluku ei kasva ja liitos voidaan jättää huomioimatta. Tilastokeskuksen koko maata koskevat väestöennusteet osoittavat maan väkiluvun kasvun pysähtyvän vuoteen 2000 mennessä ja kääntyvän laskuun. Tilanne on sama Turun ja Porin läänin kaupungeissa, joiden väkiluku lienee suurimmillaan noin vuonna 2000. Kuitenkin on otettava huomioon, että esimerkiksi runsaasti saatavissa oleva käyttövesi saattaa houkutella alueelle teollisuutta, jonka vaikutuksesta väestökehitys ainakin paikallisesti poikkeaa ennustetusta.

2.22 Vedenkulutuksen kehittyminen

Tulevan vedenkulutuksen arvioinnin helpottamiseksi on taulukkoon 5 koottu puhdistetun veden ryhmitelty käyttö vuosina 1977 - 1979. Vuoden 1980 tulokset eivät vielä olleet käytettävissä. Kaupunkiliiton julkaisun B63 mukaan ryhmitely muodostui seuraavaksi:

- asuintalojen vedenkulutus
- palvelutoimintojen vedenkulutus
 - toimistot, sairaalat, liikkeet, koulut, virastot jne.
- teollisuuden vedenkulutus
- yleinen vedenkulutus

- kastelu, sammutus, huuhtelu, vuodot jne.

Lisäksi taulukossa on ennustettu eri ryhmien vedenkulutuksen kehittymistä. Ennusteen pohjana on Kaupunkiliiton julkaisun B63 mukaiset vuoden 2010 arvot ja vastaavat mitatut vuoden 1979 arvot. Väliarvot vuosina 1990 ja 2000 on saatu interpoloimalla edellisistä. Teollisuuden puhtaan veden kulutus riippuu alueen teollisuuden määrästä, laadusta ja tulevasta kehityksestä. Ennusteessa on teollisuuden puhtaan veden kulutuksen suhteellinen osuus puhtaan veden kokonaiskulutuksesta arvioitu samansuuruiseksi vuoden 1979 arvon kanssa. Yleisen käytön osuus on arvioitu ennustetta pienemmäksi, koska osa yleiseen käyttöön luettavasta vedestä voidaan toimittaa laitokselta raakavetenä ja sisältyy siten laitoksen sisäiseen vedenkulutukseen.

Taulukko 5

Puhdistetun veden käyttö vuosina 1977 - 1979 ja ennusteet vuosille 1990, 2000 ja 2010.

	asutus			palvelu			teollisuus			yl. käyttö			yht.
	1000 m ³ /a	%	$\frac{1}{\text{as.d}}$	1000 m ³ /a	%	$\frac{1}{\text{as.d}}$	1000 m ³ /a	%	$\frac{1}{\text{as.d}}$	1000 m ³ /a	%	$\frac{1}{\text{as.d}}$	$\frac{1}{\text{as.d}}$
1977	710	55,8		226	17,7		116	9,2		220	17,3		
1978	736	59,7		244	19,8		183	14,8		72	5,7		
1979	690	60,6	173	209	18,4	52	175	15,4	44	64	5,7	16	285
1990			186			58			48			21	313
2000			199			64			52			25	340
2010		58,0	212		19,0	69		15,0	55		8,0	29	365

2.23 Vedenpuhdistamon raakaveden tarve

Vedenpuhdistamon raakaveden tarvetta vuosina 1990, 2000 ja 2010 arvioitaessa on otettu huomioon seuraavat oletukset:

- vedenpuhdistamon sisäinen kulutus on edelleen 15 % laitokselle tulevasta raakavedestä
- asukasluvun kasvu keskittyy vesilaitoksen nykyiselle toiminta-alueelle, jossa liittymisprosentti kasvaa arvoon 100

- vesilaitoksen toiminta-alueen ulkopuolella olevien alueiden asukasluku säilyy nykyisellään ja vesilaitoksen toiminta-alueen laajentuessa 30 % asukkaista tulee asteittain (10 %/10 v) vesilaitoksen asiakkaiksi
- Kalanti ostaa tarvitsemansa puhtaan veden kaupungin vedenpuhdistamolta
- ominaiskulutus kasvaa taulukon arvojen mukaan.

Kaupungin väkiluvun kehitysennusteet vaihtelevat melkoisesti. Kaupunginvaltuuston oman arvion mukaan väkiluku on vuonna 1990 15 200 ja mikäli kehitys ei poikkea Turun ja Porin läänin kaupunkien yleisestä kehitysennusteesta niin vuosien 2000 ja 2010 väkiluvuksi voitaneen arvioida 16 000.

Kalannin kunnan alueella arvioidut pohjavesivarat ovat $400 \text{ m}^3/\text{d}$. Vesijohtoverkkoon liittyneitä asukkaita on 800 ja tämänhetkinen vedenkulutus on noin $250 \text{ m}^3/\text{d}$. Nykyisten suunnitelmien mukaan Kalanti ottaa tulevaisuudessa tarvitsemansa veden Uudenkaupungin vedenpuhdistamolta kuitenkin niin, että mahdollisimman kauan ja suurelta osin käytetään kunnan omia pohjavesivaroja. Putkiston mitoituksessa valmistaudutaan kuitenkin siirtämään koko tarvittava vesimäärä Udestakaupungista. Vesijohtoverkkoon liittyneiden asukkaiden lukumäärän voidaan arvioida kasvavan keskimäärin noin 20:lla vuosittain, jolloin kuluttajia on vuonna 1990 1 000, vuonna 2000 1 250 ja vuonna 2010 1 500.

Taulukosta 6 ilmenee kaupungin vesilaitokseen liittyneiden asukkaiden lukumäärä ja ominaiskulutuksen arvioitu kehitys vuosina 1980, 1990, 2000 ja 2010. Lisäksi taulukosta käy selville vastaavien vuosien puhtaan veden tarve, laitoksen oma vedenkäyttö ja tarvittavat raakavesimäärät.

Taulukko 6

Vedenpuhdistamon tarvitseman raakaveden kehitysennuste

	Liitt. as.lkm.	om.kul. l/as.d	puhd.vesi 1000 m ³ / a	laitos 1000 m ³ / a	raakavesi 1000 m ³ /a
1990	14850	313	1680	297	1977
2000	16050	340	1992	351	2343
2010	16450	365	2192	386	2578

2.24 Teollisuuden raakavedentarve

Teollisuuden raakavedentarve on vuosina 1972 - 1980 vaihdellut välillä 1 140 000 - 1 480 000 m³/a. Nykyisen teollisuuden raakavedentarve saattaa tuotannon muutosten ja laajennusten johdosta kasvaa huomattavasti tarkastelujakson loppuun mennessä. Lisäksi on huomattava muu alueelle mahdollisesti tuleva vettä runsaasti käyttävä teollisuus.

2.25 Kehitysmahdollisuudet

Edellä olevissa vedentarve-ennusteissa on pitäydytty todennäköisessä kehityksessä ja pyritty arvioimaan alueen vedentarve, mikäli ennusteet pitävät paikkansa. Nykytilanteessa kaupungin raakavesitilanne on niin hyvä, että se tai jokin muu seikka saattaa houkutella alueelle uutta teollisuutta, joka aiheuttaa väkiluvun ja siten myös vedenkulutuksen ennusteita voimakkaamman kasvun. Ongelmana onkin kaupungin raakavesitarpeen kehittymisarvioon tehtävän kehitysvaran suuruus. Esimerkiksi vuosina 1965 - 1975, jolloin kaupungin teollistuminen oli voimakasta, kaupungin ja liitosalueiden väkiluku kasvoi noin 5 000 hengellä. Nykyisten ennusteiden mukaan kaupungin väkiluku kasvaa seuraavana 30 vuotena noin 3 000 hengellä. Mikäli arvioidaan, että kaupungeissa tapahtuu ennustetun kehityksen lisäksi esimerkik-

si vuosien 1965 - 1975 teollistumista vastaava teollistuminen, on vuoden 2010 raakaveden vedentarve-ennusteisiin lisättävä teollisuuden osuutena noin $1\,500\,000\text{ m}^3/\text{a}$ ja väestönlisäyksen johdosta noin $800\,000\text{ m}^3/\text{a}$.

2.26 Muu vedenkulutus

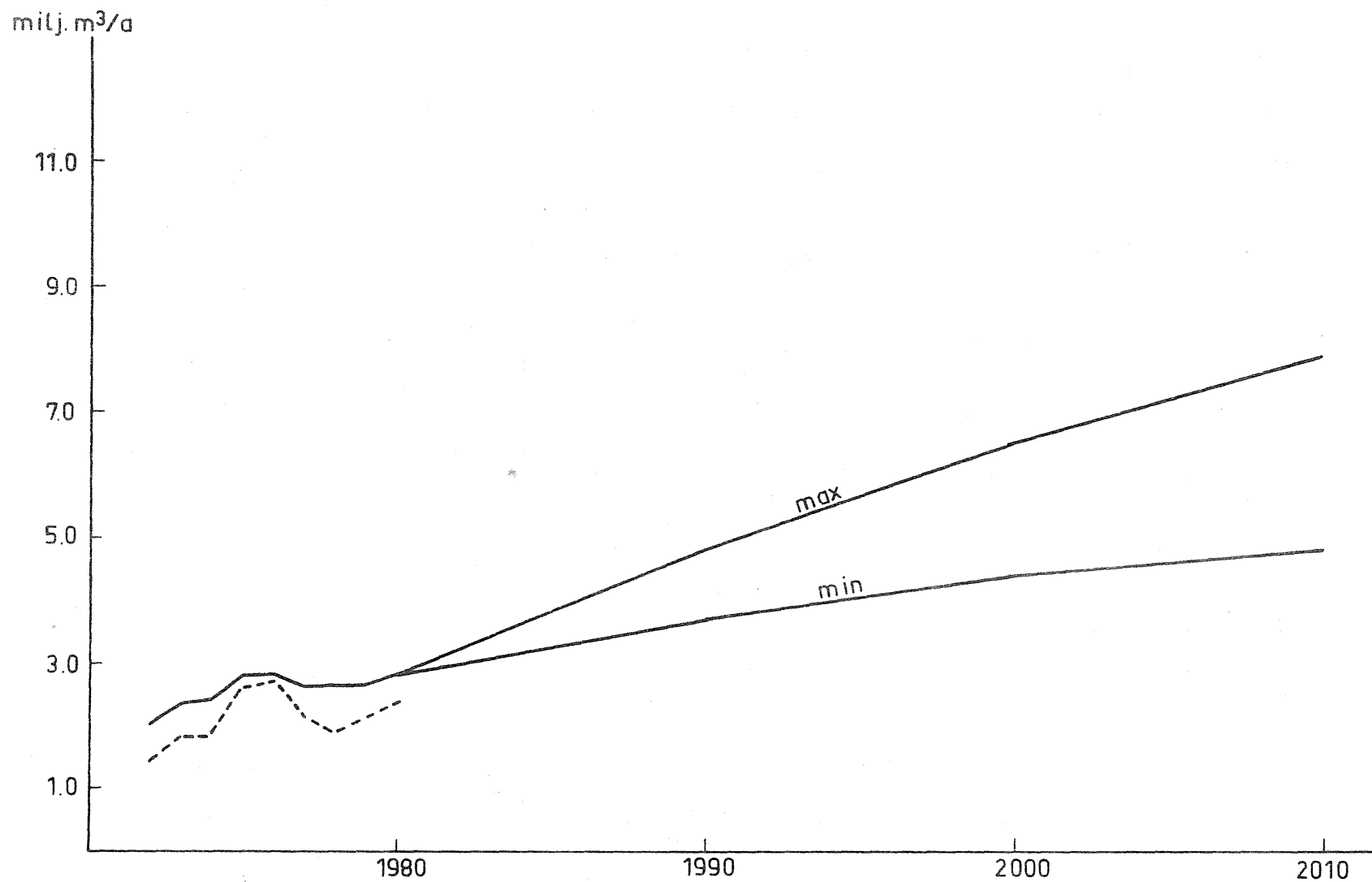
Altaan vedenkäyttö kasteluvetenä saattaa lisääntyä allasalueella ja Sirppujoen vedenkäyttö jokivarsialueella. Alentamalla altaan pintaa 1 cm saadaan kastelukäyttöön $370\,000\text{ m}^3/\text{a}$ ja arvioimalla kasteluveden tarpeeksi $500\text{ m}^3/\text{ha/a}$ voidaan kasteluvedellä kastella noin 750 ha, mikä on huomattavasti suurempi kuin altaan kasteluetaisyydellä olevien peltojen yhteispinta-ala. Sirppujoen varressa on peltohehtareja huomattavasti enemmän, mutta suurin kasteluvetenä käytettävissä oleva vesimäärä on Sirppujoen kesäkuun virtaama vähennettynä minimijuoksutuksella. Sirppujoen kokonaisvirtaaman vaikutus kuivimpina kesinä on kesäkuussa alle 10 allasmillimetriä, joten kastelun kokonaisvaikutuksellakaan ei ole sanottavaa merkitystä altaan vesivaraston suuruuteen tai altaasta saatavaan raakavesimäärään.

Altaasta pumpattava vesimäärä saattaa nousta huomattavasti mikäli altaan vettä ryhdytään käyttämään kauempana olevien suurien yhdyskuntien, kuten Turun tai Rauman vesihuoltoon.

2.27 Tuleva vedentarve

Tulevana raakavedentarpeena on pidettävä vähintään vuoden 2010 vedenpuhdistamon arvioitua raakaveden tarvetta lisättyinä teollisuuden raakavedentarpeella. Lisäksi on syytä ottaa huomioon alueen kehittymisen edellyttämät raakavesireservit ja muu ennusteista poikkeava kehitys, joka johtuu esimerkiksi teollisuuden ominaiskulutuksen tai väestökehityksen uudesta kehityssuunnasta. Myös veden mahdollinen johtaminen muihin yhdyskuntiin on otettava huomioon.

Kuvaan 2 on piirretty raakavedentarpeen ennustetut kehitykset sekä tilanteessa, jossa väestönkehitys on ennustetun kaltainen ja teollisuuden vedenkulutus kasvaa puolitoistakertaiseksi, että tilanteessa jossa väestöennusteisiin varataan 5000 hengen kehitysvara, nykyisen teollisuuden vedenkulutus nousee kaksinkertaiseksi ja alueelle siirtyy uutta teollisuutta, jonka vedentarve on nykyisen teollisuuden vedentarpeen luokkaa.

KUVA 2. Raakaveden kokonaiskulutus — ja raakaveden kulutus makeavesi-altaasta ---- vuosina 1972—1980 sekä raakavedentarpeen kehitysennusteet vuoteen 2010 asti.

3. NYKYISEN ALTAAN HYDROLOGIA

Nykyisestä altaasta saatavissa olevan vesimäärän laskemiseksi on selvitettävä altaan sadanta, haihdunta ja tulovirtaama. Lisäksi on otettava huomioon altaan pinnankorkeuksia koskevat määräykset ja vedenoton vaikutukset.

Sadannan, haihdunnan ja tulovirtaaman avulla on laskettu altaan nettotulovalunta. Tulosten havainnollistamiseksi luvut on muutettu allasmillimetreiksi. Koska nettotulovalunnat vaihtelevat eri vuosina voimakkaasti, on laskettu myös 1950-luvun nettotulovalunnat, jotta saadaan käsitys siitä, miten altaan pinta olisi vaihdellut 1950-luvun kuivina vuosina.

Nettotulovalunnan määrittäystä vaikeuttaa altaalla suoritettujen suoranaisten havaintojen niukkuus. Tarkastelujaksoksi on valittu vuodet 1950 - 1979 ja ainoastaan sadannasta on käytettävissä kyseisiä vuosia vastaavat havainnot makeavesialtaalta. Tulovirtaamia koskevia havaintoja on vuodesta 1970 lähtien ja suoranaisia haihduntahavaintoja ei altaalla ole suoritettu lainkaan. Puuttuvat arvot on kuitenkin pyritty arvioimaan, jotta altaan nettotulovalunta voidaan määrittää koko tarkastelujakson ajalta.

Vuotuisen epätasaisuuden selvittämiseksi nettotulovalunnat on laskettu kuukausittain ja säännöstelyrajojen ajallista sijoittumisesta johtuen toukokuun ja syyskuun arvot on laskettu puolikuukausittain.

Altaan pinta-alan muutosta vedenkorkeuden vaihdellessa ei ole otettu laskelmissa huomioon, koska ko muutos on altaan jyrkkärantaisuuden ja pienien korkeusvaihteluiden takia vähäinen.

3.1. Sadanta

Altaan pinnalle tulleen sadannan määrittämiseksi on ollut

käytettävissä kaksi sadeasemaa. Uudenkaupungin sadeasema on ollut käytettävissä vuodesta 1959 lähtien ja Lyökin sadeasemalta on havainnot koko tarkastelujakson ajalta.

Sadeasemien julkaisemat arvot ovat ns. korjaamattomat arvot, joissa ei ole otettu huomioon tuuli- ja kostutusvirhettä. Korjatut sadanta-arvot saadaan kertomalla kuukausisadannat kuukausikertoimilla, jotka vaihtelevat kuukausittain. Kuusisto on Säkylän Pyhäjärven vesitasetta ja säännöstelyä koskevassa teoksessaan /15/ käyttänyt Solantien ja Helimäen vuonna 1975 esittämiä korjauskertoimia jotka Lounais-Suomessa ovat seuraavat:

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
1,35	1,37	1,35	1,17	1,08	1,06	1,06	1,06	1,06	1,09	1,18	1,26

Kertoimissa otetaan kesäaikana huomioon 5 % tuulivirhe ja 1 % kostutusvirhe; korjauskerroin on siten kesäaikana 1,06. Muina vuodenaikoina kertoimet ovat suurempia, talvikuukausina erityisen suuret, koska lumisateen mittaaminen sademittarilla on hyvin epätarkkaa.

Lyökin ja kaupungin sadeasemat edustanevat altaan sadantaa melko hyvin, sillä edellinen sijaitsee altaan merenpuoleisella reunalla ja jälkimmäinen rannikolla altaan läheisyydessä. Asemien sijainnista johtuen Lyökin havaintoaseman merkitys on selvästi kaupungin havaintoaseman merkitystä suurempi.

Talvella jääpeitteen aikana saattaa tuuli kuljettaa lunta altaan reunoille. Tämä ilmeisesti aiheuttaa virhettä talviaikaisen nettotulovalunnan määrittämisessä, mutta vuotuisen nettotulovaluntaan sillä ei ole merkitystä rannalle kulkeutuneen lumen palatessa lähes kokonaisuudessaan pinta- tai pintakerrosvaluntana altaaseen sulamiskauden aikana.

Uudenkaupungin ja Lyökin havaintoasemilla vuosina 1959 -

1979 tehtyjen kuukausihavaintojen perusteella on laskettu asemien sadehavaintojen kuukausittainen keskinäinen riippuvuus. Lyökin vuosien 1950 - 1958 kuukausihavaintojen ja riippuvuussuhteiden avulla on arvioitu Uudenkaupungin havaintoaseman vastaavat havainnot. Korjatut sadannat on saatu kertomalla havaitut tai arvioidut arvot kuukausikertomilla. Altaan sadannat on laskettu korjatuista kuukausisadannoista Thiessenin menetelmän avulla. Toukokuun ja syyskuun sadannat on laskettu puolikuukausittain siten, että kuukausien allassadannat on jaettu Lyökin havaintoasemalta vastaavina aikoina tehtyjen havaintojen suhteessa.

Taulukossa 7 on esitetty kuvatulla tavalla määritetyt kuukausisadannat makeavesialtaan pinnalle vuosina 1950 - 1979. Taulukosta ilmenevät myös sadannan vuosisummat.

3.2 Altaan tulovirtaama

Makeavesialtaan valuma-alue on 461 km^2 ja siitä 430 km^2 eli 93 % kuuluu Sirppujoen valuma-alueeseen. Käytännössä altaan tulovirtaama on siis riippuvainen Sirppujoen virtaamasta.

Koska nettotulovalunnan tarkastelujaksoksi valittiin vuodet 1950 - 1979, on pyrittävä selvittämään myös Sirppujoen virtaamat vastaavana ajanjaksona. Sirppujoen Puttakosken virtaamat on havaittu päivittäin vuosina 1970 - 1979, mutta vuosien 1950 - 1969 virtaamien selvittämiseksi on käytettävä vertailuvesistöä.

Vertailuvesistöksi on valittu Aurajoen Hypöistenkosken valuma-alue. Säännölliset virtaamahavainnot on vertailuvesistön alueelta vuodesta 1949 lähtien, joten havaintosarjan pituus on riittävä. Kooltaan 385 km^2 ja järvisyvyydeltään 0,0 % se on verrattavissa Puttakosken valuma-alue-

Taulukko 7

Uudenkaupungin makeavesialtaan sadanta kuukausittain vuosina 1950 - 1979 (mm).

	I	II	III	IV	V	V	VI	VII	VIII	IX	IX	X	XI	XII	YHT.
					1-15	16-31				1-15	16-30				I-XII
1950	38	63	57	80	7	24	23	39	44	43	53	65	76	102	714
1951	62	21	42	84	5	5	32	34	25	24	24	12	77	62	509
1952	53	84	21	44	3	15	23	65	58	14	29	73	72	77	631
1953	44	58	11	22	1	36	72	117	118	30	22	39	45	27	642
1954	63	5	49	41	1	20	51	192	107	24	60	77	89	90	869
1955	89	13	22	18	49	10	10	4	3	81	55	71	45	86	556
1956	49	40	8	29	10	8	93	25	34	5	14	44	20	58	437
1957	41	53	23	19	33	1	60	42	92	34	59	19	36	42	554
1958	29	11	13	19	29	36	35	38	43	1	8	35	63	56	421
1959	87	21	32	46	6	14	21	9	62	4	1	44	77	55	479
1960	96	27	7	19	10	2	48	61	127	27	9	48	94	89	664
1961	78	41	30	14	19	19	98	102	117	40	-	54	62	66	740
1962	55	54	25	36	12	22	43	36	85	44	15	57	43	23	565
1963	31	17	16	43	11	20	15	32	120	73	13	108	60	29	598
1964	27	67	5	33	10	5	39	71	61	26	36	48	66	96	590
1965	76	30	24	26	1	15	34	114	61	52	23	51	42	63	612
1966	33	27	42	33	2	23	38	84	80	55	17	38	92	109	673
1967	56	47	41	22	33	40	37	10	198	46	16	111	61	44	762
1968	48	26	39	40	27	13	32	39	23	13	38	118	63	41	560
1969	42	32	4	45	16	22	2	83	34	29	65	52	124	31	581
1970	41	28	69	93	-	29	5	103	49	37	54	30	76	64	678
1971	61	54	40	22	7	4	10	20	66	19	5	57	62	67	494
1972	9	50	17	69	-	18	33	81	101	26	17	38	66	31	556
1973	26	43	38	51	21	14	46	44	67	66	16	49	77	55	613
1974	99	83	32	11	6	11	65	128	26	80	33	117	78	129	898
1975	75	23	32	40	22	40	39	23	43	38	39	35	54	60	563
1976	54	44	39	24	11	2	37	63	26	71	4	21	61	37	494
1977	68	25	35	68	38	12	43	121	50	66	17	59	88	34	724
1978	61	19	73	18	12	1	55	23	69	68	40	44	58	12	543
1979	58	10	45	39	27	4	11	125	117	42	33	34	135	43	713
ka	55	37	31	39	14	16	39	64	70	39	27	55	69	59	614

seen (335 km^2 , 2,4 %). Pellon osuus vertailuvesistön alueella on noin 40 % kun se Sirppujoen valuma-alueella on noin 20 %. Sirppujoen valuma-alueella savimaita noin 25 % kun Aurajoen alueella niitä on lähes 50 %. Soita on Sirppujoen alueella enemmän kuin Aurajoen alueella, kuitenkin vain noin 15 % (11/, /15/, /12/. Pitkääikaisten kuukausikeskiarvojen mukaan kesäkuun ja marraskuun sadannat ovat molemmille valuma-alueille yhtäsuuret kun taas muina kuukausina Puttakosken valuma-alueen sadanta on ollut vertailuvesistön valuma-alueen sadantaa pienempi /13/ HQ, MHQ ja MQ ovat Hypöistenkoskella vuosien 1970 - 1979 havaintojen perusteella 71; 53 ja $3.2 \text{ m}^3/\text{s}$ kun vastaavat arvot Puttakoskella ovat 43; 26 ja $3.3 \text{ m}^3/\text{s}$. Ylivirtaamat Hypöistenkoskella ovat siis selvästi Puttakosken ylivirtaamia suuremmat, mikä johtunee erilaisesta järvisyydestä ja peltoalasta sekä mahdollisesti jokiuomien ja valuma-alueiden kaltevuussuhteiden eroista, mutta keskivirtaamat ovat samankokoiset, joten keskivirtaamien suhteen vesistöjä voidaan pitää vertailukelpoisina.

Puttakosken kuukausikeskivirtaamien laskemiseksi on Puttakosken havaittujen kuukausikeskiarvojen ja vastaavien Hypöistenkosken kuukausikeskiarvojen avulla määriteltä regressioanalyysin avulla kuukausikeskivirtaamien riippuvuussuorat kuukausittain. Riippuvuussuorat on piirretty (yhtenäiset viivat) liitteessä 1 oleviin kuviin, joihin on piirretty riippuvuussuorat myös siinä tapauksessa, että riippuvuus olisi suoraan verrannollinen valuma-alueiden pinta-alojen suhteessa (katkoviivat). Liitteessä 1 ilmenevät myös regressiosuorien yhtälöt ja korrelaatiokertoimet. Kuvien ja korrelaatiokertoimien perusteella voidaan todeta, että regressiosuorat kuvaavat virtaamien riippuvuuksia suurilla virtaamilla hyvin ja selvästi paremmin kuin pinta-alojen suhteessa piirretyt suorat. Toisaalta pienillä virtaamilla suorien ja havaintopisteiden suhteellinen virhe kasvaa voimakkaasti tiettyinä kuukausina. Tämä johtuu siitä, että kyseisinä kuukausina virtaamahavainnot ovat olleet pääasiassa suuria, jolloin pienet virtaamat eivät ole sanottavasti vaikuttaneet suoran kulkuun. Esimerkiksi toukokuussa ei ole havaittu ainoatakaan pientä arvoa, mutta osa arvioitavista arvoista on pieniä. Regressiosuorien alkupäät on korjattu

siten, että Hypöistenkosken virtaamien lähestyessä nollaa myös Puttakosken virtaamien on oletettu lähestyvän nollaa. Suorien alkupäät on korjattu joko tehtyjen havaintojen mukaan, mikäli on havaittu pieniä arvoja, tai alkupäät on korvattu pinta-alojen suhteen mukaisella suoralla. Suorien alkupäät ja korjaukset ilmenevät kuvien yhteyteen piirretyistä suurennoksista.

Hajonta kuvien käyrien ympärillä on suurin kesäkuukausina. Syynä tähän ovat ilmeisesti paikalliset kuurosateet, joiden ansiosta sadanta Hypöistenkosken ja Puttakosken valuma-alueilla voi olla hyvin erisuuruinen. Erityisesti elokuun virtaamahavainnot ovat niin vaihtelevat, että niiden perusteella piirretyn suoran korrelaatio (0.59) jää selvästi muita huonommaksi ja käyrän avulla arvioidut virtaamat ovat ilmeisen virheellisiä. Elokuun regressiosuora on korjattu siten, että havaintopisteistä jätettiin huomioimatta ne (3 kpl) joihin sadanta selvästi oli vaikuttanut häiritsevästi. Siten saatiin ns. "normaali-kuukausille" suora, jonka korrelaatioksi tuli 0.986. Elokuun virtaamat Puttakoskessa vuosina 1950 - 1969 on määrätty korjatun regressiosuoran avulla. Vastaavalla menettelyllä syyskuun korrelaatio parani arvosta 0.858 arvoon 0.979.

Säännöstelymääräysten vuoksi toukokuun ja syyskuun keski-virtaamat on laskettu myös puolikuukausittain. Regressiosuorien avulla on määrätty virtaamat 15 - 31.5 ja 1 - 15.9 vuosina 1950 - 1969. Edellisten ja vastaavien kuukausien kokonaisvirtaamien avulla on laskettu 1 - 15.5 ja 16 - 30.9 välisten aikojen virtaamat. Myös syyskuun alkuosan regressiosuora on korjattu jättämällä "virheelliset arvot" huomioimatta.

Puttakosken kuukausi- ja vuosikeskivirtaamat vuosina 1950 - 1979 on koottu liitteeseen 2. Taulukkoon on koottu myös Hypöistenkosken vastaavat vuosivirtaamat. Kuten taulukosta käy ilmi kuvatulla menetelmällä saadut keskivirtaamat ovat keskimäärin yhtäsuuret Hypöistenkosken vastaavien virtaamien kanssa.

Koko altaan tulovirtaama saadaan kertomalla Puttakosken virtaamat valuma-alueiden suhteella 1.38. Taulukosta 8 ilmenevät altaan tulovirtaamat kuukausittain allasmitilimetreiksi muutettuina. Toukokuu ja syyskuu on laskettu taulukkoon puolikuukausittain.

Määrättyjen tulovirtaamien suuruusluokan tarkistamiseksi on Sirppujoen valuma-alueen keskimääräinen valuma laskettu myös alueen sadannan avulla. Valunnan määrittämiseksi on käytetty regressiomallia, jonka mukaan alueen valunta on riippuvainen sadannasta ja sen vuotuisesta jakautumisesta /14/. Alueen keskimääräinen vuosivalunta voidaan laskea kaavasta:

$$Q_v = 133 + 1.00 \cdot P_t + 0.59P_s + 0.35 P_k \text{ jossa}$$

Q_v = vuosivalunta (mm)

P_t = talvi ja kevätsadanta 1.11 - 30.04 (mm)

P_s = syksysadanta 1.08 - 30.10 (mm)

P_k = kesäsadanta 1.05 - 31.07 (mm)

Sirppujoen valuma-alueella on suoritettu sadehavaintoja vuodesta 1967 lähtien. Vuosien 1950 - 1979 keskimääräisten kuukausisadantojen arvioimiseksi on havaitut keskimääräiset kuukausisadannat kerrottu kuukausittain Lyökin korjaamattomien sadehavaintojen vastaavalla suhteella, kaavassa olevat sadantasuureet on korjattu ainoastaan talviajan (1.12 - 31.3) tuulivirheen (noin 20 %) osalta. Vuosien 1950 - 1979 keskimääräiseksi vuosivalunnaksi saadaan siten kaavan avulla $302 \text{ mm} = 9.57 \text{ l/s km}^2$. Havaittujen ja arvioidujen virtaamien perusteella vastaava valuma oli 9.54 l/s km^2 eli vuosivaluma-arviot ovat keskimäärin hyvin tarkkoja.

Kesäaikaisten valuma-arvioiden suuruusluokkaa voidaan verrata Mustosen tekemiin alivalumatutkimuksiin. Mustonen on tutkinut alivaluman vaihteluja pienillä alueilla ja todennut hydrologisen vuoden jakautuvan kahtia siten, että ali-

Taulukko 8

Altaan tulovirtaama allasmillimetreinä kuukausittain vuosina
1950 - 1979

	I	II	III	IV	V	V	VI	VII	VIII	IX	IX	X	XI	XII	YHT.
					1-15	16-31				1-15	16-30				
1950	30	14	660	1440	49	11	7	9	12	3	82	470	570	1000	4357
1951	80	31	18	1711	111	25	7	18	41	13	13	-	97	740	2905
1952	440	117	45	1005	17	5	7	9	12	7	27	430	377	620	3118
1953	250	100	1530	870	14	14	39	50	350	74	177	240	290	410	4408
1954	110	31	310	715	201	19	7	266	479	208	1068	730	1092	1750	6486
1955	100	325	18	251	1399	401	17	9	17	2	7	130	348	320	3339
1956	310	31	380	512	1097	63	17	9	12	5	4	28	13	380	2861
1957	48	14	18	706	638	102	11	46	160	208	720	910	329	800	4810
1958	125	49	18	522	640	450	59	18	33	7	10	22	79	150	2182
1959	64	83	1390	957	53	14	28	9	12	5	4	7	35	150	2811
1960	30	14	9	918	131	20	17	39	230	232	68	130	599	1190	3627
1961	220	460	1340	338	65	47	28	60	569	58	126	230	686	370	4597
1962	620	514	100	1895	252	58	59	26	48	126	367	300	377	480	5222
1963	30	31	9	590	197	43	7	9	33	185	19	790	396	230	2558
1964	80	49	9	619	324	56	17	9	12	2	15	110	155	1130	2587
1965	286	135	83	696	48	35	17	18	72	18	25	36	232	100	1801
1966	30	31	27	648	1899	51	28	18	23	5	12	252	590	530	4144
1967	120	66	1450	1382	208	102	48	18	280	462	186	124	493	240	5179
1968	15	14	1380	619	129	81	28	26	12	84	109	106	706	330	3639
1969	80	49	18	1353	149	131	39	18	11	2	16	130	841	190	3027
1970	67	27	74	1740	809	71	67	60	47	16	20	55	541	760	4354
1971	680	379	121	1083	90	56	40	12	30	9	6	46	117	460	3129
1972	95	15	27	1170	352	68	54	161	529	107	53	136	512	750	4029
1973	100	69	374	686	286	51	153	162	53	31	42	147	206	320	2680
1974	530	839	450	1305	122	44	49	60	152	75	73	922	802	1460	6883
1975	920	208	165	435	64	40	56	19	13	10	13	34	53	195	2225
1976	79	37	100	1295	225	65	138	20	18	9	8	10	69	260	2333
1977	31	24	670	1063	476	444	51	155	63	34	45	280	725	380	4441
1978	66	26	125	1247	133	97	70	43	63	160	372	250	503	188	3343
1979	73	14	34	1044	684	136	38	197	400	409	258	270	947	1010	5464
ka	189	127	365	961	362	93	43	52	126	86	131	244	426	546	3751

valumia on sekä talvella että kesällä. Talvipuolisko on 1.11 - 30.4 ja kesäpuolisko 1.5 - 30.10. Rajakohtina ovat kevät- ja syyslivalumat. Allastutkimuksen yhteydessä on kesäalivalumalla suurempi merkitys, sillä kesällä säännöstelyrajat ovat tiukemmat ja nettotulovalumaan vaikuttava haihdunta on samoin kesällä suurimmillaan. Mustonen on tutkimuksessaan kehittänyt kaavan kesäalivaluman laskemiseksi. Kaava antaa halutun mittaisen alivalumajakson keskimääräisen alivaluman, valuma-alueen olosuhteiden mukaan. Kaava on muotoa

$$MNq = a + b \cdot t + ct^2 \text{ jossa}$$

$$a = 11.28 - 0.915 T7 + 0.195 \cdot Ss + 0.00634 \cdot p = 0.471$$

$$b = (507.2 \cdot 37.88T7 + 2.33 Ss + 0.7741P) 10^3 = 0.00646$$

$$c = (-1704 + 132.8 T7 \cdot 19.3 Ss - 0.603 P) 10^{-6} = 0.0000935$$

$$t = \text{alivalumakauden pituus} = 123 \text{ d}$$

$$T7 = \text{heinäkuun keskilämpötila vuosina 1930 - 1960} = 16.9$$

$$Ss = \text{maastossa mitattu maaston keskikaltevuus} = 5.5$$

$$P = \text{vuosisadanta (indeksisuure, vuosien 1930 - 1960}$$

$$\text{keskiarvo)} = 565$$

$$MNq_{123} = 2.68 \text{ l/s km}^2$$

Kesävalumat 15.5 - 15.9 vuosina 1950 - 1979 olivat keskimäärin 3.02 l/s km^2 . Kesävalumat ovat kesäalivalumia suuremmat, sillä kesävalumat ilmoittavat tietyn aikavälin keskimääräisen valuman ja kesäalivalumat vastaavan pituisen mutta ajallisesti liikkuvan, pienimmän alivalumajakson keskiarvon. Tulokset ovat kuitenkin niin lähellä toisiaan, että 1.5 - 15.9 välisen jakson ja vastaavan pituisen alivalumakauden voidaan olettaa olevan lähes päällekkäin. Kevät-tulvista johtuen alivalumakausi ilmeisesti alkaa keskimäärin hieman valumajakson jälkeen.

Edellä kuvatulle tulovirtaaman määrittämenetelmälle on vaikea esittää tarkkoja virherajoja. Menettelyyn sisältyy monia virhelähteitä, joista keskeisin on riippuvuussuorien

käyttö. Korrelaatiokertoimien perusteella voidaan arvioida, että virtaama-arviot ovat melko tarkkoja, mutta pistejoukon hajonta ilmaisee, että varsinkin pienillä virtaamilla virhe saattaa yksittäisinä kuukausina olla jopa yli 100 %. Pitemmillä jaksoilla keskivirhe kuitenkin on paljon pienempi. Kesäkuukausina hajonta on suurin johtuen poikkeuksellisista sateista, mutta toisaalta kesävirtaamien pienuudesta johtuen virheen merkitys pienenee. Talvella osa jäälle sataneesta lumesta kulkeutuu altaan rannoille ja palaa sulamisaikana valuntana takaisin altaaseen, mutta sen vaikutus altaan nettotulovalunnan jakautumiseen on niin pieni, että sen vaikutus talviaikaiseen sadantaan ja kevätvaluntaan on jätetty huomioimatta. Lisäksi virhelähteenä voidaan pitää sitä, että myös Sirppujoen alajuoksun ja altaan valuma-alueiden valuma-arvona on pidetty Puttakosken yläpuolisen valuma-alueen valuma-arvoa.

Puttakosken joulukuun virtaamat ovat selvästi Hyröistenkosken vastaavia virtaamia suuremmat. Tämä johtunee suureksi osaksi meren vaikutuksesta, sillä pysyvä lumipeite tulee Sirppujoen valuma-alueelle myöhemmin, jolloin joulukuun sadannasta joutuu valuntaan suurempi osa kuin Aura-joella. Tämä näkyy myös lumen vesiarvoissa maaliskuussa.

Vertailutuloksista käy ilmi, että arvioidut virtaama-arvot melko hyvin sopivat yhteen kirjallisuuden avulla arvioitujen arvojen kanssa.

3.3 Haihdunta altaan pinnasta

3.31 Haihduntamäärityksen taustaa

Verrattuna tulovirtaamaan ja sadantaan on todettava, että mahdollisuudet haihdunnan määrittämiseen samalla tarkkuudella ovat vähäiset. Jo normaalin järvihaihdunnan määrittäminen on usein hankalaa ja epätarkkaa ja kun lisäksi otetaan huo-

mioon allasta ympäröivät merelliset olosuhteet ja se seikka, että altaalta ei ole suoritettu käytännössä mitään haihdunnan määrityksessä tarvittavia mittauksia voidaan olettaa, että suurin virhe altaan nettotulovalunnan määrityksessä tehdään juuri haihdunnan kohdalla.

Kuusiston /15/ mukaan keskeisimmät järvihaihduntaan vaikuttavat tekijät ovat:

1. Auringonsäteily. Veden höyrystymislämpö on noin 2 500 J/g. Käytettävissä oleva auringonsäteilyn energia asettaa ylärajan haihdunnalle, joten se on tavallaan tärkein haihduntaan vaikuttava tekijä.
2. Ilman ja veden lämpötila. Veden lämpötilalla on keskeinen merkitys haihduntaan sen vaikuttaessa vesimolekyylien liike-energiaan ja siten niiden siirtymiseen nestefaasista ylläolevaan ilmaan.
3. Ilman vesihöyrynpaine. Haihdunta on suoraan verrannollinen vallitsevaa lämpötilaa vastaavan kyl'ästetyn vesihöyrynpaineen ja vallitsevan vesihöyrynpaineen erotukseen.
4. Tuulen nopeus. Haihdunta on riippuvainen siitä, miten nopeasti vesimolekyylit kulkeutuvat pois pinnan läheisistä ilmakerroksesta. Tuulen nopeuden kasvaessa tämä poiskulkeutuminen tehostuu ja haihdunta kasvaa. Tietyllä tuulen nopeudella saavutetaan kuitenkin raja, jonka jälkeen tuulen nopeuden kasvu ei enää lisää haihduntaa.
5. Järven muoto ja pinta-ala. Haihdunta järven pinnasta pienenee järven pinta-alan kasvaessa. Samoin haihdunta pienenee järvellä tuulenpuoleista rantaa lähestyttäessä, koska ilman vesihöyrynpaine pinnan läheisissä ilmakerroksissa kasvaa. Näin käy siitäkin huolimatta, että tuulen nopeus kasvaa samassa suunnassa. Jos ilman suhteellinen kosteus on jo suojanpuoleisella rannalla kor-

kea, on haihdunnan jakautuma järvellä tasaisempi. Tällöin myös astiahaihdunnan ja järvihaihdunnan suhde on pienempi kuin ilman ollessa kuivaa. On siis merkillepantavaa, että tämä suhde riippuu myös ilman suhteellisesta kosteudesta.

6. Järven syvyys. Matala järvi lämpenee keväällä nopeasti ja haihdunta on suuri jo touko - kesäkuussa. Syvä allas taas lämpenee hitaasti, mutta jäähtyy syksyllä myös hitaammin, joten syys - lokakuun haihdunnat voivat olla vielä melko suuria.
7. Veden laatu. Veden sameus ja epäpuhtaudet voivat vaikuttamalla veden lämpötaseeseen merkittävästikin muuttaa haihduntaolosuhteita.

Makeavesialtaan haihdunta on arvioitu astiamittausten ja aerodynaamisen menetelmän avulla. Vesitasemenetelmän käyttö oli mahdotonta sillä altaan vedenkorkeudet on havaittu vain yhdellä asteikolla, jonka lukematarkkuus on lisäksi huono. Myöskään altaasta mereen jouksutetun virtaaman suuruudesta ja kestoajasta ei ole tarkkoja havaintoja.

3.32 Astiahavainnot

Lounais-Suomen koeasema Mietoisissa on lähin paikka, jossa astiahavainnot tehdään. Koeasemalla on astiahavainnot tehty Class-A-astiasta vuodesta 1960 lähtien.

Eri puolilla maailmaa suoritetuissa tutkimuksissa on todettu, että järven pinnasta tapahtuva haihdunta voidaan määrittää kertomalla Class-A-astian haihdunta luvulla 0.5 - 0.8; keskimäärin kerroin on 0.7. Koska luonnollisessa järvesä tapahtuu lämpöenergian varastoitumista sitä enemmän mitä suurempi järvi on ja mitä suuremmat vuodenaikaiset aurinkosta tulevan energian vaihtelut ovat, astiahaihdunta il-

maisee vain teoreettisen, äärimmäisen matalan järven haihdunnan lyhytaikaisia vaihteluita. Mitä syvempi järvi on sitä myöhemmin tapahtuu sen haihdunta astiaan verrattuna. Esim. syvän Itämeren vesimassaan varastoituva lämpömäärä siirtää haihtumiskuviota noin 6 kk myöhemmäksi. Haihtumisasioiden havaitsemiseen liittyy monenlaisia hankaluuksia ja virhelähteitä mm. veden väri, astian pohjan ja seinämien väri, sateen aiheuttamat mittausvirheet jne. Tästä syystä astiahaihdunta-arvoja onkin pidettävä vain suuntaa antavina kesän haihdunta-oloja kuvaavina indeksilukuna /14/.

Kuusiston arvioiman Pyhäjärven järvihaihdunnan ja Jokioisten astiahaihdunnan suhde vuosina 1958 - 1973 välillä 1.5 - 30.9 oli keskimäärin 0.77. Pyhäjärven ja makeavesialtaan haihduntaolosuhteet poikkeavat toisistaan seuraavasti:

1. Teoreettinen auringonsäteily on sama sillä molemmat sijaitsevat suurin piirtein samoilla leveysasteilla.
2. Altaan veden lämpötiloja ei ole havaittu eikä Pyhäjärvenkään lämpötiloista ole säännöllisiä havaintoja, mutta kuten taulukosta ilmenee, ovat ilman lämpötilat Jokioisissa 1.5 - 31.11 keskimäärin 0.7°C Mietoisten ilman lämpötiloja alhaisemmat.
3. Meren rannalla vallitsevaa lämpötilaa vastaavan kylästäetyn vesihöyrynpaineen ja vallitsevan vesihöyrynpaineen erotus on yleensä pienempi kuin sisämaassa.
4. Tuulen nopeus on yleensä meren rannalla suurempi kuin sisämaassa ja tällä on tiettyyn rajaan asti haihduntaa suurentava vaikutus.
5. Makeavesiallas on Pyhäjärveä pienempi, mutta altaan sijainti meren rannalla aiheuttaa sen, että tuulten puhaltaessa meren yli ilman suhteellinen kosteus jo altaan "suojanpuoleisella" rannalla on korkea. Tämä vai-

kuttaa allashaihduntaa pienentävästi.

6. Altaan keskisyvyys on 4.45 m; Ruotsinvesi on 5.9 m ja Velhovesi 3.2 m syvä. Pyhäjärven keskisyvyys on 5.5 m. Suurin syvyys molemmissa on noin 20 m, joten syvyyden puolesta haihdunnat ovat melko hyvin verrannollisia.
7. Altaan vesi on kirkasta johtuen sulfaattien vaikutuksesta happamassa ja hapekkaassa ympäristössä. Toisaalta myös Pyhäjärvi on melko kirkasvetinen järvi.

Mietoisten astiahaihdunta välillä 1.5 - 30.9 vuosina 1961 - 1975 oli keskimäärin 538 mm ja Jokioisten vastaava keskiarvo oli 544 mm. Astiahaihduntoja voidaan siis pitää keskimäärin samoina ja meren haihduntaa pienentävä vaikutus Mietoisissa jää melko pieneksi; tämä johtunee kuitenkin osaksi taulukosta llilmenevästä Mietoisten keskimäärin korkeammasta lämpötilasta, joka suurentaa Mietoisten astiahaihduntaa. Haihduntaan vaikuttavista tekijöistä tärkein, auringonsäteilyn energia, on molemmissa tapauksissa sama, mutta muiden tekijöiden vaikutuksen selvittämiseksi on makeavesialtaan astiakerroin arvioitu aerodynaamisen menetelmän avulla.

3.33 Aerodynaaminen menetelmä

Suomessa käytetään yleisesti järvihaihdunnan laskemiseen Shuljakovskin kaavaa:

$$E = (0.15 + 0.108 V_2) \cdot (e_0 - e_2) \cdot n \text{ jossa}$$

E = haihdunta (mm/kk)

V_2 = tuulen nopeus 2 m korkeudella (m/s)

e_0 = vallitseva ilman vesihöyrynpaine vedenpinnan lämpötilassa (mb)

e_2 = vallitseva ilman vesihöyrynpaine 2 m korkeudella (mb)

n = kuukauden päivien lukumäärä

Kaavassa on käytetty suureiden e_0 , e_2 ja V_2 kuukausikeskiarvoja, vaikka se alunperin on kehitetty vuorokausiarvoille. Kuusiston mukaan Pyhäjärvellä kaava antoi 5 - 10 % suuremmat tulokset kuukausikeskiarvoilla kuin päiväarvoja käytettäessä. Tuloksen yleispätevyyttä ei kuitenkaan voitu pienen vertailuaineiston perusteella todentaa.

Menetelmän soveltaminen makeavesialtaalle on hyvin epätarkkaa, sillä suureista e_2 ja v_2 ei ole tehty suoranaisia havaintoja makeavesialtaalla lainkaan ja pintaveden lämpötilahavainnotkin ovat puuttelliset ja lyhytaikaiset. Suureiden e_2 ja v_2 arviointi on suoritettu läheisten säähavaintoasemien mittausten perusteella ja pintaveden lämpötilat on arvioitu makeavesialtaan ja Pyhäjärven lämpötilahavaintojen avulla. Havaintoasemien havainnot on saatavissa koko 1960 ja 1970 luvulta, mutta koska pintavedenlämpötilahavaintoja on suoritettu makeavesialtaalla ja Pyhäjärvellä vain vuosina 1971 ja 1972 ja pitempiä aikaisten kaavahaihduntojen määrittäminen on siten mahdotonta, on kyseisten vuosien kaavahaihdunnat altaalla laskettu ja niitä on verrattu vastaaviin Pyhäjärven haihduntoihin makeavesialtaan astiaker-toimen määrittämiseksi.

Mietoisten havaintoasema sijaitsee rannikolla noin 40 km allasalueesta etelään ja Kuuskajaskari sijaitsee saarella noin 30 km allasalueesta pohjoiseen. Havaintoasemien sijainnista johtuen voidaan olettaa, että altaan olosuhteet ovat lähellä havaintoasemien olosuhteiden keskiarvoa.

Tuulen nopeus on mitattu Mietoisissa 15 m ja Kuuskajaskarilla 17 m korkeudella. Koska tuulen nopeus Pyhäjärvellä 2 m korkeudella on Kuusiston mukaan ollut suurempi kuin Jokioisissa 30 m korkeudella voitaneen olettaa, että Mietoisissa havaittu tuulen nopeus on pienempi kuin tuulen nopeus 2 m korkeudella altaan pinnasta. Toisaalta koska Kuuskajaskari on yksinäinen ulkosaari voitaneen olettaa, että tuulen nopeus Kuuskajaskarilla 17 m korkeudella on

suurempi kuin altaalla 2 m korkeudella. Kun lisäksi otetaan huomioon havaintoasemien sijainti voidaan tarkempien arvojen puuttuessa olettaa altaan tuulen nopeuksiksi sääasemahavaintojen keskiarvot (taulukko 9)

Taulukko 9

Mietoisten ja Kuuskajaskarin tuulen nopeudet (m/s) kuukausittain vuosina 1971 ja 1972

1971	VI	VII	VIII	IX	1972	VI	VII	VIII	IX
Mietoinen	2,8	2,7	3,2	2,5		2,2	2,0	2,6	2,4
Kuuskajaskari	5,1	5,0	5,6	5,5		4,2	3,5	2,8	2,7
ka	3,95	3,85	4,4	4,0		3,2	2,75	2,7	2,55

Vallitseva ilman vesihöyrynpaine on niinikään laskettu sääasemahavaintojen keskiarvona (taulukko 10).

Taulukko 10

Mietoisten ja Kuuskajaskarin ilman vesihöyrynpaine (mb) kuukausittain vuosina 1971 ja 1972

1971	VI	VII	VIII	IX	1972	VI	VII	VIII	IX
Mietoinen	10,7	13,6	14,2	9,9		13,9	17,6	15,6	11,1
Kuuskajaskari	11,0	13,7	14,7	10,5		13,4	17,3	15,5	11,1
Ka	10,85	13,65	14,45	10,2		13,65	17,45	15,55	11,1

Verrattaessa Sevölan /3/ mukaisia makeavesialtaan pintaveden lämpötiloja Kuusiston ilmoittamiin Pyhäjärven lämpötiloihin kesällä 1971 ja 1972 voidaan todeta, että lämpötilat vaihtelevat kuukausittain ja vuosittain, mutta ovat keskimäärin samat 1.6 - 30.10 välisenä aikana. Lämpötilaeroista voidaan todeta, että kesäkuussa ja heinäkuussa altaan pintaveden lämpötilat ovat alhaisempia sekä elo-, syys- ja loka-kuussa korkeampia kuin Pyhäjärven vastaavat lämpötilat. Ero

johtunee suureksi osaksi meren vaikutuksesta. Käyttämällä altaalla havaittuja lämpötiloja haihduntakuvion huippu altaalla siirtyy noin kuukautta myöhemmäksi kuin käyttämällä Pyhäjärven arvoja. Allashavaintoja tarkasteltaessa on kuitenkin muistettava, että Pyhäjärven lämpötilat on mitattu haihdunnanmäärittystä silmälläpitäen ja että altaan pintaveden lämpötilat on mitattu sulkuportilta, jolloin ne kuvaavat hyvin Ruotsinveden pintalämpötiloja, mutta pinta-alaltaan suuremman, matalan Velhoveden lämpötilasta ei ole havaintoja. Ilman lämpötilan vaikutus heijastuu nopeammin pintaveden lämpötiloissa Velhovedellä. Tämän johdosta voidaan olettaa, että koko makeavesialtaan haihduntakuvion huippu on Ruotsinveden ja Pyhäjärven arvoille saatujen huippujen välissä.

Makeavesialtaan ja Pyhäjärven ilman lämpötilojen vertailemiseksi on taulukkoon 11 koottu Mietoisten ja Jokioisten ilman lämpötilojen kuukausikeskiarvot ja niiden erotus vuosina 1930 - 1960. Kuten taulukosta ilmenee on Mietoisten lämpötila keskimäärin Jokioisten lämpötilaa korkeampi koko jakson 1.5 - 30.11, erotuksen ollessa keskimäärin 0.72°C .

Taulukko 11

Mietoisten ja Kuuskajaskarin ilman lämpötilojen kuukausikeskiarvot vuosina 1930 - 1960

1930 - 1960	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	ka
Mietoinen	8,9	13,8	17,1	15,7	10,6	5,4	1,0	10,36
Jokioinen	8,8	13,5	16,4	14,7	9,8	4,3	0,0	9,64
erotus	0,1	0,3	0,7	1,0	0,8	1,1	1,0	0,72
					<u>0,58</u>			

Taulukkoon 12 on koottu Pyhäjärven ja makeavesialtaan pintaveden havaitut lämpötilat vuosina 1971 ja 1972. Makeavesialtaan kaavahaihdunnat vuosina 1971 ja 1972 on laskettu käyttämällä Pyhäjärven vastaavan ajankohdan pintalämpötilo-

ja ja niitä vastaavat kyllästetyn vesihöyrynpaineet on luettu taulukosta (esim. CRC Handbook of Chemistry and Physics osa D). Pyhäjärven lämpötilojen käyttämistä puoltaa se, että ne perustuvat tarkkoihin päivittäisiin havaintoihin ja että allashavainnot eivät kuvaa koko altaan lämpötiloja ja lämpötilan kehitystä.

Taulukko 12

Pyhäjärven ja makeavesialtaan pintaveden havaitut lämpötilat vuosina 1971 ja 1972

	Pyhäjärvi		Makeavesiallas	
	1971	1972	1971	1972
VI	15,4	16,1	13,2	9,0
VII	18,0	21,3	16,2	19,2
VIII	17,4	18,9	19,0	20,3
IX	11,9	13,1	14,8	16,1
X	6,2	6,2	6,2	9,3
ka	13,60	15,12	13,88	14,78
ke	14,36		14,33	

(epätarkkoja)

Allashaihdunnaksi saatiin Shuljakovskin kaavan avulla 1.6 - 30.9 välisenä aikana vuonna 1971 409 mm ja vuonna 1972 314 mm. Vastaavasti haihdunnat Pyhäjärvellä vuosina 1971 ja 1972 olivat 504 mm ja 344 mm, joten makeavesialtaan kaavahaihdunta oli kyseisinä kesinä keskimäärin 0.85 kertaa samanlainen Pyhäjärven haihdunta. Koska Pyhäjärven haihdunnan ja Jokioisten astiahaihdunnan suhde vuosina 1960 - 1973 välillä 1.5 - 30.9 oli keskimäärin 0.76 ja Jokioisten astiahaihdunnan suhde Mietoisten astiahaihduntaan vastaavana ajankohdana oli 1.04 saadaan altaan kaavahaihdunnan ja Mietoisten astiahaihdunnan suhteeksi $0.85 \cdot 0.76 \cdot 1,04 = 0.67$. Luku on keskimäärin oikea mikäli pintaveden lämpötilat ovat altaalla ja Pyhäjärvellä keskimäärin samat, mutta kuten taulu-

kosta 10 ilmenee voidaan ilman lämpötiloja rannikolla pitää keskimäärin sisämaan lämpötiloja korkeampina. Edelleen Ruotsinveden lämpötilojen ollessa samansuuruiset Pyhäjärven lämpötilojen kanssa voidaan olettaa makeavesialtaan lämpötilojen keskimäärin olevan Pyhäjärven lämpötiloja suuremmat. Korjaamalla astiakertoimen arvoksi 0.7 jää pintalämpötilavirheen vaikutukseksi $0.03 \cdot 534 \text{ mm} = 16 \text{ mm}$, (534 mm on Mietoisten keskimääräinen astiahaihdunta), joka vastaa 1.5 - 30.9 välisenä aikana noin 0.15°C keskimääräistä lämpötilavirhettä.

Allasta vastaavan merialueen haihdunta olisi huomattavasti pienempi, sillä meriveden sekoittumismahdollisuuden myötä pintaveden lämpötilat seuraavat huomommin ilman lämpötiloja ja jo keskimäärin 1°C pintaveden lämmön aleneminen pienentää haihduntaa 1.5 - 30.9 välisenä aikana noin 100 mm, jolloin astiakerroin pienenesi jo arvoon 0.52 ja 1.5 - 30.9 välinen haihdunta olisi keskimäärin alle 300 mm.

Koska astiahavaintoja on tehty vain 1.5 - 30.9 välisenä aikana on 1.10 - 30.4 välisen ajan haihdunta arvioitava muulla tavoin. Esim. Kuusisto on arvioinut joului-, tammi- ja helmikuun haihdunnaksi 5 mm/kk, maaliskuulle 10 mm ja huhtikuulle 15 mm. Lokakuun haihdunta oli Kuusiston mukaan Pyhäjärvellä vuosina 1938 - 1973 keskimäärin 29 mm ja marraskuun haihdunta oli samalla aikavälillä keskimäärin 19 mm /15/. Koska haihdunta välillä 1.10 - 30.4 on suuruudeltaan vain murto-osa vuotuisesta haihdunnasta ja siinä vaihtelu lisäksi on kesähaihduntojen vaihtelua pienempi on kyseisen välin haihdunta arvioitu makeavesialtaalla vakioksi seuraavasti:

lokakuu	30 mm
marraskuu	20 mm
joulukuu	5 mm
tammikuu	5 mm
helmikuu	5 mm
maaliskuu	10 mm
huhtikuu	15 mm
1.10 - 30.4	90 mm

Kuusiston mukaan touko - syyskuun järvihaihdunta vuosina 1958 - 1973 oli keskimäärin 0.77 kertaa vastaavan ajan astiahaihdunta, mutta astiakerroin ei ollut vakio, vaan vaihteli kuukausittain seuraavasti: 0.23; 0.67; 0.83, 1.06 ja 1.62 /15/. Mikäli arvioidaan altaalta tapahtuvan haihdunnan suuruudeksi 0.7 kertaa astiahaihdunta ja astiakertoimien suhde samaksi saadaan altaalle kuukausittaiset astiakertoimet: 0.21; 0.61; 0.73; 0.96 ja 1.47.

Määritettyjen astiakertoimien ja kuukausihaihduntojen suurimpana virhelähteenä voidaan pitää sitä, että ne perustuvat Pyhäjärven vastaaviin lukuihin kun jokaisella järvellä kuitenkin on oma sille ominainen haihdunta ja sen kuukausittainen jakautuminen. Toukokuun haihdunnan suhteellinen osuus kokonaishaihdunnasta makeavesialtaalla on arvioitu yhtä suureksi Pyhäjärvellä havaitun vastaavan osuuden kanssa. Todellisuudessa toukokuun haihdunta ilmeisesti on arvioitua pienempi, mutta virhe on vähäinen johtuen toukokuun haihdunnan pienuudesta. Kesä - syyskuun haihdunta-arviot perustuvat oletukselle, että makeavesialtaan pintaveden lämpötilat vastaavat Pyhäjärven lämpötiloja vastaavana aikana, mutta todellisuudessa lämpötilat ovat keskimäärin samansuuruiset vasta hieman pitemmällä aikavälillä. Kaikenkaikkiaan voidaan arvioida, että kokonaishaihdunnan suuruus on oikea, mutta kokonaisastiakerroin on arvioitu liian suureksi ja vastaavasti loka - marraskuun haihdunta liian pieneksi. Kuukausittaisista astiakertoimista touko-, kesä- ja heinäkuun kertoimet lienevät liian suuret ja vastaavasti elo- ja syyskuun kertoimet on arvioitu liian pieniksi. Vuotuisen nettotulovalunnan kannalta virheellä ei ole merkitystä, mutta kesäaikainen 1.5 - 15.9 haihdunta ilmeisesti arvioidaan liian suureksi vaikka elokuu ja syyskuun alkupuoli osaltaan jo korjaavat virhettä 15.9 mennessä. Joka tapauksessa astiakertoimet ja kuukausiarviot antanevat oikeaa suuruusluokkaa olevan haihdunnan ja todellisemman kuvan haihdunnan jakautumisesta kuin mitä saataisiin kertomalla astiakertoimet kuukausittain 0.7:llä.

Sadanta ja tulovirtaama on arvioitu vuosina 1950 - 1979 mutta astiahavaintoja on tehty vasta vuodesta 1960 lähtien, joten haihdunta 1.5 - 30.9 välisenä aikana vuosina 1950 - 1959 on arvioitu muulla tavoin. Indeksisuureeksi on valittu Pyhäjärven haihdunta. Vuosien 1950 - 1959 Pyhäjärven haihdunnat 1.5 - 30.9 välisenä aikana on kerrottu kertoimella 0.89 ($= 0,85 + \text{lämpötilakorjaus } 0.04$) ja näin saadut haihdunnat on jaettu kuukausittain samassa suhteessa kuin vuosien 1960 - 1979 haihdunnat ovat jakaantuneet. Arvioidut haihdunnat kuukausittain vuosina 1950 - 1979 on koottu taulukkoon 13. Toukokuun ja syyskuun haihdunnat on arvioitu puolikuukausittain johtuen nykyisistä säännöstelyrajoista. Kyseisten kuukausien astiakertoimia ei ole muutettu vaan haihduntaerot kuukauden eri osina johtuvat vastaavista astiahaihduntaeroista.

3.34 Suoritetun haihduntamäärityksen tarkkuus

Haihdunnan määrityksessä on useita virhelähteitä, joista tärkeimpinä mainittakoon tuulen nopeuden ja ilman kosteuden määrittystavat, pintaveden lämpötilamittausten epätarkkuus, astiahaihduntojen ja astiakertoimien käyttö sekä kiinteät kuukausihaihdunnat, jotka eivät ota huomioon vuosittain vaihtuvia olosuhteita.

Eri virheiden suuruuden ja suunnan selvittämiseksi altaalle tulisi perustaa havaintoasema, jonka avulla tulisi selvittää altaan sadannan, tuulen nopeuden ja ilman kosteuden suhte läheisten havaintoasemien vastaaviin arvoihin ainakin yhden kesän aikana. Lisäksi altaalla tulisi havaita pintaveden lämpötilat päivittäin ainakin kahdessa paikassa (Ruotsinvesi, Velhovesi). Haihdunta-arvioiden tarkistamiseksi vesitasemenetelmien avulla tulisi altaasta purkautuvat ja pumpattavat vesimäärät mitata ja vedenkorkeusasteikkojen lukematarkkuutta lisätä ja määrä nostaa kolmeen pinnankallistusten havaitsemiseksi.

Taulukko 13

Haihunta makeavesialtaan pinnasta kuukausittain vuosina
1950 - 1979

	I	II	III	IV	V	V	VI	VII	VIII	IX	IX	X	XI	XII	15.5- 15.9	1.5- 30.9	koko vuosi
1950					9	13	84	88	95	35	24				316	349	439
1951					8	11	74	78	84	31	21				278	307	397
1952					10	14	90	95	102	38	26				339	375	465
1953					11	15	95	100	108	40	27				358	396	486
1954					8	11	74	78	84	31	21				278	307	397
1955					13	18	116	122	132	49	33				438	484	574
1956					9	13	82	86	93	34	24				308	341	431
1957					10	13	86	90	97	36	25				322	357	447
1958					9	13	82	86	92	34	24				307	340	430
1959					14	20	127	134	144	54	37				479	530	620
1960					9	17	94	92	84	41	38				328	375	465
1961					7	13	86	80	88	34	34				301	342	432
1962					9	9	90	80	84	34	22				297	328	418
1963					12	15	79	119	115	32	16				363	388	478
1964	5	5	10	15	8	17	92	119	91	40	24	30	20	5	359	391	481
1965					14	15	101	88	73	34	22				311	347	437
1966					11	16	97	133	104	31	26				381	418	508
1967					7	10	79	115	84	37	25				325	357	447
1968					7	10	109	98	108	38	21				363	391	481
1969					9	13	95	105	177	34	15				424	448	538
1970					13	11	102	66	79	28	21				286	320	410
1971					11	11	85	98	95	35	28				324	363	453
1972					11	11	70	84	91	34	18				290	319	409
1973					8	10	84	110	107	32	25				343	376	466
1974					12	14	89	74	84	38	21				299	332	422
1975					11	12	84	134	153	57	41				440	492	582
1976					10	18	87	101	163	78	51				447	508	598
1977					7	14	83	71	92	43	24				303	334	424
1978					9	17	85	80	77	28	18				287	314	404
1979					5	17	106	60	84	34	25				301	331	421
ka	5	5	10	15	10	14	90	95	102	38	26	30	20	5	339	375	465

Saatujen tulosten perusteella tulisi myöskin tarkistaa ja korjata käytetyt astiakertoimet ja loka - marraskuun haihdunnat. Haihduntakuviosta mainittakoon, että Pyhäjärvellä haihduntakuvioiden huippu sattuu Kuusiston mukaan keskimäärin heinäkuulle, mutta allashaihdunnan huippu on arvioiden mukaan elokuussa vaikka astiakertoimet on määrätty samassa suhteessa. Tämä johtuneesi siitä, että ilman lämpötilaerosta johtuva kokonaisastiakertoimen korjaus painottuu kuukausikertoimien suuruuseroista johtuen loppukesälle ja lisäksi altaan haihdunnat on arvioitu Mietoisten astiahaihdunnasta, joihin jo osaksi vaikuttaa meren haihduntakuviota siirtävä vaikutus. Alkukesän haihdunta on kuitenkin ilmeisesti arvioitu liian suureksi ja loka - marraskuun haihdunta vastavasti liian pieneksi. Laskentatarkkuus huomioonottaen tällä ei kuitenkaan liene merkitystä altaan nettotulovaluontojen arvioinnissa.

Suoritetun haihduntamäärityksen tarkkuuden selvittämiseksi tarkastellaan altaan vesitasetta tiettyinä ajankohtina jolloin vesitaseeseen vaikuttavien tekijöiden suuruudet ovat tiedossa.

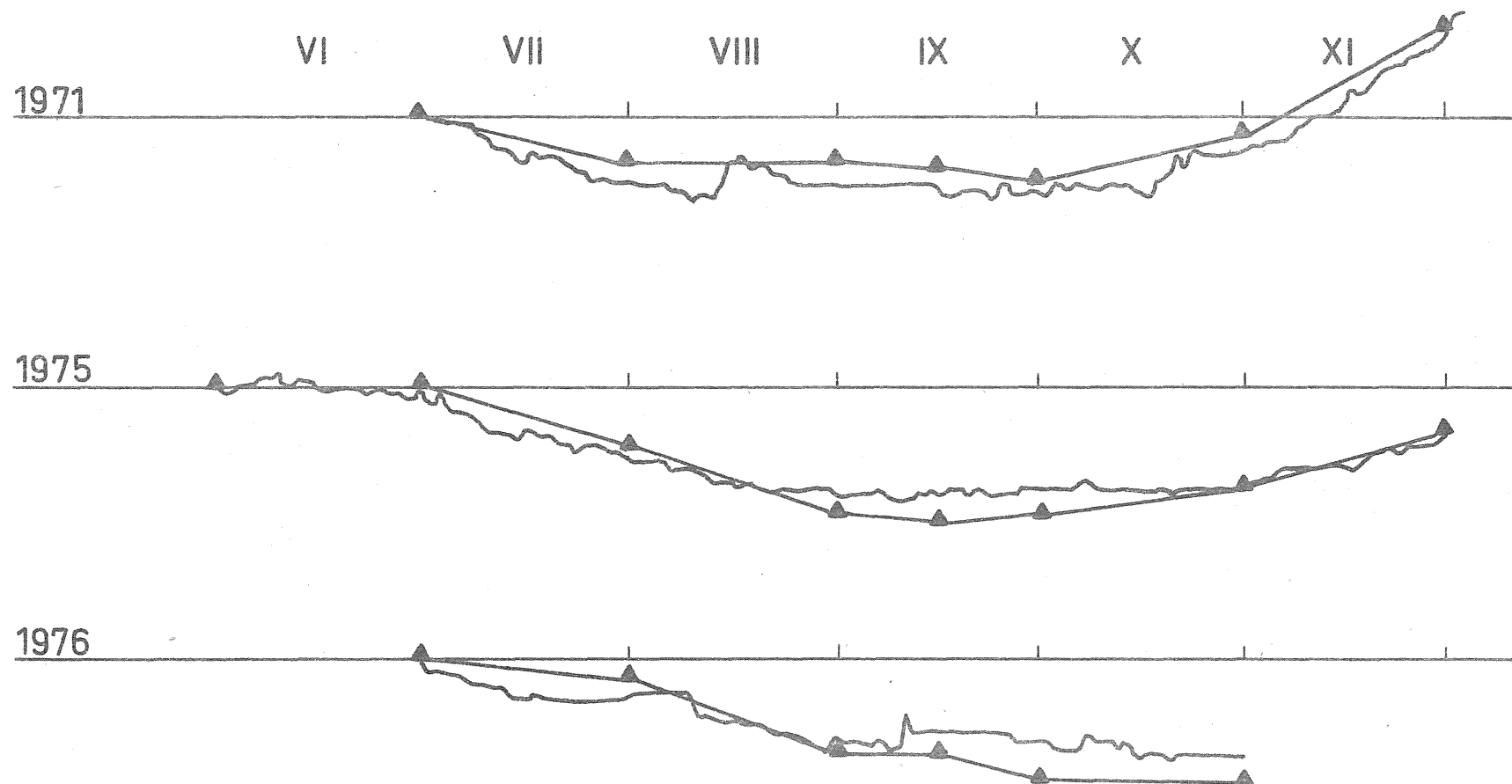
Altaasta mereen juoksutettuja vesimääriä ei ole mitattu eikä porttien aukioloajoista ole tarkkoja tietoja, sillä portit sulkeutuvat automaattisesti vedenpintojen tasoittuessa. Tämän johdosta altaan vesitase on pystytty määrittämään vain niinä ajanjaksoina, jolloin altaan pinta on pitempiä yhtämittaisia kausia merivedenpinnan alapuolella ja juoksutus mereen on siis mahdotonta. Nettotulovaluntaan vaikuttavat tekijät on ilmoitettu kuukausikeskiarvoina ja siten myös haihdunta on arvioitava kalenterikuukausittain. 1970-luvulla on kolme jaksoa joina haihdunnan suuruutta voidaan tarkastella: 1.7 - 30.11 1971; 1.6 - 30.11 1975 ja 1.7 - 31.10 1976. Muina vuosina tarkastelujakso olisi jäänyt huomattavasti lyhyemmäksi.

Kuvaan 3 on piirretty kyseisten ajanjaksojen havaitut ja

nettotulovalunnan avulla arvioidut pinnankorkeuskäyrät edellyttäen molempien lähtötaso samaksi. Vuonna 1971 on heinäkuun haihdunta arvioitu liian pieneksi kun taas muiden kuukausien haihdunnat on arvioitu oikein. Vuonna 1975 on kesäkuun haihdunta arvioitu liian pieneksi, elokuun haihdunta liian suureksi, lokakuun haihdunta liian pieneksi ja muiden kuukausien haihdunta-arviot ovat oikein. Vuoden 1976 heinäkuun haihdunta on arvioitu liian pieneksi, elokuun ja syyskuun haihdunta liian suureksi ja lokakuun haihdunta on arvioitu oikein. Tämän suppean virhearvioinnin perusteella pitempiaikaiset kokonaishaihdunnat on arvioitu oikein mutta yksittäisinä kuukausina saattaa virhe olla suuruusluokkaa ± 30 mm.

Käyriä tarkasteltaessa on kuitenkin muistettava pinnankorkeushavaintoihin liittyvät virhelähteet kuten käyrästön lukemataarkkuus ± 5 mm, piirturissa ilmenneet toimintahäiriöt ja koska säännöllisesti havaittuja asteikkoja on vain yksi saattaa tuulen pintaa kallistava vaikutus olla useita kymmeniä millimetrejä. Esimerkiksi 9.8.1976 altaan pinta laski piirturin mukaan 40 mm vuorokaudessa ajankohtana jolloin altaan pinta oli merivedenpintaa alempana eikä juoksupintasta siis voinut tapahtua. Altaan tulovirtaama oli kyseisenä ajankohtana suurempi kuin vedenotto joten selittäviksi tekijöiksi jäävät ainoastaan haihdunta, havaintovirhe ja tuulen vaikutus. Haihdunta on suuruusluokaltaan alle 10 mm/d joten tuulen vaikutukseksi ja havaintovirheeksi jää yli 30 mm. Mahdollisista vuodoista voidaan mainita, että joko altaasta tai altaaseen tapahtuva vuoto 35 l/s muuttaa altaan pintaa 10 mm neljässä kuukaudessa. Todellinen tulovirtaama sattuu usein ajallisesti hieman arvioidun tulovirtaaman jälkeen, sillä tulovirtaaman arvioinnit perustuvat Puttakosken virtaamiin, jotka voivat olla vasta seuraavan päivän allas-tulovirtaamia.

Ottaen huomioon vesitasemenetelmän laskemiseen vaikuttavat virhetekijät voidaan haihdunta-arvioiden suuruusluokkaa pitää oikeana.

Kuva 3. Arvioidut ja havaitut pinnankorkeuksien kehitykset makeavesialtaalla 1971, 1975 ja 1976

▲ —▲ arvioitu pinnankorkeus
 — todellinen pinnankorkeus

3.4 Nykyisen altaan nettotulovalunta ja altaasta saatavissa oleva vesimäärä

Altaan nettotulovaluntaa laskettaessa on tulovirtaama muutettu allasmillimetreiksi, joten kaikki nettotulovaluntaan vaikuttavat tekijät ovat yhteismitallisia. Taulukkoon 14 on laskettu makeavesialtaan nettotulovalunnat kuukausittain vuosina 1950 - 1979. Koska nykyisten säännöstelymääräysten mukaan altaan pinnankorkeuden vaihteluväli on kesällä 15.5 - 15.9 välisenä aikana vain 35 cm ja muulloin 70 cm, on taulukkoon laskettu myös kesäaikainen ja vuotuinen nettotulovalunta. Kuten taulukosta ilmenee on kesäaikainen nettotulovalunta keskimäärin vain 7,5 % vuotuisesta nettotulovalunnasta vaikka kyseisen jakson pituus on 4 kk.

Jotta altaasta saatava vesimäärä olisi suurin mahdollinen, on altaan säännöstely hoidettava siten, että altaan pinta on 15.5 säännöstelyvälin ylärajalla tai mahdollisimman lähellä sitä. Suurin altaasta tasaisella vuotuisella vedenotolla saatavissa oleva vesimäärä saadaan etsimällä se vedenotto, joka kuivimpana kesänä pudottaa altaan pinnan säännöstelyvälin alarajalle 15.9 mennessä. Saatavissa olevan vesimäärän selvittämiseksi on liitteessä 3 laskettu altaan pinnankorkeudet kumulatiivisesti kalenterikuukausien viimeisinä päivinä, vuotuisilla vedenotoilla 5.15 ja 23.7 milj. m³/a, vuosina 1950 - 1979, mikäli allas olisi ollut olemassa koko kyseisen jakson ajan. Ympärivuotinen laskenta on suoritettu vain vedenotolle 23.7 milj. m³/a. Taulukkoa laskettaessa on huhtikuun suurten nettotulovirtaamien johdosta oletettu, että altaan pinta on ollut vuosittain 1.5 säännöstelyvälin ylärajalla ja että mikäli altaan nettotulovalunta vedenotosta huolimatta olisi nostanut altaan pinnan ylärajan yläpuolelle niin ylimääräinen vesi on oletettu juoksutetuksi mereen, jolloin vedenpinta on kuukauden lopussa ollut ylärajalla. Luku 0 tarkoittaa taulukossa säännöstelyvälin ylärajaa ja muut luvut ilmaisevat pinnankorkeuden ylärajas-

ta alaspäin millimetreinä. Menetelmän virhelähteistä voidaan nettotulovalunnan määritysvirheiden lisäksi mainita nettotulovalunnan ajallisesta jakautumisesta johtuvat virheet. Esimerkiksi haihdunnan painottuminen kuukauden alkuun saattaa pudottaa altaan pinnan viimeisen päivän tason alapuolelle - toisaalta sadannan ja tulovirtaaman painottuminen kuukauden alkuun saattaa aiheuttaa kokonaisnettotulovaluntaan verrattuna liian suuren juoksutuksen mereen, jolloin altaan pinta kuun lopussa on arvioitua alempana. Merivedenpinnan korkeustaso saattaa estää juoksutuksen ja siten nostaa altaan pinnan 0-tason yläpuolelle. Suurin tutkittu vedenotto 23.7 milj. m³/a vastaa suurinta vesioikeuden luvan mukaista eli 65 000 m³/d.

Kuten liitteestä 3 ilmenee altaan pinta putoaa alarajalle huomattavasti pienemmällä tasaisella vedenotolla kesällä kuin talvella. Talviaikaisella nettotulovalunnalla onkin merkitystä lähinnä ylivuotisen säännöstelyn kannalta. Jotta ylivuotiselta säännöstelyltä välttyään on vuotuisen vedenoton oltava vuotuista nettotulovaluntaa pienemmän ja tarkastelujaksoksi on kalenterivuoden sijasta, pinnankorkeusmääräysten ajoittumisen johdosta valittava 16.5 alkava vuosi.

Taulukkoon 15 onkin laskettu altaan vuosittaiset nettotulovalunnat 16.5 - 15.5 vuosina 1950 - 1979. Vuotuiset vaihtelut ovat suuret - suurin arvo 7 711 mm, pienin 1 175 mm ja keskiarvo 3 813 mm. Pienin havaittu nettotulovalunta 1 175 mm/a (43,5 milj. m³/a) on lähes kaksinkertainen suurimpaan pumpattavaan vesimäärään nähden, joten ylivuotiseen säännöstelyyn ei nykyisellä makeavesialtaalla jouduttane lainkaan nykyisen vedenotto-oikeuden mukaisella vedenotolla. Nettovuosisivaluntojen keskihajonta on 1 350 mm, vaihtelukerroin C_v on 0.35 ja vinouskerroin C_g on 0.70. Kuvassa 4 on esitetty vuotuisten nettotulovaluntojen toistuvuus. Kuvan mukaan pienimmän havaitun nettotulovalunnan toistumisaika on huomattavasti pitempi kuin 30 vuotta. Ylivuotiseen sään-

Taulukko 14

Makeavesialtaan kuukausittainen nettotulovalunta (mm) vuosina 1950 - 1979

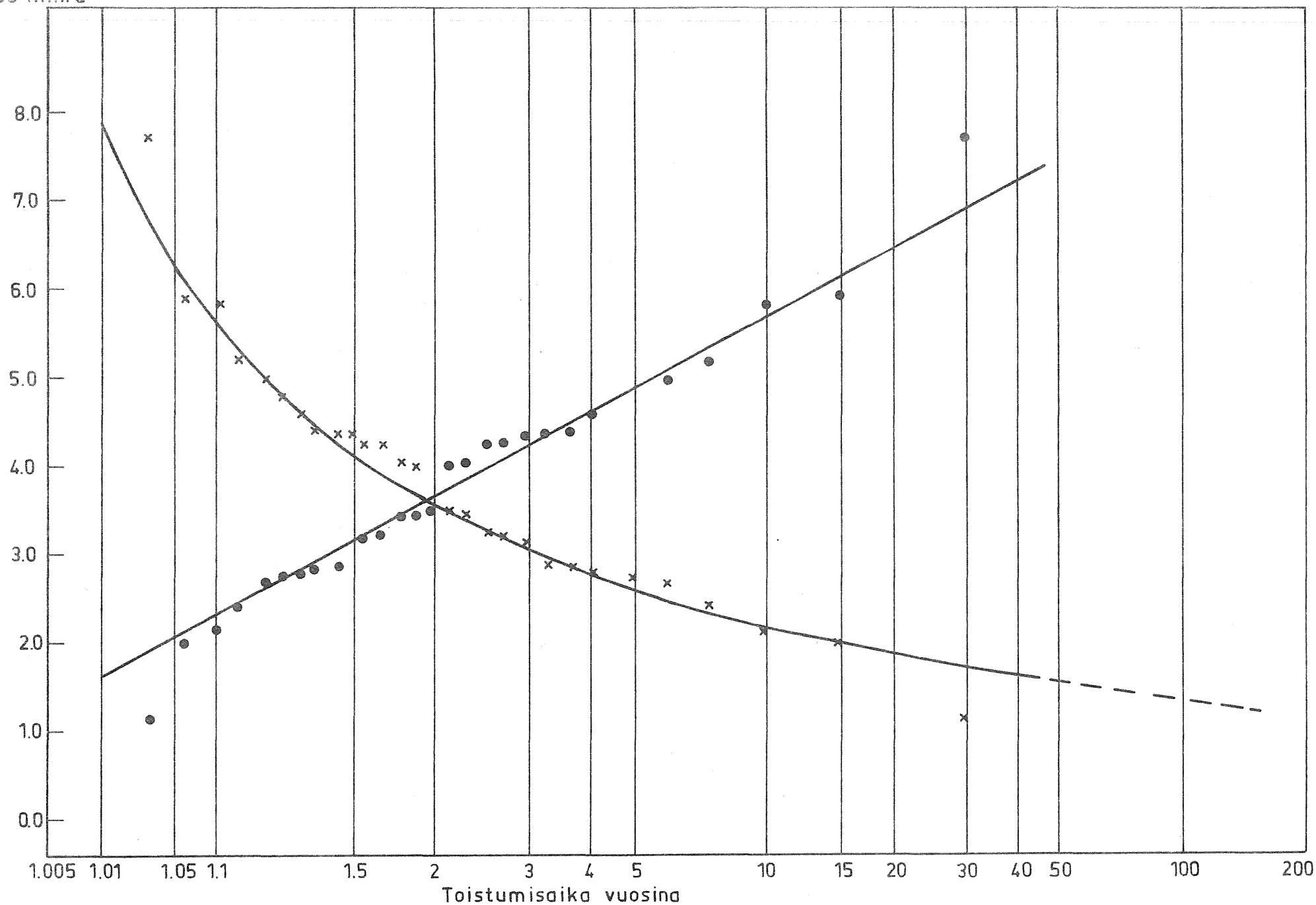
	I	II	III	IV	V	V	VI	VII	VIII	IX	IX	X	XI	XII	YHTEENSÄ	
															15.5-15.9	11-31.12
1950	63	72	707	1505	47	22	-54	-40	-39	11	111	505	676	1097	-100	4632
1951	137	47	50	1780	108	19	-35	-26	-18	6	16	-18	154	797	-54	3017
1952	488	196	56	1034	10	6	-60	-21	-32	-17	130	473	429	692	-124	3284
1953	289	153	1531	877	4	36	16	67	360	64	172	249	315	432	543	4565
1954	168	31	349	741	194	28	-16	380	502	201	1107	777	1161	1335	1095	6958
1955	184	333	30	254	1435	393	-89	-109	-117	34	29	171	373	401	112	3322
1956	354	66	378	526	1098	58	18	-52	-47	-24	-6	42	13	433	-47	2857
1957	84	62	31	710	661	90	85	-4	155	206	754	899	345	837	532	4915
1958	149	55	26	526	660	473	12	-30	-16	-26	-6	27	122	201	413	2173
1959	146	99	1412	988	45	7	-78	-116	-70	-45	-32	21	92	200	-302	2669
1960	121	36	6	922	132	5	-29	8	273	218	39	148	673	1274	475	3826
1961	293	496	1360	337	77	52	40	82	598	64	92	254	728	431	836	4904
1962	670	563	115	1916	253	70	17	-18	49	133	360	327	395	503	251	5353
1963	56	43	15	623	196	50	-57	-78	38	226	20	858	436	254	179	2680
1964	102	111	4	637	326	44	-34	-39	-18	-12	-27	128	201	1221	-59	2698
1965	357	160	97	707	35	36	-50	44	60	40	26	57	252	158	130	1979
1966	58	53	59	666	1890	58	-31	-31	-1	29	3	260	662	634	24	4309
1967	171	108	1481	1389	234	133	6	-87	394	471	177	205	534	279	917	5495
1968	58	35	1409	644	149	84	-49	-33	-73	59	126	194	749	366	-12	3718
1969	117	76	12	1383	156	139	-54	-4	-132	-3	66	152	945	216	-54	3069
1970	103	50	133	1818	796	91	-20	97	17	25	53	55	597	819	210	4634
1971	736	428	151	1090	86	48	-35	-66	1	-7	-17	73	159	522	-59	3169
1972	99	60	34	1224	341	75	17	158	539	95	52	144	558	776	884	4172
1973	121	107	402	722	299	56	115	96	13	65	33	166	263	370	345	2828
1974	624	917	472	1301	116	41	25	114	94	117	85	1009	860	1584	391	7359
1975	990	226	187	460	75	70	11	-92	-97	-9	11	39	87	250	117	2208
1976	128	76	126	1304	226	49	88	-18	-119	2	-39	1	110	292	2	2226
1977	94	44	695	1116	507	442	11	205	21	57	38	309	793	409	736	4741
1978	112	40	188	1250	136	81	40	-14	55	200	394	264	541	195	362	3482
1979	76	19	69	1068	706	123	-57	262	433	417	256	274	1062	1048	1178	5756
ka	238	159	386	983	367	96	-8	21	94	87	133	269	474	601	290	3899

Taulukko 15

Nykyisen altaan vuosittaiset nettotulovalunnat sekä niiden toistuvuudet (Tr).

16.5-15.5	mm/a	milj.m ³ /a			mm/a	Tr
1950 - 1951	4361	161.4	21	1	1175	30
1951 - 1952	2699	99.9	5	2	1983	15
1952 - 1953	4354	161.4	20	3	2130	10
1953 - 1954	3194	118.2	11	4	2436	7.5
1954 - 1955	7711	285.3	29	5	2699	6.0
1955 - 1956	3508	129.8	15	6	2769	5.0
1956 - 1957	1983	73.4	2	7	2822	4.3
1957 - 1958	4783	177.0	24	8	2874	3.75
1958 - 1959	3447	127.5	13	9	2927	3.33
1959 - 1960	1175	43.5	1	10	3167	3.00
1960 - 1961	5172	191.4	26	11	3194	2.73
1961 - 1962	5858	216.7	27	12	3349	2.50
1962 - 1963	2769	102.5	6	13	3447	2.31
1963 - 1964	2927	108.3	9	14	3494	2.14
1964 - 1965	2874	106.3	8	15	3508	2.00
1965 - 1966	3349	123.9	12	16	4011	1.88
1966 - 1967	4966	183.7	25	17	4065	1.76
1967 - 1968	4407	163.1	22	18	4225	1.67
1968 - 1969	3167	117.2	10	19	4225	1.57
1969 - 1970	4225	156.3	19	20	4354	1.50
1970 - 1971	4225	156.3	18	21	4361	1.43
1971 - 1972	2436	90.1	4	22	4407	1.36
1972 - 1973	4065	150.4	17	23	4607	1.30
1973 - 1974	4607	170.5	23	24	4783	1.25
1974 - 1975	5867	217.1	28	25	4966	1.20
1975 - 1976	2130	78.8	3	26	5172	1.15
1976 - 1977	2822	104.4	7	27	5858	1.11
1977 - 1978	4011	148.4	16	28	5867	1.07
1978 - 1979	3494	129.3	14	29	7711	1.03
ka	3813	141.1				

1000 mm/a

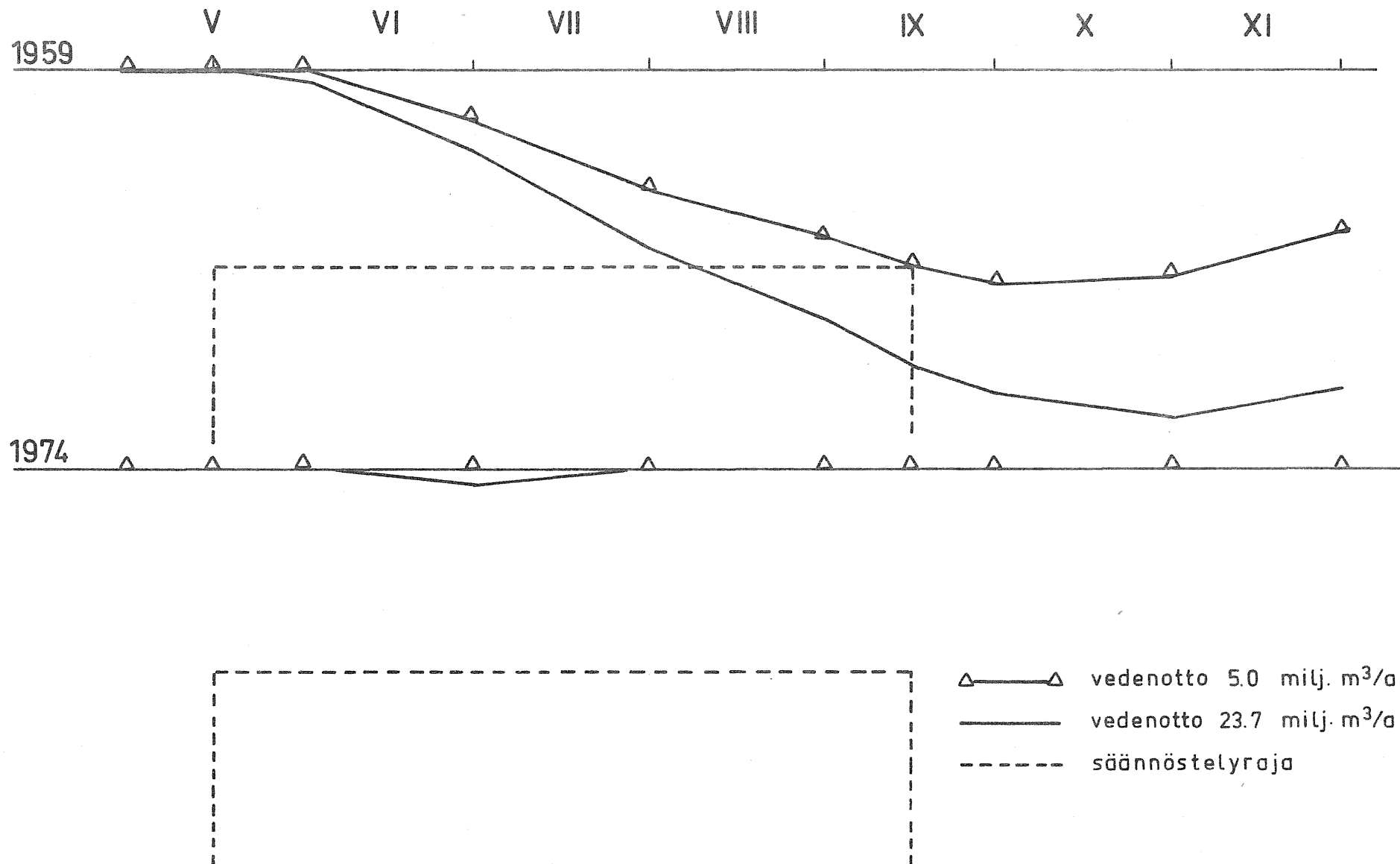

Kuva 4. Vuotuisten nettotulovaluntojen toistuvuus (käyrät piirretty silmävaraisesti)

nöstelyyn joudutaan kerran 20 vuodessa noin 67 milj. m³ vuotuisella vedenotolla.

Altaasta saatavan vesimäärän kannalta määrääväksi muodostuu siis kesäaikainen säännöstelyraja. Nykyiset talviaikaiset säännöstelyrajat rikotaan kuivimpana vuonna vasta vedenotolla 31 milj. m³/a. Mikäli jätetään huomioimatta myöhäisestä kevättulvasta johtuvat toukokuun suuret nettotulovalunnat, niin altaan kesäaikaiset nettotulovalunnat ovat kahtena kesänä (1950, 1959) selvästi muita pienemmät. Kyseisinä kesinä säännöstelyvälin alaraja olisi saavutettu jo vedenotolla 5.0 milj. m³/a. Vedenotolla 23.7 milj. m³/a alaraja olisi kyseisinä vuosina rikottu 13 - 16 cm:llä. Lisäksi alaraja olisi rikottu kolmena muuna kesänä (1952, 1969 ja 1975) mutta kuitenkin vain 2 - 3 cm:llä. Sateisimpina vuosina altaan pinta ei olisi pudonnut suurimmallaakaan vedenotolla ylärajalta kuin 3 - 5 cm. (Liite 3).

Tarkastelun perusteella altaasta voidaan keskimäärin pumpata vesioikeuden luvan mukainen vesimäärä vaikeuksitta, mutta 1950 -luvun kuivien kesien tapauksissa se edellyttää kesäaikaisten säännöstelyrajojen rikkomista. Vuotuinen nettotulovalunta tai talvikaikaiset säännöstelyrajat eivät liitteen 3 mukaan aseta rajoituksia vedenotolle vesioikeuden luvan edellyttämissä rajoissa. Altaasta saatavissa oleva vesimäärä on siis riippuvainen ainoastaan kesäaikaisesta nettotulovalunnasta ja altaasta saatavissa olevaa vesimäärää voidaan huomattavasti nostaa kesäaikaisia säännöstelyrajoja muuttamalla. Kuvaan ⁵ on piirretty altaan vedenpinnan kehitys kuivana (1959) ja sateisena (1974) kesänä vedenotoilla 5.0 ja 23.7 milj. m³/a.

Kuva 5. Nykyisen altaan vedenpinnan kehitys kuivana (1959) ja sateisena (1974) kesänä vedenotoilla 5.0 ja 23.7 milj. m³/a.

4. Uudelleenjärjestelymahdollisuudet

4.1 Uudelleenjärjestelyn taustaa

Nykyisestä altaasta aiheutuvien haittojen pienentämiseksi on ehdotettu vedensaahtimahdollisuuden kustannuksella tapahtuvaa altaan pienentämistä, joka palauttaisi osan nykyisestä allasalueesta merelliseen tilaan. Tässä tutkimuksessa on tarkasteltu muita vedenhankinta mahdollisuuksia sekä eri pienentämismahdollisuuksia ja niiden mukaan saatavia vesimääriä ja tarvittavia säännöstelyrajoja.

Uudellakaupungissa on makeavesialtaan lisäksi käytössä toisena raakavesilähteenä Ruokolanjärven - Käätyjärven vesistösystemi. Nykyään Ruokolanjärven vettä käytetään vedenpuhdistamolla allasveden lisäksi, mutta suunnitelmissa olevan allasveden siirtokapasiteetin lisäyksen jälkeen on vedenpuhdistamolla tarkoitus siirtyä käyttämään yksinomaan allasvettä, jolloin Ruokolanjärvi jää vararaakavesilähteeksi.

Ruokolanjärven ja Käätyjärven yhteinen valuma-alue on $5,5 \text{ km}^2$ josta järvien yhteenlaskettu pinta-ala on noin $0,27 \text{ km}^2$. Ruokolanjärven kautta vedenpuhdistamolle saatavissa olevaa vesimäärää voidaan arvioida esimerkkivuoden avulla. Valitaan esimerkkivuodeksi 1.5.1975 - 30.4.1976, joka on yksi jakson 1950 - 1979 kuivimmista ja johon liittyvät hydrologiset havainnot ovat mahdollisimman tarkat. Järviin tuleva sadanta on sama kuin Ruokolanjärven rannalla olevan havaintoaseman korjattu sadanta. Haihdunta on vähintään vastaavan ajanjakson allashaihdunnan suuruinen ja tulovirtaamat saadaan Puttakosken virtaamien ja valuma-alueiden pinta-alojen suhteen avulla. Taulukkoon 16 on laskettu järvien kuukausittaiset nettotulovalunnat kyseisenä jaksona ja tasaisten vedenottojen $0,4$ ja $0,8 \text{ milj. m}^3/\text{a}$ vaikutukset järvien pinnan tasoihin.

Taulukko 16

Ruokolanjärven - Käätyjärven nettotulovalunnat kuukausittain 1.5.1975 - 30.4.1976 ja vedenottojen 0.4 ja 0.8 milj. m³/a vaikutus järvien pinnantasoihin (mm). Taulukon luvut tarkoittavat kalenterikuukausien viimeisten päivien pinnankorkeuksia. Lähtötasona on 1.5.1975 pinnankorkeus = 0.

	p	-123	-247	p	-123	-247	p	-123	-247	p	-123	-247
1.5 - 31.8	194	+61	-53	33	-29	-267	-85	-237	-599	-88	-448	-934
1.9 - 31.12	25	-536	-1156	57	-602	-1346	118	-607	-1475	352	-378	-1370
1.1 - 30.4	172	-329	-1445	99	-353	-1593	185	-291	-1655	2018	+1604	+116

p = kuukauden nettotulovalunta

0.4 milj. m³/a = 123 järvimillimetriä/kk

0.8 milj. m³/a = 247 järvimillimetriä/kk

Kuten taulukosta 16 ilmenee jo tasainen vuotuinen vedenotto 0.4 milj. m³/a pudottaa järvien pintaa yli 50 cm kesän aikana toukokuun 1 päivän tasosta. Vedenotolla 0.8 milj. m³/a vuotuinen nettotulovalunta on vielä riittävä, mutta tarvittava vedenpintojen vaihteluväli on 1.7 m. Vedenpintojen vaihteluvälejä ei ole määrätty, mutta mikäli pinnankorkeusvaihtelut halutaan pitää kohtuullisina (alle 1.0 m) ja otetaan huomioon tarkastelukautta kuivempien jaksojen esiintymismahdollisuus (1955, 1959), on vuotuisesti tasaiseksi vedenotoksi syytä rajoittaa esim. 0.4 milj. m³/a. Saatavaa vesimäärää voidaan lisätä keskittämällä järvistä tapahtuvaa vedenottoa sateisiin kausiin, jolloin mereen juoksutettavaa vesimäärää voidaan pienentää. Kyseinen vedenotto kattaa noin 14 % nykyisestä kokonaisraakavedenkulutuksesta. Jos koko nykyinen raakavedentarve joudutaan väliaikaisesti kattamaan Ruokolanjärvestä laskevat järvien pinnat vedenoton vaikutuksesta noin 85 cm/kk, mikäli lisävedettä ei pystytä järjestämään. Lisäveden pumppaus Sirppujoesta ei kuivana kesänä tule kysymykseen virtaamien pienuuden takia ja varastotilan pienuuden vuoksi ei Ruokolanjärvestä saatavaa vesimäärää voida varastoinnin avulla nostaa.

Makeavesiallas on siis välttämätön kaupungin raakavedentarpeen tyydyttämiseksi. Toisaalta altaasta aiheutuu ekologia, taloudellisia ja virkistyskäyttöön liittyviä haittoja, joista mainittakoon altaan matalan pohjoisosan ja matalien rantojen ruohottuminen, kalakato ja siitä johtuva lintujen väheneminen alueelta, kalastuksesta saatujen tulojen ja virkistyksen puuttuminen, ruohottuneiden rantojen myyntiarvon pieneneminen sekä ruohottumisesta johtuva veneilyn ja uinnin vaikeutuminen osissa allasta. Altaan ranta-asukkaille mukanaan tuomista hyödyistä tärkeimmät ovat vedenkorkeusvaihteluiden pieneneminen ja ranta-asukkaiden vesihuollon helpottuminen. Altaasta johtuvien haittojen pienentämiseksi ja/tai poistamiseksi on ranta-asukkaiden taholta ehdotettu uudelleenjärjestelyjä.

Nykyisestä altaasta saatavissa olevaa vesimäärää voidaan nostaa muuttamalla nykyisiä säännöstelyrajoja, lisäämällä tulovirtaamaa tai suurentamalla altaan pinta-alaa. Pinta-alaa pienennettäessä joudutaan hyväksymään nykyistä pienempi käytettävissä oleva raakavesimäärä.

Altaan pinta-alan suurentaminen on melko helposti suoritettavissa patoamalla Mannervesi ja poistamalla Lounatkarinpuhtissa oleva pato. Altaan suurentaminen edellyttäisi kuitenkin hyvin huomattavaa vedentarpeen kasvua eikä se poistaisi nykyisestä altaasta aiheutuvia haittoja vaan päinvastoin haitat ilmeisesti levittäytyisivät nykyistä laajemmalle alueelle.

Altaan tulovirtaamaa voidaan lisätä muuttamalla Ihodenjoen juoksutus siten, että se laskee nykyiseen altaaseen. Näin saatavasta lisävedestä olisi kuitenkin hyötyä vain kesällä, sillä muina vuodenaikoina altaasta muutenkin juoksutetaan purkuaukkojen kautta mereen keskimäärin noin 140 milj. m³/a. Kesäaikoinakin hyöty rajoittuisi ainoastaan Ihodenjoen virtaamaan, sillä muut altaan nettotulovaluntaan vaikuttavat tekijät jäisivät ennalleen. Ihodejoen järvisyys on suurempi kuin Sirppujoen ja tämä pienentää ylivalumia verrat-

tuna Sirppujokeen. Toisaalta normaalina kesänä runsasjärvisyys tasoittaa alivalumavaihteluja, sillä osa virtaamasta johtuu varaston tyhjenemisestä, mutta kuivana kesänä, jolloin järvihaihdunta on suurimmillaan on tasoittava vaikutus pienimmillään. Kuivana kesänä nykyisen altaan, valuma-alue 461 km^2 , tulovirtaama on 40 - 100 allasmillimetriä ja runsasjärvisemmän Ihodenjoen, valuma-alue 185 km^2 , aiheuttama tulovirtaama olisi täten noin 20 - 50 allasmillimetriä. Näin ollen Ihodenjoen laskusuunnan muuttamisella ei ilmeisesti saavuteta sanottavaa hyötyä, ei ainakaan ilman joen säännöstelyä.

Altaan tulovirtaamaa voidaan pienentää jakamalla Sirppujoen virtaama siten, että happamat kevät- ja syysylivirtaamat johdetaan suurimmaksi osaksi altaan ohi Mannerveteen. Järjestely olisi melko helppo toteuttaa ja tästä on olemassa Turun vesipiirin laatima alustava suunnitelma, mutta hanke on kohdannut hyvin voimakasta vastustusta Mannerveden laadun huononemista pelkäävien taholta.

Altaan säännöstelyrajoja muuttamalla altaasta saatavissa olevaa vesimäärää voidaan nostaa huomattavasti. Altaan keskimääräinen nettotulovalunta on noin $141 \text{ milj. m}^3/\text{a}$, mutta sen käyttöönotto edellyttäisi ylivuotista säännöstelyä ja huomattavia säännöstelyvälejä. Vedenotolla $1.75 \text{ m}^3/\text{s}$ ($55.2 \text{ milj. m}^3/\text{a}$) ylivuotiseen säännöstelyyn joudutaan noin kerran 25 vuodessa ja tarvittava säännöstelyväli on kesällä 70 - 80 cm ja talvella 110 - 120 cm. Säännöstelyrajojen muuttaminen voidaan suorittaa joko nostamalla ylärajoja, jolloin altaan ja Sirppujoen alajuoksun ranta-alueen maanviljely vaikeutuu tai laskemalla alarajoja, jolloin altaan virkistyskäyttö vaikeutuu.

4.2 Pienentämismvaihtoehdot

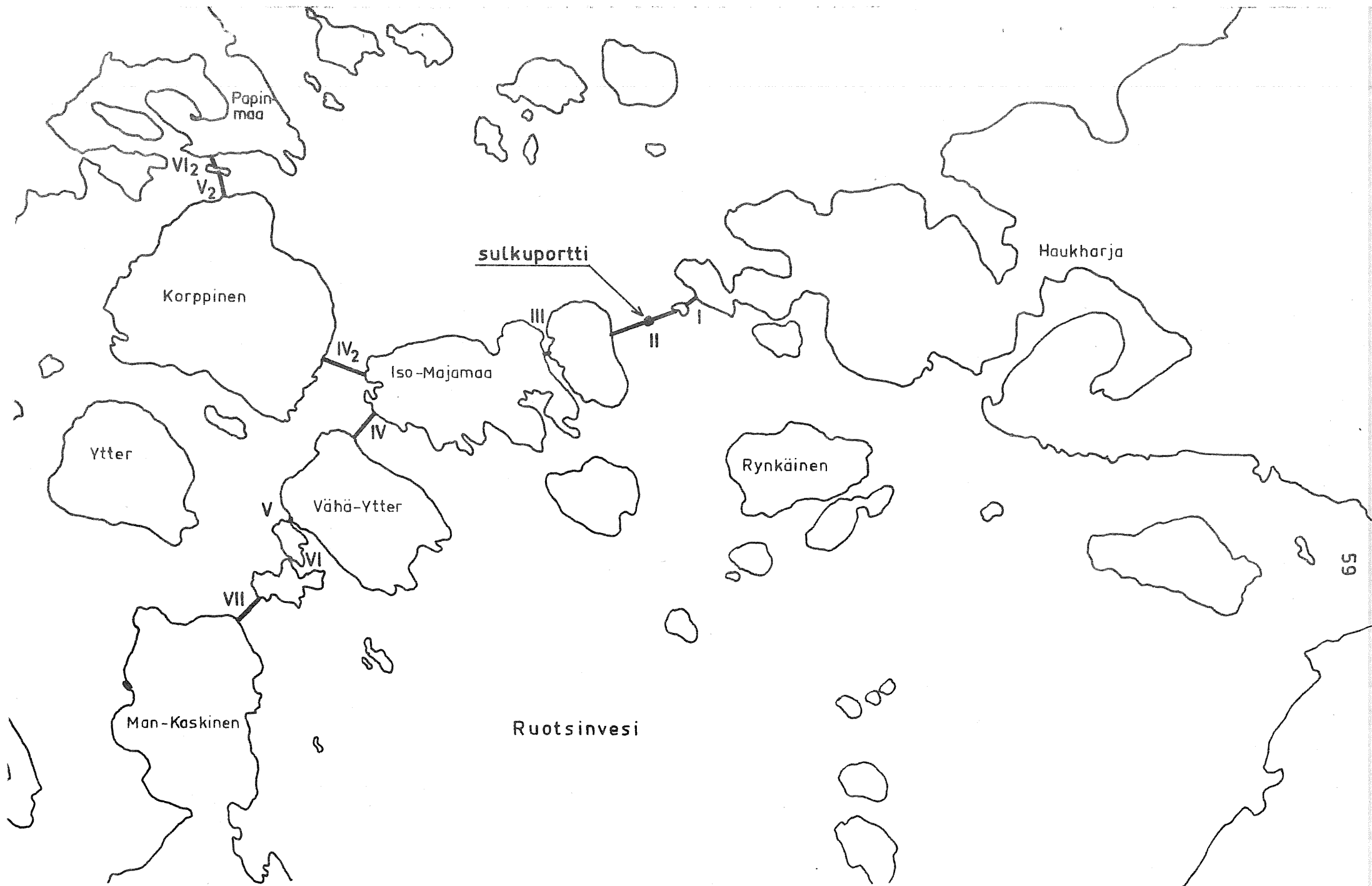
Altaan pienentäminen voidaan suorittaa joko pienentämällä nykyistä allasta tai muodostamalla uusi, nykyistä pienempi

allas. Alueen olemassaolevat luonnonvesistöt (Sirppujoki, Ruokolanjärvi, Käätyjärvi) eivät pysty korvaamaan nykyistä allasta veden huonomman laadun ja kesäaikaisten saantivaikeuksien vuoksi.

Uuden altaan muodostaminen olisi maantieteellisesti mahdollista kaupungin eteläpuolella missä Lautveden alue olisi helposti erotettavissa merestä. Altaan paikan vaihtaminen ei kuitenkaan liene perusteltua, sillä seurauksena ei ilmeisesti olisi nykyisten haittojen poistuminen vaan niiden siirtyminen uusille ranta-asukkaille. Matalarantaiseen Lautveteen laskeva Velluanjoki johtaisi Valkkimeren kuivatusvedet uuteen altaaseen ja jokiveden vaikutus olisi ilmeisesti sama kuin Valkojärven kuivatusvesiä sisältävän Sirppujoen veden vaikutus nykyiseen altaaseen. Kustannukset muodostuisivat melkoisiksi, sillä uusi allas vaatisi uudet padot ja vedensiirtolaitteet ja nykyisen altaan vastaavat rakenteet olisi purettava ja lisäksi tieyhteyksien säilyttäminen vaatisi siltojen rakentamista nykyisen altaan patojen tilalle.

Nykyisen altaan pienentäminen voidaan toteuttaa kahdella eri tavalla: Patovaihtoehdossa 1 rakennetaan penkereet väleille Karjamaa (I) - Vähä-Valli (II) - Vallinmaa (III) - Majanmaa (IV) - Vähä-Ytter (V), (VI) - Karvainenkari (VII) - Meri-Kaskinen ja patovaihtoehdossa 2 penkereet IV, VI ja VII korvataan penkereillä Majanmaa (IV₂) - Korppinen (V₂) Rysykari - (VI₂) - Papinmaa. Vaihtoehdossa 1 Merikaskisten alue on Velhoveden yhteydessä kun se vaihtoehdossa 2 jää Ruotsinveden yhteyteen (kuva 6).

Molemmissa vaihtoehdoissa pienennetty makeavesiallas voidaan muodostaa joko Velhoveteen tai Ruotsinveteen perustuvasta osasta. Mikäli pienennetty allas muodostetaan Velhoveden puoleisesta osasta, niin todennäköisenä hyötynä voidaan mainita Ruotsinveden palautuminen luonnontilaan. Tosin padotulla Velhovedellä on vaikutusta Ruotsinveden virtausolosuhteisiin. Kyseinen ratkaisu edellyttää uuden patolinjan rakentamisen lisäksi Ruotsinveden etelä- ja länsireunoilla olevien patojen purkamista ja ainakin osan korvaamista silloilla, raakaveden siirtolinjan pidentämistä uu-

Kuva 6. Eri pienentämisvaihtoehtojen edellyttämät uudet padot.

teen altaaseen, tehokkaampia siirtopumppuja siirtomatkan kasvaessa ja Lepäistentien sulkuporttien sekä tulva-aukon siirtämistä uuteen patolinjaan. Saatavissa oleva vesimäärä ei sanottavasti muutu, mutta tarvittava säännöstelyväli Velhovedellä kasvaa, viipymä pienenee ja laatuvaihtelut kasvavat. Lisäksi pienentämisestä aiheutunut hyöty jää melko pieneksi pahimman haitta-alueen, Velhoveden, jäädessä edelleen altaaksi.

Jos pienennetty allas muodostetaan Ruotsinveden puoleisesta osasta niin saatavissa olevan raakaveden määrä pienenee huomattavasti ja vedenkorkeusvaihtelut Ruotsinvedellä kasvavat. Vaihtoehto edellyttää uuden patolinjan rakentamisen lisäksi Velhoveden pohjois- ja länsipuolella olevien patojen purkamista ja ainakin osan korvaamista silloilla, Vintrinrauman sulkuporttien siirtämistä uuteen patoon, mahdollisesti lisäveden siirtolinjan ja pumppuamon rakentamista Sirppujoesta Ruotsinvedelle mutta onnistuessaan kyseinen vaihtoehto tuo mukanaan huomattavia hyötyjä kuten pahimman haitta-alueen Velhoveden palautumisen merelliseen tilaan - padottu Ruotsinvesi tosin vaikuttaa virtausolosuhteisiin. Veden viipymä makeavesialtaassa kasvaa ja laatuvaihtelut tasoittuvat, Sirppujoen altaalla haittatekijöitä aiheuttava vaikutus vähenee, allasveden säätömahdollisuudet paranevat ja altaankin kasvillisuus ja kalakanta mahdollisesti elpyvät.

Molemmissa tapauksissa lisäksi meren yhteyteen palaavan osan ranta-asukkaiden vesihuolto vaikeutuu ja veden korkeusvaihtelut kasvavat nykyisestä. Molempien toteuttamistapojen mukaiset kustannukset ovat karkeasti ottaen samaa suuruusluokkaa, mutta mikäli Ruotsinvedestä muodostettavan altaan veden laatu ja määrä täyttävät sille asetetut vaatimukset niin kyseisen toteuttamistavan mukaiset hyödyt toteutuessaan ovat moninkertaiset verrattuna toiseen vaihtoehtoon.

Mikäli uusi makeavesiallas pohjautuu Velhoveteen niin saa-

tava vesimäärä ei sanottavasti poikkea nykyisestä, pienentämisestä saavutettavat hyödyt ovat selvästi pienemmät ja kustannukset vähintään samankokoiset kuin Ruotsinveteen pohjautuvan altaan muodostamisessa. Tässä tutkimuksessa onkin pyritty selvittämään saatavat vesimäärät ja tarvittavat säännöstelyrajat mikäli pienennetty allas pohjautuu Ruotsinveteen.

5. Pienennetyn altaan nettotulövalunta

5.1 Määrittäysperusteet

Pienennetyn altaan sadanta ja haihdunta ovat yhtä suuret kuin vastaavat arvot nykyiselläkin altaalla, mutta sitä-vastoin tulovirtaama pienenee huomattavasti valuma-alueen supistuesssa alle 5 %:iin nykyisestä. Patovaihtoehdon 1 mukaisen altaan valuma-alue on 16.3 km^2 ja vesipinta-ala 14.6 km^2 . Vastaavasti vaihtoehdon 2 mukaisen altaan valuma-alue on 22.4 km^2 ja vesipinta-ala 19.4 km^2 . Nykyisen altaan nettotulövaluntaa laskettaessa valuma-alueen valuma ($1/\text{s km}^2$) arvioitiin Sirppujoen Puttakosken virtaamien perusteella. Pienennetyn altaan valuma-alueen sadanta ja maasto-olosuhteet ovat suurin piirtein samat kuin Sirppujoen valuma-alueellakin, mutta pellon osuus on pienempi - toisaalta pienennetyn altaan valuma-alueesta on huomattavasti suurempi osa kallioisia saaria ja ranta-alueita, joiden sadanta suureksi osaksi joutuu välittömästi valuntaan. Kaikenkaikkiaan myös pienennetyn altaan tulovirtaamat on arvioitu Sirppujoen virtaamien perusteella. Tulovirtaamien ajallinen jakautuminen kuitenkin poikkeaa tästä, sillä lyhyiden matkojen takia valuntakäyrän huiput ovat korkeita mutta lyhytaikaisia ja alivaluma on usein, varsinkin kesällä, pitkiäkin aikoja nolla. Tulovirtaaman arvioinnissa mahdollisesti sattuneen virheen merkitystä pienentää tulovirtaaman suhteellisen osuuden selvä pieneneminen nykytilanteesta.

5.2 Nettovuosisivalunnat

Nykyisestä altaasta pumpattavissa olevan vesimäärän todettiin olevan riippuvainen altaan kesäaikaisista säännöstyrajoista kun taas pienennetyssä altaassa vuotuinen nettotulövalunta usein rajoittaa saatavaa vesimäärää. Taulukossa 17 on laskettu molempien pienentämisvaihtoehtojen mukai-

Taulukko 17

Pienennettyjen allasvaihtoehtojen nettotulovalunnat vuosina
1950 - 1979

	Vaihtoehto 1					Vaihtoehto 2		
	S (mm)	Q (allasmm)	E (mm)	P		Q (allasmm)	P	
				(allasmm)	milj. m ³ /a		(allasmm)	milj. m ³ /a
16.5 - 15.5								
1950 - 1951	683	369	437	615	8.98	383	629	12.20
1951 - 1952	500	231	399	332	4.85	239	340	6.60
1952 - 1953	562	382	466	478	6.98	395	491	9.53
1953 - 1954	665	270	483	452	6.60	279	461	8.94
1954 - 1955	901	646	402	1145	16.72	668	1167	22.64
1955 - 1956	501	320	570	251	3.66	331	262	5.08
1956 - 1967	470	175	432	213	3.11	181	219	4.25
1957 - 1958	491	425	446	470	6.86	437	482	9.35
1958 - 1959	507	302	435	374	5.46	313	385	7.47
1959 - 1960	446	122	615	-47	-0.69	126	-43	-0.83
1960 - 1961	687	443	463	667	9.74	459	683	13.25
1961 - 1962	740	498	434	804	11.74	515	321	15.93
1962 - 1963	506	242	421	327	4.77	250	335	6.50
1963 - 1964	618	249	474	393	5.74	258	402	7.80
1964 - 1965	605	247	487	365	5.33	255	373	7.24
1965 - 1966	592	286	434	444	6.48	295	453	8.79
1966 - 1967	734	424	504	654	9.55	439	669	12.98
1967 - 1968	743	368	447	664	9.69	381	677	13.13
1968 - 1969	519	281	483	317	4.63	290	326	6.32
1969 - 1970	673	367	542	498	7.27	379	510	9.89
1970 - 1971	631	357	408	580	8.47	370	593	11.50
1971 - 1972	455	218	453	220	3.21	226	228	4.42
1972 - 1973	590	348	406	532	7.77	360	544	10.55
1973 - 1974	665	395	470	590	8.61	409	604	11.72
1974 - 1975	859	486	421	924	13.72	503	941	18.26
1975 - 1976	543	194	581	156	2.28	201	163	3.16
1976 - 1977	556	256	595	217	3.17	265	226	4.38
1977 - 1978	663	338	426	575	8.40	349	586	11.37
1978 - 1979	549	318	400	467	6.82	329	478	9.27
ka	609	329	467	471	6.88	341	483	9.36

set vuotuiset nettotulovalunnat. Tarkasteluvuodeksi on valittu 16.5 - 15.5 välinen aika vuosina 1950 - 1979. Vuosi on rajattu näin, koska vesioikeuden luvan mukainen tiukempi säännöstelyraja osuu ajalle 15.5 - 15.9 ja kyseinen joko antaa todellisen kuvan vedenpinnan kehityksestä peräkkäisinä vuosina.

Kuten taulukosta ilmenee on patovaihtoehdon 1 mukaisen altaan nettotulovalunta keskimäärin $6.9 \text{ milj. m}^3/\text{a}$, mutta vuosittainen vaihtelu on suuri. Suurimmillaan vuotuisen nettotulovalunta on $16.7 \text{ milj. m}^3/\text{a}$ ja pienimmillään se on negatiivinen $-0.7 \text{ milj. m}^3/\text{a}$. Vastaavasti vaihtoehdon 2 mukaisen altaan nettotulovalunta on keskimäärin $9.4 \text{ milj. m}^3/\text{a}$, suurimmillaan $22.6 \text{ milj. m}^3/\text{a}$ ja pienimmillään negatiivinen $-0.8 \text{ milj. m}^3/\text{a}$.

5.3 Tarvittavat säännöstelyrajat

Mikäli pienennettyyn makeavesialtaaseen ei ole järjestetty lisävedenpumppausmahdollisuutta, on altaasta saatavissa oleva vesimäärä korkeintaan keskimääräisen vuotuisen nettotulovalunnan suuruinen ja lisäksi saatavissa olevaa vesimäärää rajoittavat määrättävät säännöstelyvälit. Liitteessä 4 on laskettu molempien vaihtoehtojen kuukausittaiset nettotulovalunnat allasmillimetreinä ja liitteissä 5 ja 6 on laskettu pienennettyjen altaiden kuukausittainen kumulatiivinen pinnankehitys vuosina 1950 - 1979. Vertailutasoksi on valittu 15.5.1950 pinnankorkeus, joka on samalla oletettu ylimmäksi sallituksi pinnantasoksi ja ylimääräinen vesi on oletettu juoksutetuksi mereen.

Taulukkoon 18 on koottu eri pienentämisvaihtoehtojen edellyttämät säännöstelyvälit eri vedenotoilla tarkastelujaksolla 1950 - 1979. Lisäksi taulukkoon on laskettu nykyisen altaan vastaavat säännöstelyvälit. Kuten taulukosta 18 ilmenee, niin nykyisellä vedenkulutuksella tarvittavat

säännöstelyrajat ovat kaikissa altaissa samaa suuruusluokkaa, mutta vedenoton lähestyessä altaan keskimääräistä nettotulovaluntaa tarvittavan säännöstelyvälin koko kasvaa jyrkästi pienillä altailla ylivuotisesta säännöstelystä johtuen. Vedenoton kasvaessa voidaan pienennettyjen altaiden tarvittavaa säännöstelyväliä pienentää pumppaamalla altaisiin lisävettä Sirppujoesta.

Taulukko 18

Eri pienentämisvaihtoehtojen edellyttämät säännöstelyvälit eri vedenotoilla ilman lisävedenpumppausta.

Vedenotto milj. m ³ /a	Patovaihtoehto 1		Patovaihtoehto 2		Nykyinen allas	
	16.5-15.9	16.9-15.5	16.5-15.9	16.9-15.5	16.5-15.9	16.9-15.5
3.0	45 cm	49 cm	43 cm	47 cm	34 cm	37 cm
6.0	98 cm	100 cm	52 cm	59 cm	36 cm	39 cm
9.0	-	-	120 cm	125 cm	39 cm	42 cm
	6.9 milj.m ³ /a		9.4 milj.m ³ /a		141.1 milj.m ³ /a	

5.4 Lisäveden saantimahdollisuudet

Lisävedenpumppaus on järjestettävä joko Sirppujoesta tai Ihodenjoesta, joka kuitenkin on virtaamiltaan pienempi ja sijaitsee kauempana altaasta. Sirppujoen Puttakosken MQ on 3.2 m³/s, mutta koska virtaamavaihtelut ovat huomattavia on pumppaus järjestettävä jaksottaiseksi virtaamavaihteluiden mukaan. Virtaamat ovat suurimmillaan keväällä ja syksyllä, kun taas kesällä, jolloin lisäveden tarve altaassa on suurimmillaan, virtaama saattaa olla pitkiäkin aikoja lähellä nollaa. Mahdollisimman lyhyt siirtomatka edellyttää vedenoton järjestämistä joen alajuoksulta, jolloin meriveden korkeusvaihtelut vaikuttavat jokiveden kokeusasmaan ja vedenoton kasvaessa liian suureksi saattaa merive-

si nousta pumpaamolle.

Sirppujoen vähäjärvisyydestä ja suurista virtaamavaihteluista johtuen virtaamien säännöstely edellyttäisi varastoaltaiden muodostamista jokivarteen. Keinotekkoisten varastoaltaiden muodostaminen ja käyttö kuitenkin aiheuttaisi huomattavia kustannuksia, joita ei voida perustella virtaamien tasaamistarpeella. Joesta pumpattavissa olevaa virtaamaa määrättäessä käytetään yleensä alajuoksulle jätettävän virtaaman vähimmäisarvona keskialivirtaamaa. Sirppujoella 1970 - 1979 suoritettujen virtaamahavaintojen perusteella Puttakosken $MNQ = 0.17 \text{ m}^3/\text{s}$. Havaintojakson edustavuudesta voidaan todeta, että vastaavalla aikavälillä Aurajoen Hypöistenkosken $MNQ = 0.11 \text{ m}^3/\text{s}$, kun pitkäaikaisien havaintojen perusteella Hypöistenkosken $MNQ = 0.10 \text{ m}^3/\text{s}$. Laitilan ja Kalannin jätevedet purkautuvat Sirppujokeen, joten alivirtaamat sisältävät suhteellisesti suurimman osan jätevesiä. Pumppaamalla makeavesialtaan lisävedeksi ainoastaan osa Sirppujoen virtaamista varmistetaan jätevesien laimeneminen, estetään murtoveden nouseminen pumppaamolle ja varmistetaan vähintään tietty virtaama joen alajuoksulle.

Säännöstelemättömästä Sirppujoesta pumpattavissa oleva lisävesi riippuu siis Sirppujoen samanaikaisesta virtaamasta. Mikäli pumppaustehoa nostetaan asteittain Sirppujoen virtaamien kasvaessa ja otetaan lisäksi huomioon ohijuoksutuksen tarve voidaan pumppaustehoa kasvattaa esimerkiksi seuraavasti:

Puttakosken virtaama m^3/s	Pumppaus teho m^3/s	Alajuoksun virtaama m^3/s
0.4 - 0.6	0.20	0.2 - 0.4
0.6 - 0.8	0.35	0.25 - 0.45
0.8 - 1.0	0.50	0.30 - 0.50
1.0 - 1.5	0.65	0.35 - 0.85
> 1.5	0.80	> 0.70

Alajuoksun virtaamia tarkasteltaessa on huomattava, että valuma-alueen kasvun johdosta Sirppujoen virtaamat ovat pumppaamon kohdalla 10 - 15 % Puttakosken virtaamia suuremmat, joten todellisuudessa mereen juoksutettu virtaama on hieman arvioitua suurempi. Pumppaustehon määrittäminen Puttakosken virtaamien perusteella lienee kuitenkin perusteltua, sillä Puttakosken arvot ovat pumppaamon vähimmäisarvoja ja lisäksi Puttakoskella suoritetaan virtaamavainnot päivittäin, joten sallittua pumppaustehoa on helppo seurata.

Puttakosken virtaamat on havaittu päivittäin vuosina 1970 - 1979 ja taulukkoon 19 on laskettu erisuuruisten virtaamien sattumispäivien lukumäärä vuosijaksoina 16.5 - 15.5 kyseisinä vuosina ja niiden perusteella pumpattavissa ollut vesimäärä. Kuivimpina tarkastelujakson kesinä (15.5 - 15.9) pumpattavissa olleet vesimäärät olisivat olleet melko pieniä ja vuorokaudet, jolloin pumppausta olisi voitu suorittaa, ajoittuivat pääosin ajalle 16.5 - 20.6. Pitemmän ajan kuluessa todennäköisesti esiintyy kesiä, jolloin virtaamat ovat havaittuja pienemmät. Tämä sekä Sirppujoen perkauksen yhteydessä rakennettavat alivirtaamia tasoittavat padot ja kesäkuun alkupuolella tapahtuva tehostuva kastelu yhdessä aiheuttavat sen, että lisävedenpumppaus kuivimpina kesinä on mahdollista ainoastaan muutamana toukokuun päivänä. Tätkään pumppausta ei voida aina suorittaa, sillä allas on usein ylärajallaan toukokuun puolivälin jälkeen.

Lisäveden siirtokapasiteetti voidaan mitoittaa joko siten, että kuivimpanakin vuotena voidaan pumpata tietty vesimäärä tai siten, että valitaan tietty keskimäärin pumpattavissa oleva vesimäärä. Jälkimmäisen vaihtoehdon mukainen siirtokapasiteetti on huomattavasti pienempi, mutta se painottaa lisäveden pumppauksen sateisiin vuosiin tarvittavan säännöstelyvälin jäädessä kuivien vuosien vaikutuksesta edelleen melko suureksi. Toinen vaihtoehto, jossa turvataan tietty vesimäärä kuivimpanakin vuotena, johtaa siir-

Taulukko 19

Sirppujoen virtaamien suuruudet vuosina 1970 - 1979 ja niiden perusteella pumpattavissa ollut vesimäärä

	Virtaamapäivien lukumäärä					Siirtosysteemin vedensiirtokyky milj. m ³ /a maksimi kapasiteetin mukaan				
	0.4-0.6 m ³ /s	0.6-0.8 m ³ /s	0.8-1.0 m ³ /s	1.0-1.5 m ³ /s	1.5 m ³ /s	0.20 m ³ /s	0.35 m ³ /s	0.50 m ³ /s	0.65 m ³ /s	0.80 m ³ /s
16.5 - 15.5										
1970 - 1971	60	32	29	37	152	5.3	8.6	11.4	13.9	15.8
1971 - 1972	25	16	19	34	84	3.1	5.1	6.8	8.4	9.5
1972 - 1973	48	36	33	72	165	6.1	10.1	13.6	16.7	18.8
1973 - 1974	36	37	18	45	214	6.0	10.1	13.7	17.1	19.8
1974 - 1975	36	31	34	52	205	6.2	10.4	14.1	17.5	20.1
1975 - 1976	56	46	17	17	71	3.6	5.5	6.9	8.0	9.0
1976 - 1977	20	15	17	11	97	2.8	4.6	6.2	7.6	8.6
1977 - 1978	34	48	27	18	164	5.0	8.4	11.0	13.4	15.6
1978 - 1979	31	17	17	15	167	4.3	7.1	9.6	12.0	14.2

tokapasiteetin ylimitoitukseen ja mahdollisesti turhaan pumppaukseen sateisina vuosina. Tarvittava säännöstelyväli ja pinnankorkeusvaihtelut saadaan kuitenkin melko pieniksi. Taulukon 19 arvoja tarkasteltaessa on muistettava, että esim. jaksona 16.5.1959 - 15.5.1960 pumpattavissa ollut vesimäärä olisi arvioitujen kuukausikeskivirtaamien perusteella ollut vain noin puolet havaintojakson 1970 - 1979 kuivimman vuoden 1976 - 1977 pumpattavissa olleesta vesimäärästä. Taulukon 19 mukaan noin 3.0 milj. m³/a pumppaus olisi vaatinut vedensiirtokapasiteettia 0.20 m³/s mutta ottamalla huomioon kuivakausi 1959 - 1960 tarvittavaksi kapasiteetiksi saadaan 0.50 m³/s. Ilmeisesti edullisin ratkaisu on mitoittaa siirtokapasiteetti eri vaihtoehtojen välimuotona.

5.5 Lisävedenpumppauksen vaikutus

Lisävedenpumppauksen vaikutus riippuu vedensiirtosysteemin kapasiteetista ja pumppauksen toteuttamistavasta. Taulukoista 20 ja 21 ilmenevät tarvittavat kesäaikaiset säännöstelyvälit eri vedenotoilla ja lisävedenpumppauksilla mikäli lisävedenpumppaussysteemi on mitoitettu siten, että kuivimmanakin tarkasteluvuotena voidaan pumpata tietty vakio vesimäärä, joka lisäksi on suurin vuosittain pumpattava vesimäärä. Lisävedenpumppaus on arvioitu suoritetuksi vuosittain kesäaikaisen alivirtaamakauden päättymisen ja toukokuun alun välisenä aikana. Kesäajan (15.5 - 15.9) ulkopuolella tarvittavat säännöstelyvälit ovat 5 - 7 cm kesäaikaisia suuremmat johtuen kuivakausien jatkumisesta syksyyn. Altaista saatavissa olevat vesimäärät nousevat lisäveden määrällä, mutta kuten taulukoista ilmenee niin vedenoton lähestyessä keskimääräisen nettotulovalunnan ja lisävedenpumppauksen summaa tarvittava säännöstelyväli kasvaa voimakkaasti. Toisaalta lisävedenpumppausta kasvattamalla ei säännöstelyväliä voida pienentää rajattomasti vaan yksittäiset kuivat kesät (1959) määräävät tarvittavan vähimmäissäännöstelyvälin. Kuviin 7 a ja b on piirretty eri al-

lasvaihtoehtojen mukaiset pinnankorkeudet kuivimpana kesänä (1959) rajoittamattomalla vuotuisella lisävedenpumpkauksella vedenotoilla 3.0 ja 9.0 milj. m³/a.

Taulukko 20

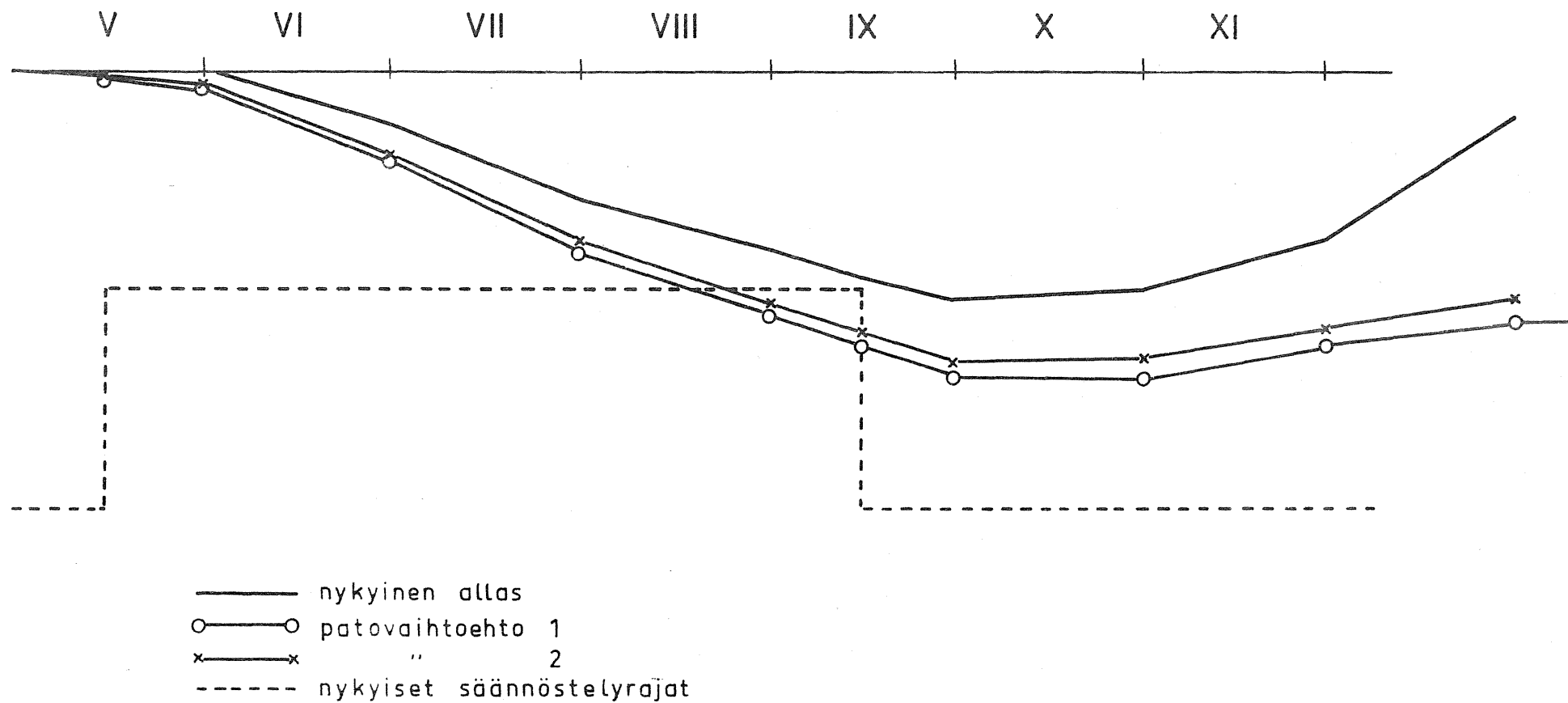
Pienentämisvaihtoehtoon 1 mukaisen altaan tarvittavat kesäaikaiset säännöstelyvälit (cm) eri vedenotoilla ja vuotuisilla lisäveden pumpkauksilla.

Lisävesi Ve- denotto	0.0 milj. m ³ /a	1.0 milj. m ³ /a	2.0 milj. m ³ /a	3.0 milj. m ³ /a	4.0 milj. m ³ /a	5.0 milj. m ³ /a	6.0 milj. m ³ /a	10.0 milj. m ³ /a
3.0	45	45	45	45	45	45	45	45
4.0	49	47	47	47	47	47	47	47
5.0	61	50	50	50	50	50	50	50
6.0	98	64	52	52	52	52	52	52
7.0	-	99	65	55	55	55	55	55
8.0	-	-	101	67	57	57	57	57
9.0	-	-	-	102	68	60	60	60
10.0	-	-	-	-	103	69	63	63
15.0	-	-	-	-	-	-	-	77

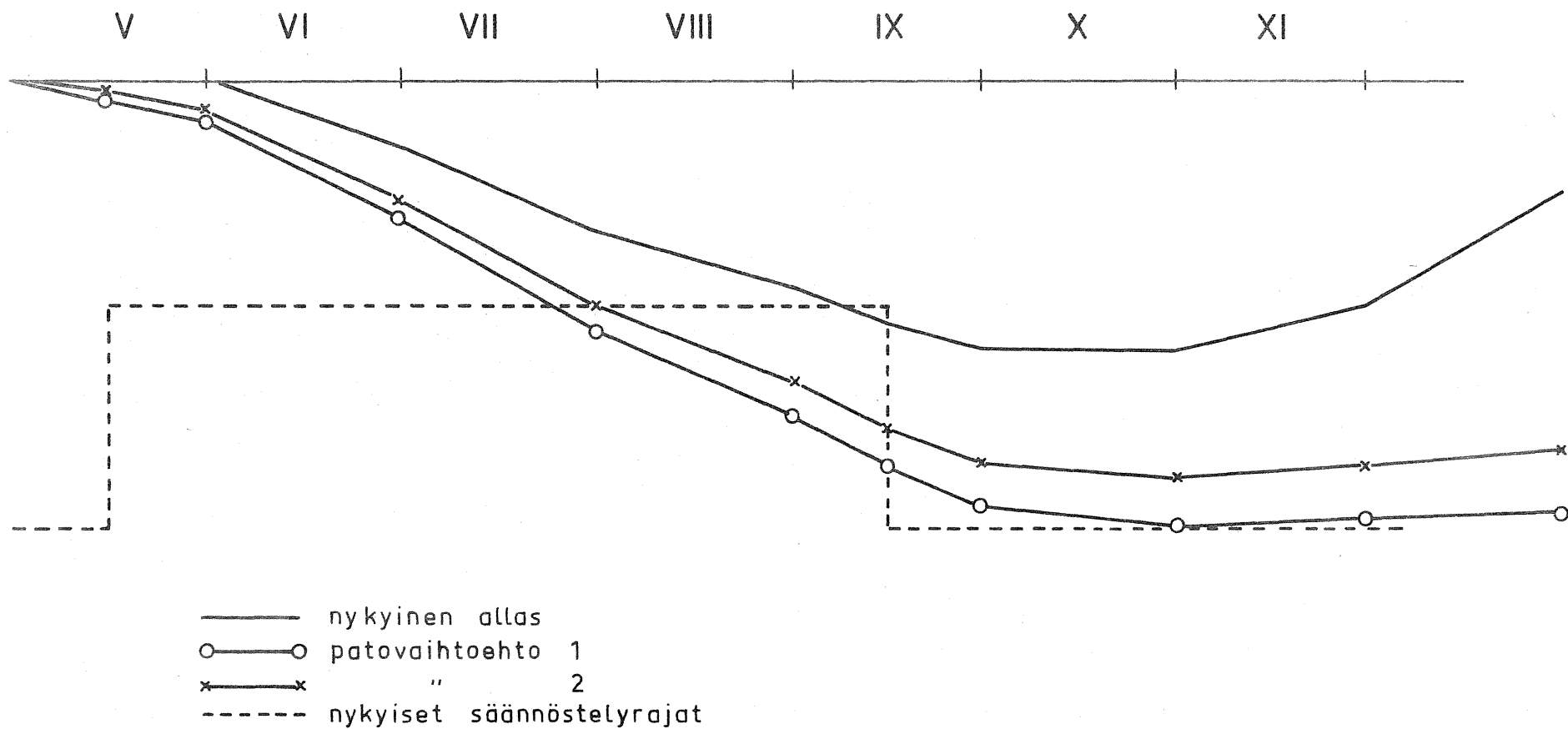
Taulukko 21

Pienentämisvaihtoehtoon 2 mukaisen altaan tarvittavat kesäaikaiset säännöstelyvälit (cm) eri vedenotoilla ja vuotuisilla lisävedenpumpkauksilla.

Lisävesi Ve- denotto	0.0	1.0	2.0	3.0	4.0	5.0	6.0	10.0
3.0	43	43	43	43	43	43	43	43
4.0	45	45	45	45	45	45	45	45
5.0	47	47	47	47	47	47	47	47
6.0	52	49	49	49	49	49	49	49
7.0	67	53	51	51	51	51	51	51
8.0	94	68	55	53	53	53	53	53
9.0	121	95	69	56	54	54	54	54
10.0	-	121	95	70	57	56	56	56
15.0	-	-	-	-	-	-	124	65

Kuva 7 a. Vedenkorkeusvaihtelut kulutuksella 3.0 milj.m³/a tarkastelujakson kuivimpana kesänä (1959) eri allasvaihtoehtoilla mikäli rajoittamaton lisävedenpumppaus on järjestetty.

Kuva 7b. Vedenkorkeusvaihtelut kulutuksella 9.0 milj. m³/a tarkastelujakson kuivimpana kesänä (1959) eri allasvaihtoehtoilla mikäli rajoittamaton lisävedenpumppaus on järjestetty.

Tilanne ei kuitenkaan ole näin yksinkertainen sillä mitoittamalla vedensiirtosysteemi halutun vuotuisen lisävesimäärän ja kuivimman vuoden mukaan joudutaan huomattavaan ylimitoitukseen sateisempina vuosina. Tällöin voidaan ylivuotista säännöstelyä ja myös kesäaikaaisia pinnankorkeusvaihteluja vähentää sateisimpina vuosina, mutta kuivin kesä määrää edelleen tarvittavan säännöstelyvälin ja pinnankorkeusvaihtelut ovat joka tapauksessa vähintään nykyisen altaan pinnankorkeusvaihteluiden suuruusluokkaa. Lisäksi sateisimpien vuosien lisävedenpumpkauksen tehostuessa keskimääräiset nettotulovalunnat kasvavat ja mereen juoksutettava vesimäärä kasvaa, jolloin vesihuollon kannalta turha lisävedenpumpaus kasvattaa raakaveden hintaa vedenpuhdistamalla ja hyödyttää altaan muuta käyttöä pienentämällä keskimääräisiä pinnankorkeusvaihteluja.

Lisävedensiirtosysteemin rakennuskustannuksissa säästetään ja keskimääräistä ylimitoitusta pienennetään huomattavasti jättämällä tarkastelujakson 1950 - 1979 selvästi kuivin vuosi 1959 - 1960 huomioimatta ja mitoittamalla siirtosysteemi seuraavaksi kuivimpien vuosien perusteella. Koska kuivakautena 1959 - 1960 pumpattavissa oleva lisävesimäärä on kuukausikeskivirtaamien perusteella vain noin puolet seuraavaksi kuivimpien jaksojen vesimäärästä on taulukoiden 20 ja 21 avulla arvioituja säännöstelyvälejä suurennettava. Esimerkiksi pienentämisvaihtoehdon 1 mukaisessa altaassa taulukon 20 mukaan $7.0 \text{ milj. m}^3/\text{a}$ vedenotto edellyttää $3.0 \text{ milj. m}^3/\text{a}$ lisävedenpumpkauksella 55 cm kesäaikaista säännöstelyväliä mutta kuivakautena 1959 - 1960 lisävesimääräksi jää vain noin $1.5 \text{ milj. m}^3/\text{a}$, jolloin ylivuotinen säännöstely korostuu niin paljon, että tarvittavaksi säännöstelyrajaksi saadaan 64 cm ja vasta siirtokapasiteetilla $6.0 \text{ milj. m}^3/\text{a}$ päästään säännöstelyväliin 55 cm. Vastaavasti vedenotolla $9.0 \text{ milj. m}^3/\text{a}$ ja lisävedenpumpkauksella $5.0 \text{ milj. m}^3/\text{a}$ tarvittava säännöstelyväli kasvaa 60 cm:stä 75 cm:iin. Vastaava ilmiö esiintyy myös pienentämisvaihtoehdon

2 mukaisessa taulukossa, mutta keskinäisessä vertailussa havaitaan, että tiettyä vedenottoa vastaavat lisävedentarve ja säännöstelyväli ovat vaihtoehdon 2 mukaisessa altaassa selvästi pienemmät.

Lisäveden siirtokapasiteetin mitoitus vaikuttaa siis suurimpaan tietyllä vedenotolla jouduttavaan säännötelyväliin. Siirtosysteemin käyttöpolitiikan avulla voidaan puolestaan vaikuttaa raakaveden hintaan ja keskimääräisiin pinnankorkeusvaihteluihin. Tarvittavan raakavesimäärän ja sallittujen pinnankorkeusvaihteluiden lisäksi vedensiirtokapasiteetin mitoitukseen vaikuttavat altaan veden laatuun vaikuttavat tekijät, kuten esimerkiksi sallittu/haluttu jokiveden osuus altaan nettotulovalunnasta vuodenajoittain. Tämän johdosta siirtokapasiteetin suuruuden määrittäminen riippuu myös halutusta veden laadun kehityksestä altaassa.

6. Vaikutukset virtauksiin ja veden laatuun

Altaan pienentämisen seurauksena virtausolosuhteet nykyisen altaan alueella muuttuvat ratkaisevasti. Altaan pohjoisosassa Velhovedellä viipymä pienenee ja meriveden pinnan korkeusvaihtelut aiheuttavat huomattavia virtaamia alueella. Ruotsinvedellä viipymä kasvaa ja altaan läpivirtaus poistuu käytännössä lähes kokonaan. Lisäksi veden laadussa tapahtunee muutoksia ainakin meren yhteyteen palaavan Velhoveden alueella ja laatumuutoksia saattaa ilmetä myös makeavesialtaaksi jäävän Ruotsinveden alueella.

6.1 Vaikutukset virtauksiin

Nykyisen altaan virtausolosuhteita ei ole tutkittu, mutta tärkein virtauksia aiheuttava tekijä on altaan tulovirtaama, josta valtaosa (yli 90 %) muodostuu Velhoveden itäpäähän laskevan Sirppujoen virtaamista. Vesi poistetaan altaan etelärannalla olevien sulkuportin ja tulva-aukon kautta. Tarpeen vaatiessa voidaan käyttää myös Vintrinraumassa olevaa sulkuporttia. Nykyisen vedenoton osuus on alle 2 % keskimääräisestä nettotulovirtaamasta. Ulkoisten tekijöiden perusteella voidaan arvioida päävirtaussuunnaksi Velhovedellä länsi ja Velhoveden länsipäästä vesi purkautuu joko Vintrinrauman sulkuportista merelle tai pääosin Iso-Valliluodon ja Vähä-Vallin välisestä aukosta Ruotsinvedelle, jonka eteläreunalta se edelleen purkautuu merelle. Sirppujoen virtaamien epätasaisen jakaantumisen takia purkautuminen ajoittuu lähinnä syksyyn ja kevääseen. Tämä onkin hyvä sikiäli, että purkautumisen aiheuttama virtaus ei sanottavamin haittaa veneliikennettä. Lisäksi tarpeen vaatiessa voidaan purkuaukot sulkea, jolloin virtaus loppuu ja veneliikenne voidaan hoitaa. Altaasta purkautuvan vesimäärän suuruus ja purkautumisajankohta riippuvat lisäksi vallitsevista merivedenpinnan korkeuksista, mutta tämä onkin ainoa suo-

ranainen vaikutus, joka merellä on nykyisen altaan virtausolosuhteisiin.

Ulkoisten tekijöiden lisäksi altaan virtauksiin vaikuttavat tuuli, ilmanpaine-eroista johtuvat pinnankallistukset ja lämpötilaeroista johtuvat virtaukset, mutta nämä eivät tuo altaaseen uutta vettä vaan ainoastaan sekoittavat altaassa jo olevan veden. Nykyisen altaan nettotulovirtaama on keskimäärin noin 141 milj. m³/v ja altaan tilavuuden ollessa n. 165 milj. m³ saadaan keskimääräiseksi viipymäksi noin 14 kk.

Pienennetyn altaan virtausolosuhteet ovat muuten samanlaiset kuin nykyisessäkin altaassa, mutta tulovirtaamat supistuvat selvästi Sirppujoen virtaamien kulkeutuessa altaan ohi. Keskimääräiseksi nettotulovirtaamaksi jääkin ainoastaan 7 - 9 milj. m³/a ja allastilavuuden ollessa noin 90 - 110 milj. m³, pienentämisvaihtoehdosta riippuen, saadaan keskimääräiseksi viipymäksi pienennetyssä altaassa 12 - 13 vuotta. Altaasta purkautuva vesimäärä on niin pieni, että se ei aiheuttane mitään käytännön haittaa.

Nykyisen altaan pohjois-osa palaa altaan pienentämisen seurauksena meren yhteyteen ja virtaukset alueella suurenevät huomattavasti. Pelkästään Sirppujoen virtaamien johdosta keskimääräinen viipymä Velhoveden alueella jää selvästi alle vuoden ja lisäksi meriveden korkeusvaihteluiden aiheuttamat tulo- ja menovirtaamat pienentävät viipymää tehokkaasti. Tällä hetkellä Velhoveden ja meren väliset aukot on tukittu eikä virtausta niin muodoin ole lainkaan, mutta altaan pienentämisen jälkeen Sirppujoen virtaamat ja merivedenpinnan korkeusvaihteluiden aiheuttamat virtaamat, joista jälkimmäiset voivat olla suuruudeltaan moninkertaiset edellisiin verrattuina, johdetaan kokonaisuudessaan näistä aukoista. Aukkoja on 2 - 5 kpl, toteuttamistavasta riippuen, mutta ainoastaan yksi mahdollisista aukoista on

suurempi muiden ollessa hyvin pieniä. Vintrinrauman aukko-kin, joka suurimpana on noin 4 km pitkä, 150 - 400 m leveä ja matalimmillaan keskimerivedenpinnankorkeudella alle 1,5 m syvä salmi, on niin pieni ja suojainen etteivät tuulet sen kautta pääse sekoittamaan merivettä Velhoveteen. Aukkojen pienuudesta ja sijainnista johtuen Suomen rannikkoa pohjoiseen kulkevia merivirtoja ei ilmeisesti tarvitse huomioida Velhoveden veden vaihtuvuutta arvioitaessa.

Varsinkin talvella jään alla saattaa kevyempi jokivesi nousta murtoveden päälle ja levitä laajalle alueelle Velhovedellä. Aukkojen mataluuden ja vähäisen tiheyseron (suuri osa Velhoveden vedestä jokivettä) takia virtaus aukoissa tapahtuu yhtenä sekoittuneena kerroksena ja tiettyinä hetkinä virtausta aukossa tapahtuu vain yhteen suuntaan eikä ilmeisesti ilmene saaristomeren virtaustutkimuksessa /16/ todettua tilannetta, jossa eri kerrosten eri suuntiin tapahtuva yhteenlaskettu virtaama oli huomattavasti nettovirtaamaa suurempi. Kaikenkaikkiaan meriveden pinnankorkeusvaihtelut ja Sirppujoen virtaamat vaikuttavat aukkojen virtaamiin ja edellisten lisäksi myös tuulet, paine- ja lämpötilaerot sekoittavat vettä Velhoveden alueella.

Velhovedellä tapahtuvat ekologiset muutokset riippuvat Velhoveden veden tulevasta laadusta ja siinä ilmenevistä ajoittaisista muutoksista. Näiden selvittäminen edellyttäisi ainakin Velhoveden sisäisten virtausolosuhteiden selvittämistä. Sirppujoen virtaamien ja meriveden pinnankorkeusvaihteluista riippuvien virtaamien suuruuksien ja sattumisajankohtien analysointia sekä eri sekoitussuhteiden (jokivesi/merivesi) vaikutusta veden eri ominaisuuksiin (ph, väri, ravinteet, saasteet jne.). Kyseinen tarkastelu on laajuutensa ja monimutkaisuutensa vuoksi jätetty tämän tarkastelun ulkopuolelle ja tässä tarkastelussa onkin pitäydytty ainoastaan aukoissa tapahtuvien virtausten suuruuksien tarkastelussa.

Sirppujoen virtaamista johtuen on virtaus aukoista merelle

keskimäärin 132 - 135 milj. m^3/a suurempi kuin mereltä Velhovedelle päin. Tämä vastaa keskimäärin tasaista virtausta $4.2 \text{ m}^3/\text{s}$ merelle, mutta on syytä muistaa, että virtaamien epätasaisuuden vuoksi todelliset Sirppujoesta aiheutuvat virtaamat vaihtelevat välillä 0 - $40 \text{ m}^3/\text{s}$, suurimpien virtaamien ajoittuessa kevääseen ja syksyyn, kun taas kesällä virtaama on usein pitkiäkin aikoja $0.00 \text{ m}^3/\text{s}$.

Virtaussuunnan perusteella voidaan olettaa, että aukkoina olevien salmien vesi, mikäli pinnankorkeusvaihtelut ovat tarpeeksi pienet, vähitellen korvautuu Velhoveden vedellä. Tilanteessa jossa Sirppujoen virtaama on $0.00 \text{ m}^3/\text{s}$, Velhoveden vesi vaihtuu ainoastaan pinnankorkeusvaihteluiden avulla. Aukkojen luonne on veden vaihtuvuuden kannalta huono, sillä kaikki aukot ovat pitkiä salmia, joista suurimman, Vintrinrauman, vesitilavuus on vähintään 1.5 milj. m^3 . Myöskään muissa aukoissa ei meriveden nousu Velhovedelle ole mahdollista ilman aukoissa ja aukkojen läheisyydessä olevan veden vaihtumista ja aukkojen kautta Velhovedelle virtaavan vesimäärän kokonaistilavuudeksi onkin arvioitava vähintään 2.0 milj. m^3 ennen kuin merivesi pääsee virtaamaan Velhovedelle. Vastaavasti pinnanlasku aiheuttaa aukkojen meriveden korvautumisen Velhoveden vedellä. Siten pienillä, alle 10 cm, edestakaisilla pinnankorkeusvaihteluilla merivettä kulkeutuu Velhoveteen ainoastaan aukoissa tapahtuvan sekoittumisen kautta ja merivesimäärä jää siten suhteellisen pieneksi. Samanaikaisesti sattuvien Sirppujoen virtaamien vaikutuksesta aukkojen keskimääräinen virtaussuunta muuttuu merelle ja sekoittuminen heikkenee edelleen. Vasta suuremmilla pinnankorkeusvaihteluilla merivesi pääsee nousemaan Velhovedelle ja epäedullisimmissa tilanteessa, jolloin Sirppujoen huippuvirtaamat ($25 - 40 \text{ m}^3/\text{s}$) pystyvät tarvittaessa nostamaan altaan pintaa 10 - 16 cm/d, vasta Sirppujoen vaikutusta suurempi merivedenpinnan nousu aiheuttaa meriveden nousun Velhovedelle, edellyttäen lisäksi aukkojen veden korvaamista pinnannousun avulla. Sekoittumisen kannalta olisi

lisäksi edullista mikäli vedenpinta pysyisi jonkin aikaa ylhäällä, jolloin Velhovedelle noussut merivesi ehtisi sekoittua Velhoveden veteen eikä purkautuisi aukkojen läheisyydestä ensimmäisenä takaisin mereen pinnanlaskun yhteydessä.

Merentutkimuslaitoksen mukaan ylin havaittu merivedenpinta Raumalla on ollut +93 cm ja vastaavasti alin -77 cm keskimerivedenpinnasta. Vastaavia arvoja voidaan pitää oikeina myös Velhovettä ympäröivillä merialueilla. Saaristomeren virtaustutkimuksessa on mainittu ylin Turussa havaittu merivedenkorkeus NN +127 cm jolloin vesi oli noussut 10 tunnin aikana 65 cm ja maksimin saavuttamisen jälkeen laskenut 84 cm 19 tunnin aikana. Esimerkki osoittaa, että ääritilanteissa vedenkorkeuden vaihtelut ovat yllättävän nopeita. Suurimmat vaihtelut osuvat välille syyskuu - tammikuu ja pienimmät välille huhtikuu - heinäkuu.

Uudessakaupungissa on merivedenkorkeudet havaittu päivittäin, Lepäistentien sulkuportin luona, altaan käyttöönoton jälkeen, mutta koska kyseessä on kerran vuorokaudessa tapahtuva havainnointi antaa se ainoastaan vuorokauden aikana tapahtuneen vedenpinnankorkeuden vähimmäismuutoksen. Kuten esimerkiksi ilmeni todellinen pinnanmuutos saattaa tapahtua nopeasti, jolloin hetkelliset virtausnopeudet aukoissa ovat huomattavasti suuremmat kuin keskimääräisten pinnankorkeusvaihteluiden mukaan arvioidut. Lisäksi pinnankorkeusvaihteluiden suunta saattaa vaihdella vuorokauden aikana, jolloin sekä hetkelliset, että vuorokauden aikana tapahtuvat virtaamat ovat arvioituja suuremmat. Virtausnopeuksien suuruutta aukoissa voidaan arvioida meriveden pinnankorkeusvaihteluiden ja Sirppujoen virtaamien perusteella. Suurin havaittu pinnanlasku vuosina 1966 - 1979 oli 66 cm/d. Mikäli Velhoveden pinta seuraa merivedenpintaa, purkautuu aukoista pinnanlaskun edellyttämä vesimäärä lisättynä Sirppujoen virtaamalla. On myös huomattava, että kyseessä on tietyn vuorokautisen pinnankorkeusmuutoksen edellyttämä keskimääräinen

nen minimivirtaus hetkellisten tai todellisten virtaamien saattaessa olla huomattavasti suuremmat.

6.2 Patovaihtoehdon 1 mukaiset virtaamat

Patovaihtoehdon 1 toteuttamisen jälkeen Velhoveden vesipinta-ala on noin 24.0 km^2 mikäli Lounatkarinpuhtin pohjoispuolella oleva Kulju lasketaan mukaan. Mereen yhdistäviä aukkoja on toteuttamistavasta riippuen 2 - 5 kpl (kuva 11). Vedenpinnanlasku 70 cm/d Velhovedellä edellyttää siten $16.8 \text{ milj. m}^3/\text{d}$ virtausta aukoista merelle. Tasaisena virtauksena se vastaa noin $194 \text{ m}^3/\text{s}$ virtaamaa ja tämän lisäksi kulkeutuvat Sirppujoen virtaamat, suurimmillaan noin $40 \text{ m}^3/\text{s}$, Velhoveden läpi merelle, joten aukkojen kokonaisvirtaamaksi vuorokauden aikana saadaan suurimmillaan keskimäärin yli $230 \text{ m}^3/\text{s}$.

Aukkojen kautta purkautuvia vesimääriä laskettaessa on tehty tiettyjä oletuksia ja oletukset on otettava huomioon tuloksia tarkasteltaessa. Merelle johtavista aukoista kaikki, Vintrinraumaa lukuunottamatta, ovat hyvin kapeita ja niissä kaikissa on osuus, jota voi verrata avouomaan. Laskelmissa on oletettu kapeat aukot peratuiksi samansuuruisiksi ja kapeikkojen ulkopuolelle jäävät aukot niin suuriksi, että ainoaksi virtausta vastustavaksi tekijäksi jäävät peratut kapeikot.

Uomien kaltevuudeksi on valittu 0 o/oo, jolloin virtaus tapahtuu molempiin suuntiin yhtä helposti. Syvyydeksi pinnan korkeudella NN 0.00 valittiin 2.0 m, pohjan leveydeksi 8.0 m ja luiskakaltevuudeksi 60° , jolloin uoman vesipinta-alaksi keskimeriveden pinnankorkeudella NN 0.00 saatiin 18.3 m^2 ja hydrauliseksi säteeksi $R = 1.45$, Manningin kertoimeksi on arvioitu $M = 33$. Avouomien virtaushäviöt on laskettu kaavasta
$$h_f = \frac{L Q^2}{A^2 M^2 R^{4/3}}$$
 ja lisäksi padotusta aiheuttavat

uoman alussa ja lopussa syntyvät häviöt, Uoman alussa pinnanlasku
$$\Delta h_1 = (1 + S_a) \left(\frac{V_{uoma}^2}{2g} - \frac{V_1^2}{2g} \right); V_1^2 = 0.0 \text{ m/s}$$

$$S_a = 0.1$$

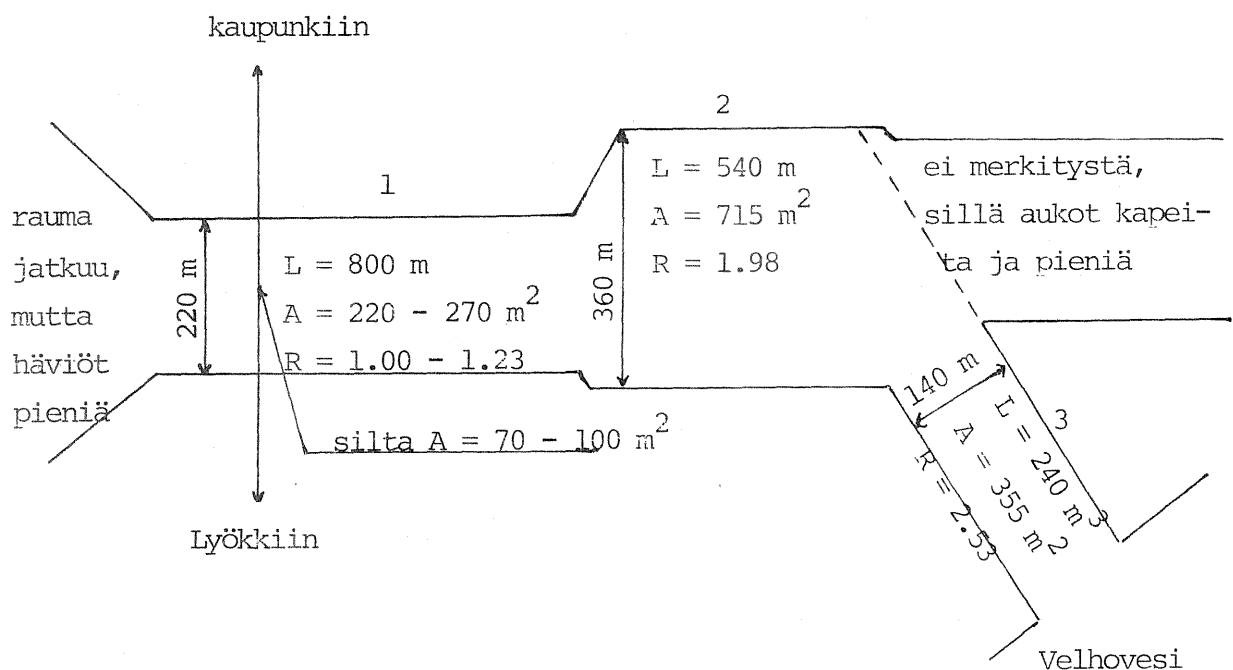
$$\text{Uoman lopussa on pinnannousu } \Delta H_2 = (1 - S_1) \left(\frac{v_{uoma}^2}{2g} - \frac{v_2^2}{2g} \right); \quad v_2^2 = 0.0 \text{ m/s} \quad S_1 = 0.1.$$

Molemmat häviökertoimet on arvioitu melko pieniksi ja kokonais pinnankorkeuden muutoksiksi uoman päiden välillä on saatu $\Delta h_{\text{kok}} = h_f + \Delta h_1 - \Delta h_2 = h_f + 1.1 \frac{v_{uoma}^2}{2g} - 0.9 \frac{v_{uoma}^2}{2g} = h_f + 0.2 \frac{v_{uoma}^2}{2g}$ /14/. Jokaisessa aukossa on kokeilemalla etsitty tiettyjä padotuksia vastaavat virtaamat eri pinnankorkeuksilla. Tarkasteltaviksi pinnankorkeuksiksi on valittu NN - 0.50, NN 0.00 ja NN +0.50 ja padotuksia laskettaessa on oletettu kulloinkin kyseinen pinnankorkeus aukon keskimääräiseksi pinnankorkeudeksi. Manningin kerroin ja luiskakaltevuus on oletettu vakioksi, vaikka todellisuudessa uoman pohjaolosuhteiden vaihdellessa myös kyseiset arvot vaihtelevat.

Lounatkarinpuhtin kautta kulkevassa aukossa on silta-aukot ja kapeikot oletettu niin suuriksi, että ainoa virtausvastusta aiheuttava osuus on 400 m pitkä Siiankarinrauma. Kurjenkarinrauman pituudeksi on arvioitu 80 m ja tämä onkin aukko, jonka kautta merivesi pienimmällä pinnankorkeuden muutoksella nousee Velhovedelle. Koikarinrauman uomapituus on 120 m, mutta siihen on laskettava lisäksi Lyökintien sillan alituksesta aiheutuva uomaosuus 15 m, jolloin kokonaispituudeksi tulee 135 m. Alku- ja loppuhäviöt on Koikarinraumalla laskettava kahdesti. Lisäksi Mannerhaavaisten ja Iso-kaskisten välille on oletettu avattavaksi uusi uoma, jonka pituus on 100 m. Liitteessä 7 on laskettu em. aukkojen tiettyjä kokonaishäviöitä vastaavat virtaamat eri pinnankorkeuksilla.

Vintrinrauman aukon suuruus vaihtelee huomattavasti ja virtaushäviöiden laskemiseksi on aukko jaettu kolmeen osaan,

joiden virtaushäviöt on laskettu erikseen. Osien pituudet, leveydet ja vesisyvyydet on arvioitu Maa ja Vesi Oy:n vuonna 1962 suorittamien syvyyskartoitusten perusteella. Kunkin osan leveys ja syvyys on laskettu kyseisen välin keskiarvona. Lyökintien silta-aukon suuruudeksi meriveden pinnantasolla NN 0.00 arvioitu joko 70 tai 100 m². Virtausvastukset on laskettu sekä perkaamattomalle uomalle että tapauksessa, jolloin ahtaimman osuuden vesipoikkileikkausta on perkaamalla suurennettu 50 m². Tilanne muodostui pelkistettynä seuraavan kuvan mukaiseksi, mikäli vedenpinta on tasolla NN 0.00. (Kuva 8).

Kuva 8.

Vintrinrauman yksinkertaistetut virtausolosuhteet. Uomaosuus 1 on laskettu sekä luonnontilaisena että tilanteessa, jossa on suoritettu perkaus 50 m³/jm.

Liitteissä 8 ja 9 on laskettu tiettyjä pinnankorkeuseroja ja merivedenpinnantasoja vastaavat virtaamat Vintrinraumassa ja lisäksi niiden aiheuttamat virtausnopeudet rauman kaapeimmassa osuudessa eli osuudessa 1. Lyökintien pengeri on

oletettu korvatuksi sillalla siten, että se ei aiheuta lainkaan virtaushäviötä. Kokonaishäviöt on laskettu kullakin pinnankorkeustasolla uomahäviöiden summana, johon on lisätty uoman alussa, poikkileikkauksen muutoksista ja lopusta aiheutuvat muutoshäviöt. Häviökertoimina on edelleen käytetty arvoa 0.1. Tarkastelussa on oletettu vesisyvyys samaksi kaikilla uomaleveysillä, mutta koska uomahäviöt keskittyvät selvästi osuudelle 1, aiheutuu tästä virhe. Virheen suuruutta voidaan arvioida tarkastelemalla erikseen uomaosuuksista 2 ja 3 aiheutuvia häviöitä eri pinnankorkeuksilla ja esim. virtaamalla $80 \text{ m}^3/\text{s}$. Pinnankorkeudella NN -0.50 häviö on 1,6 cm, pinnankorkeudella NN 0.00 1,00 cm ja pinnankorkeudella NN +0.50 0.6 cm. Mikäli uomaosuuden 1 pinnankorkeutena käytetään keskimääräistä pinnankorkeutta on pinnankorkeuden virhearvio muissa uomaosuuksissa alle 30 cm 60 cm:n padotuksella, joten padotusarvon virhe pahimmillaan on $0.6 \text{ cm} \times 30/50 = 0.36 \text{ cm}$ eli virhe on laskentatarkkuus huomioon ottaen mitätön. Vastaavasti peratulla uomalla virhe on vielä edellämainittuakin pienempi.

Liitteessä 10 on laskettu Vintrinrauman kapeimman osuuden keskimääräinen vesipoikkileikkaus, uomaleveys ja Reynoldsin-luku sekä lisäksi silta-aukkojen vesipinta-alan muuttuminen eri merivedenpinnankorkeuksilla. Vastaavat arvot on laskettu myös oletetun perkauksen ($50 \text{ m}^3/\text{jm}$) jälkeen. Liitteessä 11 on laskettu tiettyjä kokonaishäviöitä vastaavat virtaamat Vintrinraumassa eri vedenpinnankorkeuksilla ja silta-aukoilla sekä peratulla että perkaamattomalla uomalla. Silta-aukkojen vedenpinnan korkeuksia on pidetty myös uomaosuuksien keskivedenpinnan korkeuksina. Tiettyä virtaamaa vastaava kokonaishäviö on laskettu uomahäviöiden ja siltahäviön summana, mutta todellisuudessa kokonaishäviö on arvioitua pienempi, sillä siltapadotuksen johdosta sillan yläpuolisen uomaosuuden vesipoikkileikkaus kasvaa ja kyseisen osuuden virtaushäviö pienenee. Kuten edellä on todettu, uomaosuuksilla 2 ja 3 kyseinen virhe on merkityksetön. Tilanteessa, jossa silta on uoma-osuuden 1 puolivälissä, kokonais-

padotus pienenee enimmillään 60 cm:stä 55 cm:iin. Pienimmillä kokonaispadotuksilla virhe pienenee voimakkaasti. Virheen suuruus riippuu kuitenkin virtaussuunnasta, sillä silta ei sijaitse uoma-osuuden puolivälissä vaan noin 160 m päässä uoma-osuuden merenpuoleisesta päästä. Virtaussuunnan ollessa Velhovedeltä merelle virhe kasvaa suurimmillaan noin 9.0 cm:iin kokonaispadotuksen ollessa 60 cm pinnantasolla NN -0.50. Pinnantason noustessa tai kokonaispadotuksen pienentyessä virhe pienenee. Virhe tasoittuu muiden aukkojen vaikutuksesta, sillä osa niiden virtaamista siirtyy Vintrinrauman virtaamaksi ja padotusvirheeksi jää suurimmillaan noin 4 cm. Virtaussuunnan ollessa mereltä Velhovedelle virhe on Vintrinraumassa suurimmillaan noin 2 cm ja tasoituksen jälkeen noin 1 cm. Virhettä voidaan pitää merkityksettömänä kun otetaan huomioon muu laskentatarkkuus. Siltapadotukset on laskettu Seunan Vesirakennuksessa /14 (ss. 108 - 109)/ esittämällä tavalla.

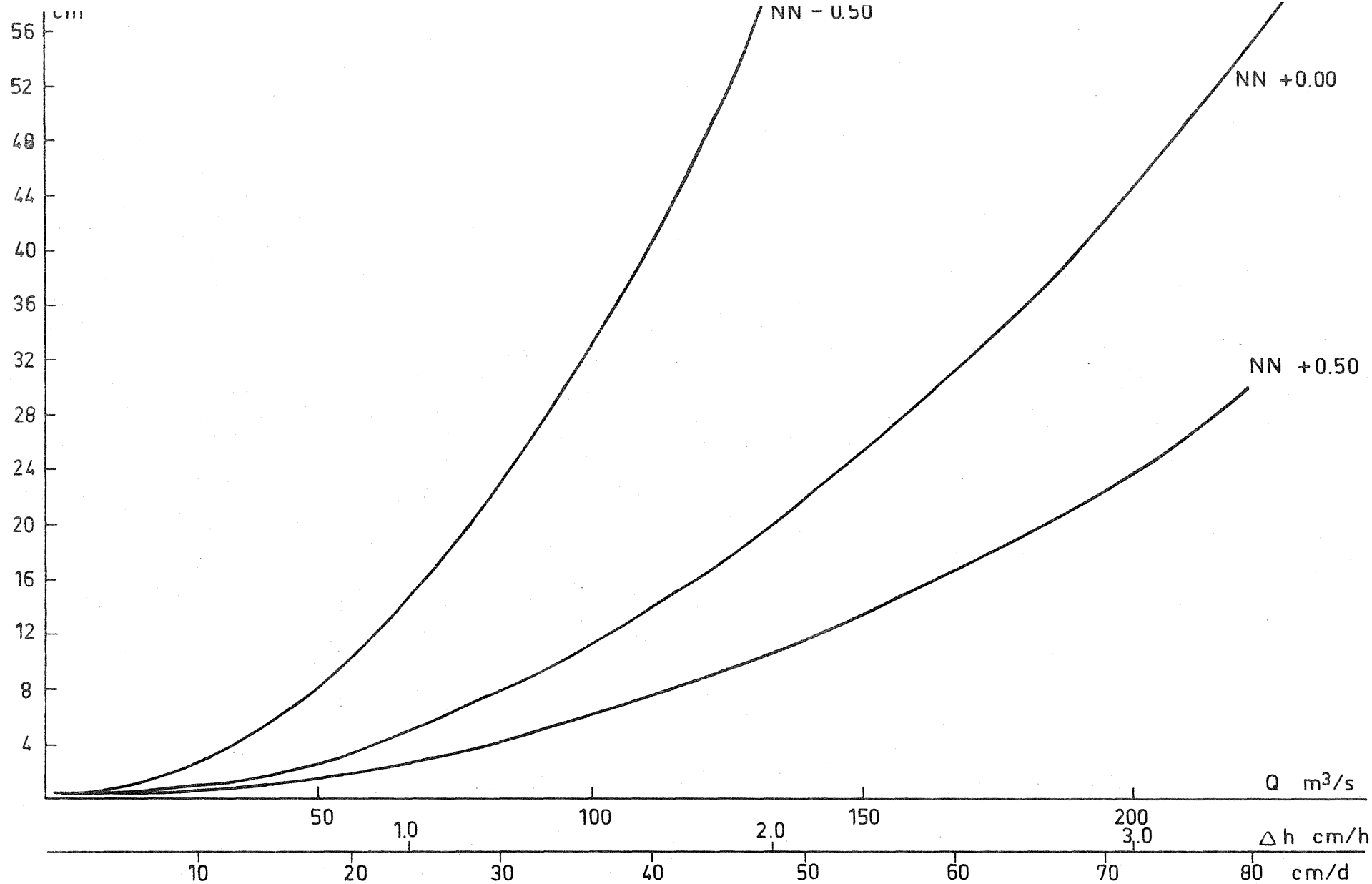
Taulukossa 22 on laskettu eri padotuksia vastaavat kokonaisvirtaamat aukoissa eri pinnankorkeuksilla ja niitä vastaavat Velhoveden pinnanmuutokset cm/h, mikäli Sirppujoen virtaamia ei oteta huomioon. Tarkastelutilanteita on valittu kaksi. Ensimmäisessä on avatuiksi aukoiksi oletettu Lounatkarinpuhtin aukko, Kurjenkarinrauma ja Vintrinrauma perkaamattomana, silta-aukolla B. Toisessa tilanteessa on vertailun vuoksi oletettu lisäksi avatuksi Koikarinrauma, uusi aukko ja Vintrinrauman kapein osuus on oletettu peratuksi $50 \text{ m}^2/\text{m}$ ja silta-aukkona on A. Padotukset, virtaamat ja pinnankorkeusmuutokset eri pinnankorkeuksilla on piirretty kuviin 9 a ja 9 b. Kuvien avulla voidaan arvioida aukkojen virtaamat ja virtausnopeudet seuraavasti: Tietty meriveden pinnanmuutos aiheuttaa korkeintaan samankokoisen pinnanmuutoksen Velhovedellä (tietyn viipymän jälkeen). Meriveden pinnan laskiessa valitaan kuvasta samaa laskunopeutta vastaava kokonaisvirtaama johon lisätään Sirppujoen samanlainen havaittu virtaama. Näin saadun korjatun virtaaman ja aukkojen keskivedenpinnankorkeuden avulla arvioidaan

Taulukko 22 Patovaihtoehdon 1 mukaisen altaan padotus virtaama/pinnankorkeuden muutos eri pinnankorkeuksilla mikäli aukkoina ovat:

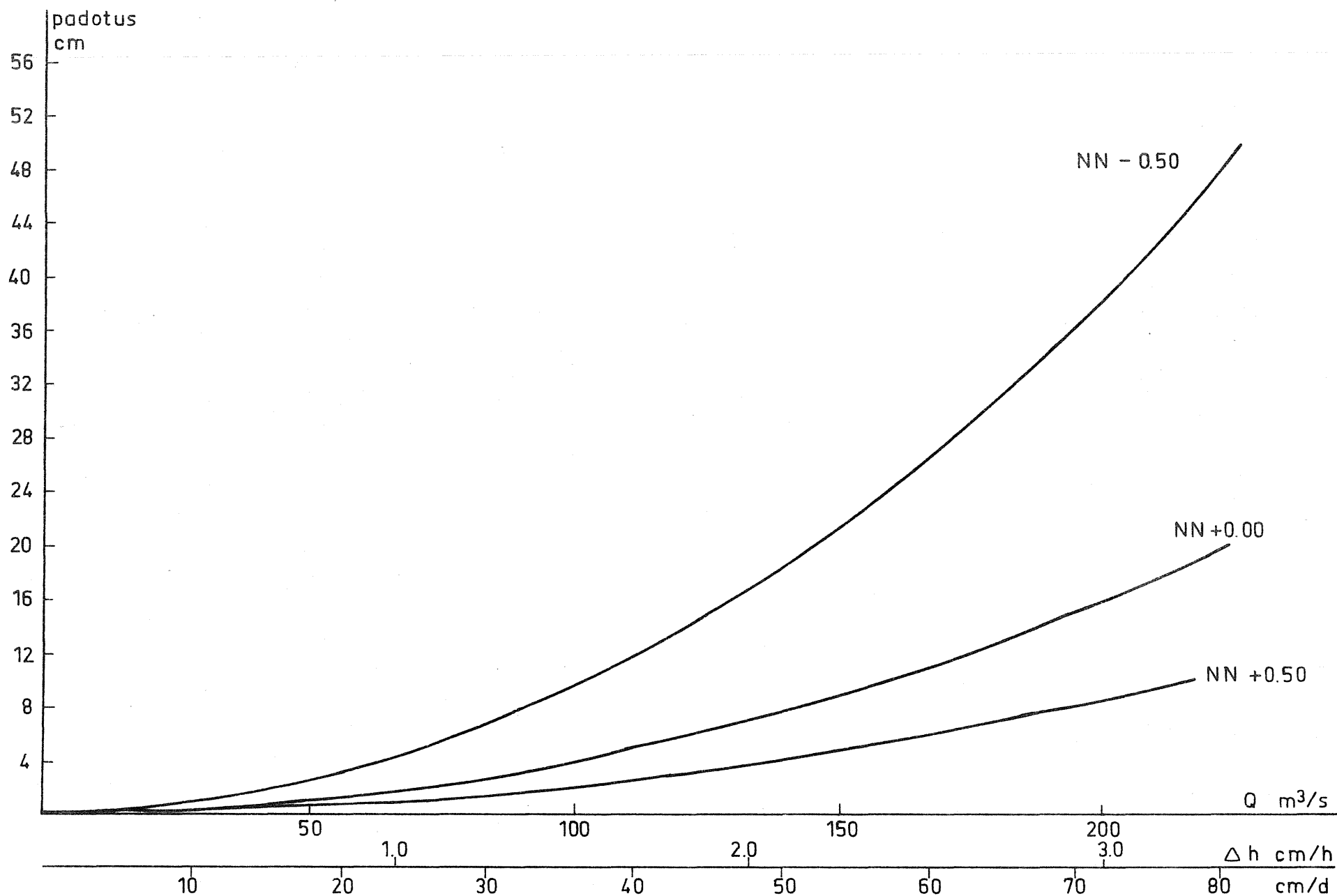
Lounatkarinpuhti, Kurjenkarinrauma ja Vintrinrauma silta-aukolla B (vesipoikkileikkaus 70 m² pinnantasolla NN 0.00)

Kurjenkarinrauma, Koikarinrauma, uusi aukko, Lounatkarinpuhti ja Vintrinrauma perattuna silta-aukolla A (vesipoikkileikkaus 100 m² pinnantasolla NN 0.00)

NN -0.50			NN 0.00			NN +0.50			NN -0.50			NN +0.00			NN +0.50		
hf	Q	Δh	hf	Q	Δh	hf	Q	Δh	hf	Q	Δh	hf	Q	Δh	hf	Q	Δh
(cm)	m ³ /s	cm/h	(cm)	m ³ /s	cm/h	(cm)	m ³ /s	cm/h	(cm)	m ³ /s	(cm/h)	(cm)	(m ³ /s)	(cm/h)	(cm)	(m ³ /s)	(cm/h)
1.0	17.31	0.26	1.0	29.2	0.44	1.0	40.4	0.61	1.0	32.1	0.48	1.0	49.6	0.74	1.0	67.8	1.02
3.0	30.01	0.45	3.0	53.7	0.81	3.0	70.0	1.05	3.0	55.8	0.84	3.0	86.4	1.30	3.0	118.3	1.77
5.0	38.84	0.58	5.0	66.2	0.99	5.0	90.8	1.36	5.0	72.1	1.08	5.0	111.7	1.68	5.0	152.9	2.29
7.5	47.64	0.71	7.5	81.3	1.22	7.5	111.6	1.67	7.5	88.3	1.32	7.5	137.1	2.06	7.5	187.9	2.82
10.0	54.98	0.82	10.0	93.9	1.41	10.0	129.1	1.94	10.0	102.2	1.58	10.0	158.4	2.38	10.0	217.3	3.26
15.0	67.33	1.01	15.0	115.5	1.73	15.0	158.7	2.38	15.0	125.1	1.88	15.0	194.3	2.91	15.0	266.5	4.00
20.0	77.87	1.17	20.0	133.3	2.00	20.0	183.6	2.75	20.0	144.5	2.17	20.0	224.6	3.37	20.0	308.2	4.62
25.0	86.97	1.30	25.0	149.0	2.24	25.0	205.2	3.08	25.0	161.6	2.42	25.0	251.2	3.77			
30.0	95.40	1.43	30.0	163.5	2.45	30.0	221.0	3.32	30.0	177.1	2.66	30.0	275.1	4.13			
35.0	102.90	1.54	35.0	178.3	2.67	35.0			35.0	191.3	2.87	35.0					
40.0	110.06	1.65	40.0	189.0	2.83				40.0	204.5	3.07	40.0					
50.0	123.32	1.85	50.0	211.4	3.17				50.0	226.1	3.39	50.0					
60.0	133.40	2.19	60.0	231.7	3.47												

Kuva 9a. Patovaihtoehdon 1 mukaisen altaan padotusvirtaamakäyrä eri pinnankorkeuden muutoksilla, eri pinnankorkeuksilla, mikäli aukkoina ovat Lounatkarinpuhti, Kurjenkarinrauma ja Vintrinrauma silta-aukolla B.

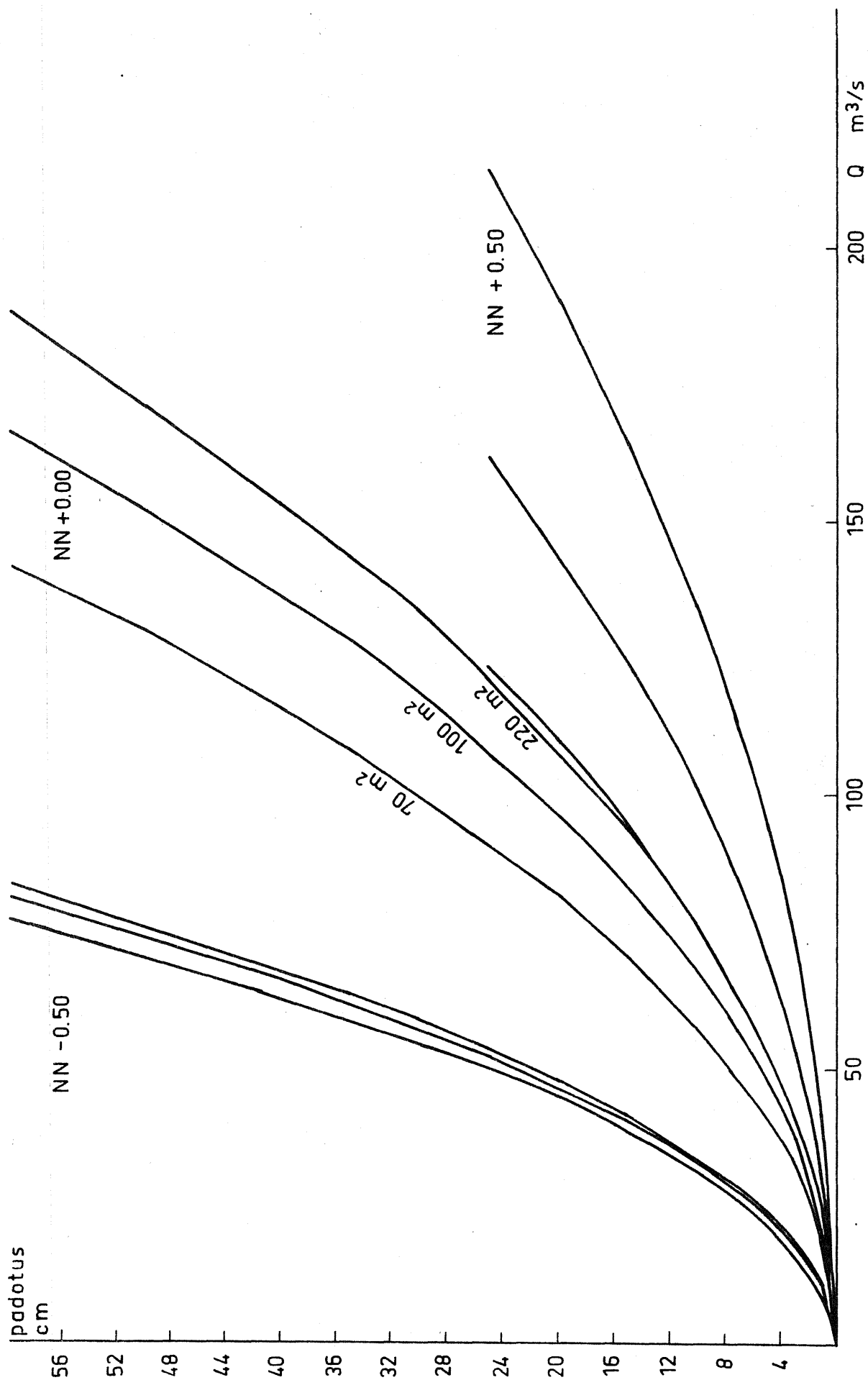

Kuva 9 b. Patovaihtoehdon 1 mukaisen altaan padotusvirtaamakäyrä eri pinnankorkeuden muutoksilla, eri pinnankorkeuksilla, mikäli aukkoina ovat Lounatkarinpuhti, Koikarinrauma, Kurjenkarinrauma, uusi aukko ja Vintrinrauma perattuna silta-aukolla A.

aukkojen padotus ja liitteistä 7 ja 11 voidaan arvioida kunkin aukon kyseistä padotusta vastaava virtaama ja virtausnopeus. Merivedenpinnan noustessa menettely on muuten sama, mutta Sirppujoen virtaama vähennetään aukkojen kokonaisvirtaamasta ennen padotuksen arviointia.

Pinnankorkeudenmuutosten pysyessä melko pieninä myös padotukset pysyvät pieninä ja arviointivirheet jäävät pieniksi. Esim. pinnankorkeudenlasku 20 cm/d aiheuttaa pahimmassa tapauksessa noin 10 cm padotuksen ja lisättynä Sirppujoen max. virtaamalla noin 30 cm padotuksen. Vastaava pinnannousu aiheuttaa 1 - 10 cm padotuksen Sirppujoen virtaamista riippuen. Nopeammilla pinnankorkeusvaihteluilla padotukset kasvavat ja virhemahdollisuus suurenee Vintrinrauman padotuksien arvioinnissa. Tämä on otettava huomioon Vintrinrauman padotuksia, virtaamia ja virtausnopeuksia tarkasteltaessa ja sillan mitoituksessa. Lisäksi on muistettava laskelmien yhteydessä tehdyt oletukset ja se seikka, että pyrkimyksenä ei ole ollut selvittää tarkkoja virtauksia ja padotuksia, vaan niiden suuruusluokka ja sekä pinnankorkeuden että aukkojen suuruuden ja määrän vaikutus niihin.

Silta-aukon koon merkityksen selvittämiseksi on kuvaan 10 piirretty tiettyjä padotuksia vastaavat Vintrinrauman virtaamakäyrät eri pinnankorkeuksilla tilanteessa, jolloin perkaamattoman uoman silta-aukko vaihtelee välillä 70 - 220 m². Kuten kuvasta ilmenee, niin vedenpinnan ollessa lähellä alarajaa ei tiettyä padotusta vastaava virtaama sanottavasti nouse silta-aukon kasvaessa, mutta vedenpinnan noustessa silta-aukon suuruuden merkitys kasvaa selvästi. Padotuksia voidaan siis pienentää vedenpinnan ollessa ylhäällä, mutta silta-aukon merkitys on pieni alhaisilla pinnantasoiilla. Lisäksi Vintrinrauman ja silta-aukon merkitys riippuu muiden aukkojen koosta ja sijainnista. Peratussa uomassa silta-aukon koolla on suurempi merkitys, mutta edelleenkin vaikutus on selvästi pienempi vedenpinnan ollessa alhaalla.

Kuva 10. Silta-aukon koon vaikutus Vintrinrauman virtauksiin eri padotuksilla ja pinnankorkeuksilla.

6.3 Patovaihtoehdon 2 mukaiset virtaamat

Patovaihtoehdon 2 toteuttamisen jälkeen Velhoveden vesipinta-ala on n. 19.2 km^2 mikäli Lounatkarinpuhtin pohjoispuolella oleva Kulju lasketaan mukaan. Mereen yhdistäviä aukkoja on vain kaksi. Vedenpinnanlasku 70 cm/d edellyttää siten $13.4 \text{ milj. m}^3/\text{d}$ virtausta aukoista merelle. Tasaisena virtauksena se vastaa n. $156 \text{ m}^3/\text{s}$ virtausta ja lisäämällä tähän Sirppujoen maksimivirtaamat $40 \text{ m}^3/\text{s}$ saadaan aukkojen kokonaisvirtaamaksi vuorokauden aikana suurimmillaan keskimäärin yli $190 \text{ m}^3/\text{s}$.

Taulukkoon 23 on laskettu aukkojen yhteisvirtaamat eri padotuksilla ja pinnankorkeuksilla. Virtaamat on laskettu sekä tilanteessa jossa Vintrinrauma on perkaamaton ja silta-aukolla B että tilanteessa jossa Vintrinrauma on perattu ja Lyökintielle on rakennettu silta-aukko A. Lounatkarinpuhtin kautta kulkeva aukko on molemmissa vaihtoehdoissa samankokoinen. Laskelmat on suoritettu samoilla oletuksilla kuin patovaihtoehdon 1 mukaisia virtaamia laskettaessa.

Verrattaessa tuloksia tulukon 22 arvoihin voidaan todeta, että tiettyä pinnankorkeuden muutosta vastaavat padotukset ovat patovaihtoehdon 2 mukaisessa tapauksessa suuremmat kuin patovaihtoehdon 1 mukaisessa tapauksessa, mikäli aukot ovat yhtäsuuret. Jos kyseessä on vedenpinnan lasku niin Sirppujoen virtaamat kasvattavat eroa koska aukkojen vedensiirtokyky on pienempi ja tiettyä virtaamalisäystä vastaa siis suurempi padotuksen kasvu. Jos taas kyseessä on vedenpinnan nousu niin Sirppujoen virtaamat pienentävät altaaseen nousevan veden määrää suhteessa enemmän, sillä Sirppujoen virtaamat ovat molemmissa tapauksissa yhtäsuuret ja pienemmän vesipinta-alan tietty nousu edellyttää siten pienempää merivesimäärää. Kaikenkaikkiaan patovaihtoehdon 2 toteutuessa virtaamat ja padotukset merelle päin ovat suuremmat ja vastaavasti on meriveden nousu Velhovedelle vä-

Taulukko 23 Patovaihtoehdon 2 mukaisen altaan padotus-virtaama/pinnankorkeuden muutos eri pinnakorkeuksilla mikäli aukkoina ovat:

Lounatkarinpuhti ja Vintrinrauma silta-aukolla B.

Lounatkarinpuhtin aukko ja Vintrinrauma perattuna silta-aukolla A.

NN -0.50			NN 0.00			NN 0.50				NN -0.50			NN 0.00			NN +0.50		
hf	Q	Δh	hf	Q	Δh	hf	Q	Δh		hf	Q	Δh	hf	Q	Δh	hf	Q	Δh
(cm)	m ³ /s	cm/h	(cm)	(m ³ /s)	(cm/h)	(cm)	(m ³ /s)	(cm/h)	(cm/d)	cm	m ³ /s	cm/h	cm	m ³ /s	cm/h	cm	m ³ /s	cm/h
1.0	12.3	0.23	1.0	21.4	0.40	1.0	29.3	0.55	13.2	1.0	18.8	0.35	1.0	28.8	0.54	1.0	38.4	0.72
3.0	21.3	0.40	3.0	40.2	0.75	3.0	50.9	0.95	22.8	3.0	32.6	0.61	3.0	50.3	0.94	3.0	67.4	1.26
5.0	27.6	0.52	5.0	48.8	0.91	5.0	66.2	1.24	29.8	5.0	42.2	0.79	5.0	65.1	1.22	5.0	87.2	1.64
7.5	33.9	0.64	7.5	59.5	1.12	7.5	81.5	1.53	36.7	7.5	51.7	0.97	7.5	80.0	1.50	7.5	107.4	2.01
10.0	39.1	0.73	10.0	69.2	1.30	10.0	94.3	1.77	44.3	10.0	59.8	1.12	10.0	92.5	1.73	10.0	124.4	2.33
15.0	47.9	0.90	15.0	85.3	1.60	15.0	116.0	2.18	52.3	15.0	73.3	1.37	15.0	113.6	2.13	15.0	152.6	2.86
20.0	55.5	1.04	20.0	98.3	1.84	20.0	134.3	2.52	60.5	20.0	84.8	1.59	20.0	131.3	2.46	20.0	176.8	3.31
25.0	61.9	1.16	25.0	109.9	2.06	25.0	150.1	2.81	67.4	25.0	94.8	1.78	25.0	146.9	2.75	25.0	198.2	3.72
30.0	68.0	1.27	30.0	120.7	2.26	30.0	160.7	3.01	72.2	30.0	103.9	1.95	30.0	160.9	3.02	30.0	217.0	4.07
35.0	73.3	1.37	35.0	130.5	2.45	35.0	171.1	3.21	77.0	35.0	112.2	2.10	35.0	174.3	3.27	35.0		
40.0	78.4	1.47	40.0	139.6	2.62	40.0				40.0	120.0	2.25	40.0	186.2	3.49	40.0		
50.0	87.6	1.64	50.0	156.2	2.93	50.0				50.0	133.8	2.51	50.0	208.3	3.91	50.0		
60.0	95.6	1.79	60.0	171.1	3.21	60.0				60.0	146.6	2.75	60.0	229.9	4.31	60.0		

häisempää kuin vaihtoehdon 1 toteutuessa.

6.4 Muut huomioitavat seikat

Tässä tutkimuksessa ei ole pyritty selvittämään altaan pienentämisestä aiheutuvia virtausmuutoksia kokonaan, vaan on laskettu ainoastaan tiettyjen aukko- ja siltajärjestelyjen aiheuttamat padotukset ja virtaamat tietyillä edellytyksillä. Vasta selvittämällä sallitut padotukset ja virtaamat, läjitysalueet, eri aukkojen syvyys- ja pohja-olosuhteet sekä muut aukkojen sijaintiin ja kokoon vaikuttavat tekijät kuten esim. tiestö- ja tiesuunnitelmat voidaan lopullisten aukkojen sijainti ja suuruus määrätä. On muistettava, että kaikissa esimerkkitapauksissa on oletettu suoritetuksi melkoisia laajennus- ja perkaustöitä.

Kurjenkarinrauma on aukoista se, jonka suurentaminen on helpointa sillä se on lyhin, siihen ei liity avarrettavia salmia eikä laajentaminen vaaranna jo olemassa olevia tieyhteyksiä. Toinen paikka, jossa virtausolosuhteita voidaan edelleen parantaa on Vintrinrauma, jossa joko silta-aukon suurentaminen tai aukon perkaus pienentää padotuksia. Myös uusien aukkojen avaamismahdollisuus tulisi selvittää.

Veden laadun kehittymistä Velhoveden eri osissa ei voida selvittää tarkasti ilman laboratoriokokeita ja Velhoveden sisäisten virtausten tutkimusta esimerkiksi pienoismallien avulla. Suuntaa antavina voidaan pitää havaintoja, joiden mukaan Sirppujoen suualueella tapahtui kalakuolemia noin kerran 10 vuodessa jo ennen nykyisen altaan rakentamista ja Ruotsinveden makeavesialtaan pienentäessä veden vaihtumista silloisesta, voidaan olettaa kalakuolemien yleistyvän mikäli virtausolosuhteita ei muuteta keinotekoisesti

Aukkojen lisäämisen ja suurentamisen ohella tai sijasta me-

riveden sekoittumista Velhoveden veteen voidaan edesauttaa myös keinotekoisilla virtausjärjestelyillä, joiden avulla tulisi järjestää keinotekoinen merivesivirtaus Velhoveden läpi. Virtauksen järjestäminen Velhoveden länsipäässä olevien aukkojen läpi luultavasti parantaisi huomattavasti länsipään veden laatua, mutta Velhoveden itäpään pussiperäluonteen vuoksi vaikutukset itäpäässä saattaisivat jäädä vähäisiksi.

Mikäli potkuri sijoitetaan Velhoveden itäpäähän Lounatkarinpuhtin kautta kulkevaan aukkoon ja virtaussuunnaksi valitaan pohjoinen niin potkuri aiheuttaa Velhoveden läpi kulkevan virtaaman mikäli Sirppujoen virtaama on pienempi kuin potkurivirtaama, mutta Sirppujoen virtaaman kasvaessa virtaussuunta Velhovedellä muuttuu päinvastaiseksi. Seurauksena olisi Velhoveden vedellä laimentuneen jokiveden virtaus Mannervedelle. Jos potkurin aiheuttama virtaus suunnataan etelään niin pienillä Sirppujoen virtaamilla merivesi virtaa Velhovedellä idästä länteen ja Sirppujoen virtaamien kasvaessa jokivesi laimenee heti joen suuaukolla ja laimentunut vesi virtaa merelle Velhoveden länsipään aukoista. Viimeksimainitussa vaihtoehdossa on se etu, että Sirppujoen virtaamat eivät aiheuta haittoja Mannervedellä vaan päinvastoin Mannerveden merivesiosuus kasvaa virtauksen myötä. Potkurin lopullinen sijoittaminen ja mitoitus on kuitenkin suoritettava kokeilemalla tai pienoismalli- ja laboratorio-kokeiden perusteella.

Ruotsinveden veden laadun kehitykseen vaikuttaa altaaseen pumpattavan jokiveden määrä, laatu ja numpausajankohta. Edullisimman ratkaisun löytämiseksi tulisi selvittää pumpattavan jokiveden ja muun nettotulovaluntaan kuuluvan veden laatuvaihtelut vuodenajoittain. Lisäksi viipymän kasvaessa ja virtaamien pienentyessä altaan happitaloudessa saattaa syntyä muutoksia, joilla on ratkaiseva merkitys altaan veden laadun kannalta nykyään altaan pohjalle ker-

rostuneiden aineiden liuetessa takaisin veteen. Virtausolosuhteita ei pidä muuttaa ennen kuin muutoksen vaikutus vedenpuhdistamon raakaveden laatuun tiedetään.

7. Tekninen suunnitelma ja kustannukset

7.1 Yleistä

Altaan pienentämisen toteutuessa joudutaan suorittamaan rakennustöitä, joista tärkeimpänä mainittakoon uusien patopenkereiden rakentaminen, vanhojen purku, lisäveden siirtosysteemin rakentaminen, aukkojen avaaminen ja laajentaminen, siltojen rakentaminen, purku ja uusiminen sekä sulkuporttirakenteiden siirtäminen.

Tarkkoja kustannuksia ei voida määrittää, sillä kustannusten suuruus riippuu mm. vedensiirtosysteemin kapasiteetista, tarvittavien siltojen suuruudesta, sallituista padouksista, veden virtausjärjestelyistä, aukkojen perkauksista ja siistimisestä sekä rakennuspaikkojen pohjaolosuhteista. Kustannukset on laskettu molemmilla vaihtoehdoilla tietyillä edellytyksillä ja varauksilla, jotka on otettava huomioon kustannustasoa tarkasteltaessa. Kyseiset laskelmat ilmaisevat siten vain kustannusten karkean suuruusluokan.

Hankkeen edullisuusvertailua ei ole suoritettu, sillä hankkeen toteuttamisesta aiheutuvat hyödyt ja haitat jakaantuvat hyvin epätasaisesti ja lisäksi suuri osa niistä on hyvin vaikeasti rahassa mitattavissa ja riippuvat lisäksi melkoisesti arvostajan henkilökohtaisista mielipiteistä ja asenteista.

Kuvasta 11 ilmenevät allasalueen yleiskuva ja pienentämisen yhteydessä suoritettavien tärkeimpien muutostöiden sijainnit.

7.2. Pienentämisvaihtoehdon 1 toteuttamisen edellyttämät rakenteet ja rakennustyöt

7.21 Penkereet

Patovaihtoehdon 1 toteuttaminen edellyttää uusien patopenkereiden rakentamista Karjamaan ja Meri-Kaskisten välisiin aukkoihin. Patomassat on laskettu Maa ja Vesi Oy:n vuonna 1962 suorittamien syvyyskartoitusten perusteella. Padon harjan leveydeksi on oletettu 5.0 m ja se on korkeudella NN +2.50 m. Luiskakaltevuudeksi on valittu 1:2 ja kahden syvyyskäyrälukeman keskiarvoa on pidetty padon vedenalaisena korkeutena käyrien välisellä matkalla. Taulukkoon 24 on laskettu eri penkereiden teoreettiset massat.

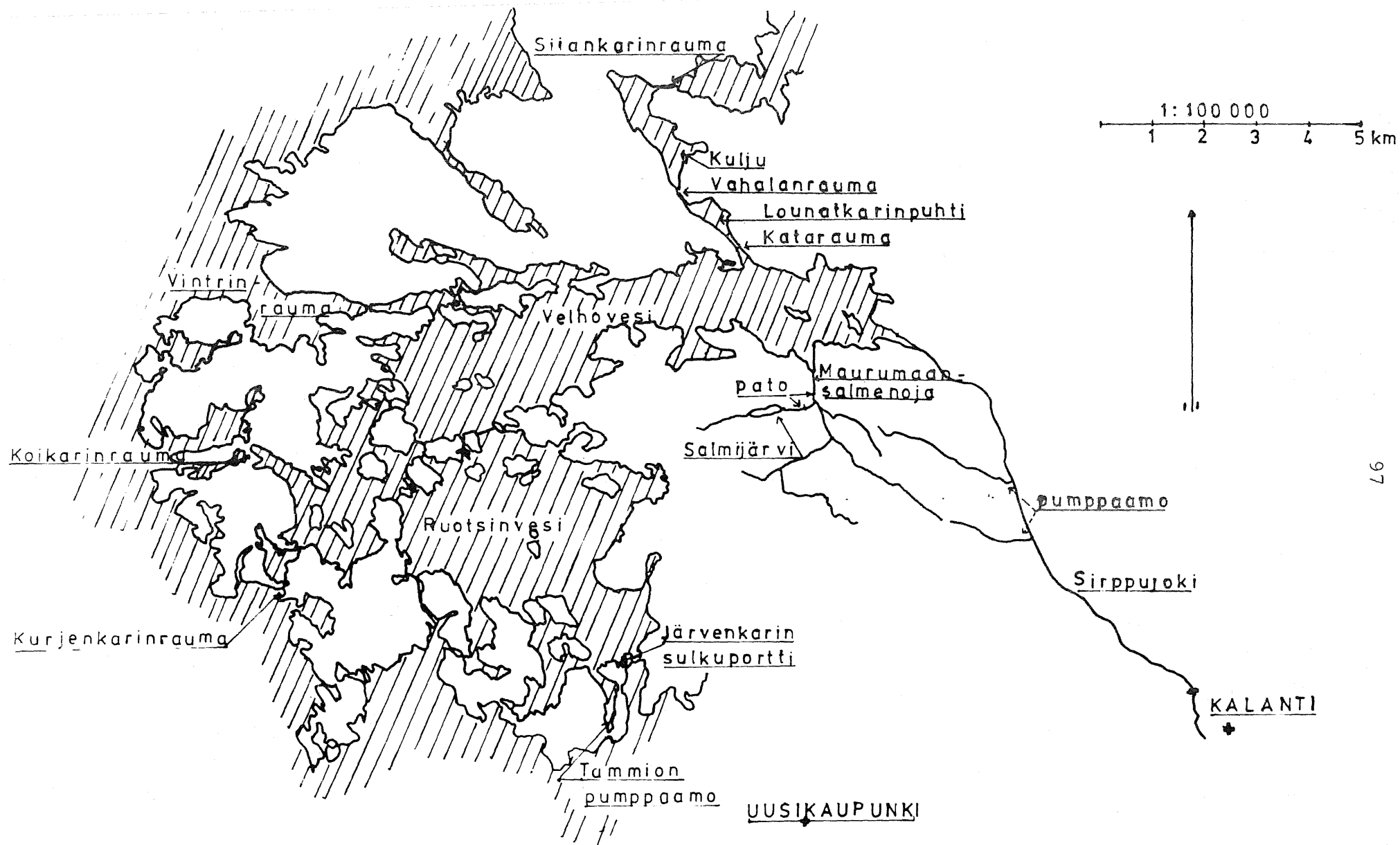
Taulukko 24

Eri penkereiden teoreettiset massat

Pato	Väli	Pituus	Syvin kohta	m ³
I	Vähävalli - Karjamaa	65 m	2.5	3050
II	Vallinmaa - Vähävalli	270 m	8.5	36450
III	Majanmaa - Vallinmaa	20 m	1.0	650
IV	Vähä-Ytter - Majanmaa	140 m	6.3	18975
V	Vähä-Ytter	20 m	0.5	577
VI	Karvoinenkari - Vähä-Ytter	20	1.0	660
VII	Merikaskinen - Karvoinenkari	140 m	2.5	7735
teoreettiset massat			Yhteensä	68100 m ³

7.22 Purettavat penkereet

Velhoveden alueen mahdollisimman hyvä palautuminen luonnon-tilaiseksi edellyttää Velhoveden ja meren välille rakennettujen penkereiden purkamista. Pienentämisvaihtoehdon 1 toteutuessa poistettavissa olevia patoja on neljä: Vahalanraumassa, Vintrinraumassa, Koikarinraumassa ja Kurjenkarinraumassa olevat padot. Patojen pituudet, syvin kohta ja arvioitdut pengermassat ilmenevät taulukosta 25.

KUVA 11 Allasalueen yleiskuva ja tärkeimpien muutostöiden sijainnit.

Taulukko 25

Purettavien penkereiden pengermassat.

Pato	Pituus	Syvin kohta m	Tilavuus m ³
Vahala	60	1.50	2.100
Vintrinrauma	165	2.40	7.500
Koikarinrauma	10	0.90	350.
Kurjenkarinrauma	25	0.90	800
		Yhteensä	10.700 m ³

Purettavia massoja arvioitaessa on lisäksi otettava huomioon Vintrinrauman aukkoon, tulevaan silta-aukkoon liittyvä, mahdollisesti jätettävä penkereen osa. Vintrinraumassa olevien aallonmurtajien ja laiturien purkaminen lisää purkutyötä. Kannattaa myös harkita Koikarinaukon jättämistä nykyiselleen, sillä aukon mataluudesta ja pienuudesta johtuen sen vaikutus veden vaihtumiseen jää häviävän pieneksi mikäli aukkoa ei suurenneta. Kurjenkarinrauman pohjoispuolelle on mahdollista muodostaa uusi aukko suhteellisen pienellä louhinnalla ja kaivulla.

7.23 Perattavat uomat

Mikäli avattavia aukkoja ei perata jää Vintrinrauma käytännössä ainoaksi aukoksi, jolla on merkitystä veden vaihtumisen kannalta. Lisäksi padotukset ja virtausnopeudet muodostuvat melkoisiksi kuten kappaleessa 6 on todettu. Perattavia uomia ovat Taipalelahden ja Kuljun välissä oleva Siiankarinrauma (nykyinen pohjaleveys 2.0 m, syvyys NN 0.00 tasossa 1.8 m), Kuljun ja Lounatkarinpuhtin välissä oleva Vahalanrauma (vesileveys noin 40 m), Lounatkarinpuhtin ja Velhoveden välissä oleva Katarauma, Vintrinrauma, Koikarinrauma ja Kurjenkarinrauma (nykyinen vesileveys pohjassa 2 m, syvyys NN 0.00 tasossa 1.2 m) niihin liittyvine salmineen sekä mahdollisesti avattava uusi uoma. Perkauksen

suuruus riippuu kunkin aukon halutusta vedensiirtokapasiteetista, sallituista padotuksista ja virtausnopeuksista. Perattavien massojen tarkempi selvitys edellyttää salmien syvyyden ja pohjaolosuhteiden kartoittamista. Vintrinraumassa 1977 suoritettut pohjatutkimukset osoittavat, että uoman perkaus ei edellytä kallioulouhintaa. Kartta- ja maastotarkastelun perusteella louhintaa vaativat ainakin Kurjenkarin- ja Koikarinraumojen laajentamiset. Sitävastoin Siiankarinrauman laajennus voitaneen suorittaa ilman louhintaa.

7.24 Rakennettavat sillat

Vintrinrauman patopenger on ainakin osaksi korvattava sillalla, Katarauman silta joudutaan ehkä uusimaan perkauksen yhteydessä veden vaihtuvuuden parantamiseksi ja Koikarinrauman yli kulkevan tieyhteyden säilyttäminen edellyttää siltaa myös tähän mikäli salmi avataan. Nykyisten tieyhteyksien säilyttämiseksi myös Vahalanrauman ja Kurjenkarinrauman yli on rakennettava sillat, mikä puolestaan rajoittaa kyseisten salmien perkausta. Suoritettavan perkauksen suuruudesta riippuen myös Siiankarinraumassa oleva silta joudutaan ehkä uusimaan. Mikäli Iso-Haavaisten ja Mannerkaskisten välille puhkaistaan aukko niin tieyhteyden säilyttäminen edellyttää siltaa myös tähän aukkoon. Lisäksi täytyy huomioida mahdollisesti rakennettavan Lyökki-Lepäinen tieyhteyden vaikutus siltojen kokoa arvioitaessa. Katarauman silta voidaan korvata myös penkereellä, mikäli veden vaihtuvuus Velhovedellä varmistetaan esimerkiksi pumppaamalla merivettä penkereen yli Velhovedelle.

7.25 Lisäveden siirtosysteemi

Vedenkulutuksen kasvaessa nykyisestä lisävedensiirtosysteemin rakentaminen tulee välttämättömäksi ja siirtokapasiteetti riippuu suurimmasta siirtosysteemin käyttöaikaisista ve-

denkulutuksesta ja sallituista pinnankorkeusvaihteluista. Sirppujoki on sijaintinsa puolesta edullisin (ainoa) lisävesilähde ja vedensiirto vedenpuhdistamolle on suoritettava makeavesialtaan kautta, sillä Ruokolanjärven - Käätyjärven vesistösystemin varastotilavuuden pienuuden johdosta joudutaan käyttämään makeavesialtaan varastotilavuutta Sirppujoen virtaamavaihteluiden tasaamiseen.

Vedenottoa rajoittavat Sirppujoen virtaamavaihtelut ja alajuoksulle jätettävä vähimmäisvirtaama, jonka arvona on yleensä käytetty keskialivirtaamaa; Sirppujoen Puttakosken MNQ = $0.17 \text{ m}^3/\text{s}$. Järjestämällä lisävedenotto Männäistenkosken yläpuolelta varmistettaisiin Kalannin jätevesien kulkeutuminen makeavesialtaan ohi ja estettäisiin meriveden nousu pumpaamolle meriveden pinnankorkeusvaihteluiden yhteydessä, mutta toisaalta pitemmästä siirtomatkasta aiheutuvat suuremmat rakennus- ja käyttökustannukset puoltavat vedenoton järjestämistä joen alajuoksulta mahdollisimman läheltä allasta. Tällöin pumppaamon ohi juoksutetulla virtaamalla on vedenoton kannalta se merkitys että se pienentää pumpattavan veden jätevesipitoisuutta ja estää meriveden nousun pumpaamolle.

Vedensiirtosysteemin mitoituksessa on oletettu vedenkulutuksen nousevan vuoteen 2010 mennessä arvoon $8.0 \text{ milj. m}^3/\text{a}$, jolloin patovaihtoehtoon 1 mukaisessa pienennetyssä altaassa on tarvittava säännöstelyväli taulukon 20 mukaan 57 cm lisäveden pumpppauksella $4.0 \text{ milj. m}^3/\text{a}$. Mikäli lisäveden siirtosysteemi mitoitetaan tarkastelujakson 1950 - 1979 kuivimman vuoden mukaan aiheutuu tästä keskimäärin huomattava ylimitoitus, jota voidaan pienentää mitoittamalla siirtosysteemi 1970-luvulla havaitun kuivimman tarkasteluvuoden perusteella, jolloin tarvittavaa säännöstelyväliä on nostettava 69 cm:iin. Taulukon 19 mukaan $4.0 \text{ milj. m}^3/\text{a}$ siirtäminen vuosijaksolla 16.5.1976 - 15.5.1977 olisi edellyttänyt vedensiirtosysteemin siirtotehoksi $0.35 \text{ m}^3/\text{s}$.

Keskimääräisiä pinnankorkeusvaihteluja voidaan pienentää pumpaamalla sateisina vuosina Sirppujoesta lisävettä yli tarpeen, jolloin mereen juoksutettava vesimäärä kasvaa ja siirtosysteemin käyttökustannusten kasvaessa vedenpuhdistamon raakaveden hinta kasvaa. Käyttökustannusten arviointia vaikeuttaa makeavesialtaan nettotulovaluntaan voimakas vaihtelu, josta johtuen vuosittainen pumpattava lisävesimäärä vaihtelee välillä 0 - 4.0 milj. m³/a mikäli pumpattavalle vesimäärälle on asetettu kyseinen yläraja. Vuosittain pumpattavan vesimäärän arvioimiseksi lasketaan vedenoton 8.0 milj. m³/a edellyttämä keskimääräinen lisävedentarve tarkastelujaksona 1950 - 1979. Keskimääräiseksi lisäveden tarpeeksi saadaan 1.6 milj. m³/a ja vastaavasti vedenotolla 3.0 milj. m³/a on keskimääräinen lisävedentarve 0.1 milj. m³/a. Vuotuisten virtausolosuhteiden vuoksi lisävedenpumpaus on ylimitoitettava, jolloin lisävedenpumppaustarpeen voidaan arvioida nousevan arvosta 0.2 milj. m³/a arvoon 1.8 milj. m³/a 30 vuoden kuluessa. Lisävedenpumppaustarve kasvaa voimakkaasti vedenoton lähestyessä altaan keskimääräistä nettotulovaluntaa. Mikäli oletetaan vedenoton kasvavan tasaisesti arvosta 3.0 milj. m³/a arvoon 8.0 milj. m³/a, kasvaa vastaava lisävedentarve eksponentiaalisesti. Valitsemalla kertomienyhtälöksi $a = (1 + P)^n$ ja ottamalla huomioon alku- ja loppuarvot saadaan p:n arvoksi 0.076. Tämä vastaa 7.6 % vuotuista kasvua. Toinen ongelma on energian hinnankehitys. Arvioimalla energian hinnannousuksi 6.4 % vuodessa ja korkokannaksi 8 % voidaan energian nykyarvon arvioida nousevan 7.6 + 6.4 - 8.0 % = 6.0 % vuodessa, jolloin diskonttaustekijäksi saadaan 30 vuoden käyttöajalla 83.44. Tulos on kuitenkin epätarkka ja virheellinen heti vedenkulutuksen tai energian hinnankehityksen poiketessa ennustetusta. Edelleen energiakustannusten arvioinnissa aiheuttaa virhettä pumppaustehon vaihtelu, sillä tehon pienentyessä virtausvastus pienenee ja tiettyä vesimäärää vastaava energiankulutus pienenee. Vuotuinen energiankulutus voidaan laskea kaavasta:

$$W = \frac{Q \cdot H}{367 \cdot n} \quad [\text{KWh}] \quad \text{jossa}$$

Q = vuotuinen vesimäärä (m^3)

H = nostokorkeus (m)

n = hyötysuhde 0.5

Energian nykyiseksi hinnaksi on arvioitu 0.28mk/kWh.

Siirtolinjan rakennus ja käyttökustannukset on laskettu vain lyhimmästä vaihtoehdosta sillä tarvittavan hetkellisen vesimäärän suuruuden vuoksi kustannukset nousevat niin suuriksi, että on pyrittävä mahdollisimman lyhyeen linjaan. Putkilinjan mitoitus poikkeaa normaalista putkilinjan mitoituksesta sikäli, että vuosittain pumpattava vesimäärä, korkeintaan 4.0 milj. m^3 ja keskimäärin 0.7 milj. m^3/a , on vain pieni osa tarvittavan maksimitehon ($0.35 m^3/s$) mahdollistamasta vuotuisesta pumppauksesta (11.0 milj. m^3/a). Tämän johdosta putkikoon suuretessa ja virtausvastusten pienetessä syntyvät energiasäästöt eivät vaikuta läheskään yhtä suuresti kuin normaalissa vedensiirtolinjassa, jossa virtaus on likipitään vakio. Tämän johdosta putkikokoa määrääväksi tekijäksi on otettu suurin sallittu painehäviö ja virtausnopeus, joka ei saa olla suurempi kuin 2.0 m/s eikä pienempi kuin 0.5 m/s.

Putkistohäviöiden vastuskerroin (f) on laskettu Colebrookin kaavalla /14/:

$$\frac{1}{\sqrt{f}} = -2 \log \left(\frac{2.51}{Re \sqrt{f}} + \frac{k}{3.71 \cdot d} \right) \quad \text{jossa}$$

f = vastuskerroin

Re = Reynoldsin luku

k = absoluuttinen korkeus (mm)

d = putken läpimitta (mm)

Putkistohäviöt on edelleen laskettu kaavalla

$$h_{\text{putk}} = f \cdot \frac{1}{d} \cdot \frac{v^2}{2g} \quad (\text{m}), \quad \text{jossa}$$

l = putken pituus (m)

v = virtausnopeus (m/s)

g = vakio 9.81 m/s^2

Pumppaamon sisäiseksi vastukseksi arvioidaan $h_{\text{pump}} = 1.5 \text{ m}$ ja korkeusero h_{geod} arvioidaan kartan avulla. Virtausnopeuksia on lisäksi tarkasteltu sekä tehoilla $0.20 \text{ m}^3/\text{s}$ ja $0.35 \text{ m}^3/\text{s}$. Taulukkoon 26 on laskettu virtausvastukset ja virtausnopeudet eri putkihalkaisijalla virtaamalla $0.20 \text{ m}^3/\text{s}$ ja $0.35 \text{ m}^3/\text{s}$.

Taulukko 26

Virtausvastukset ja virtausnopeudet eri putkihalkaisijoille ja virtaamille $0.20 \text{ m}^3/\text{s}$ ja $0.35 \text{ m}^3/\text{s}$.

\varnothing (mm)	k (mm)	Q (m^3/s)	V (m/s)	Re	f	h_{putk} (m/km)
400	1.0	0.20	1.59	439.000	0.0250	8.1
		0.35	2.78	767.000	0.0250	24.6
500	1.0	0.20	1.02	351.000	0.0240	2.5
		0.35	1.78	614.000	0.0235	7.6
600	1.0	0.20	0.71	294.000	0.0230	1.0
		0.35	1.24	513.000	0.0227	3.0
700	1.0	0.20	0.52	241.000	0.022	0.4
		0.35	0.91	439.000	0.022	1.3
370	0.25	0.20	1.86	475.000	0.0185	8.8
		0.35	3.26	832.000	0.0185	27.1
462	0.25	0.20	1.19	379.000	0.0180	2.8
		0.35	2.09	666.000	0.0175	8.4

Vertailun vuoksi on vedensiirto ajateltu hoidetuksi kahdella eri tavalla. Ensimmäisenä vaihtoehtona on tarkasteltu pumppaamon sijoittamista Sirppujoen varteen ja veden johtamista paineputkessa koko matkan makeavesialtaalle, jolloin siirtosysteemistä aiheutuvat haitat jäävät pienimmilleen, mutta toisaalta paineputken pituudesta (noin 7000 m) aiheutuvat rakennus- ja käyttökustannukset ovat suurimmillaan.

Kun virtausnopeuksia koskevat rajoitukset otetaan huomioon

on taulukon 26 mukaan käytettävissä ainoastaan putkikoot \varnothing 500, 600 ja 700 mm. Taulukosta 27 ilmenevät kyseisten putkien edellyttämät nostokorkeudet, mikäli vesimäärä pumpataan teholla $0.35 \text{ m}^3/\text{s}$. Lisäksi taulukosta ilmenevät eri putkikokojen käytöstä aiheutuvien energiakustannusten nykyarvot, mikäli kuoletusaika on 30 vuotta, korkoprosentti 8.0 ja energiankulutuksen sekä hinnankehitys ovat edellä ennustetun mukaiset. Sähkön lähtöhintana on käytetty arvoa 0.28 mk/kWh.

Taulukko 27

Eri putkikokoja vastaavat painehäviöt ja energiakustannusten nykyarvot.

\varnothing (mm)	L (m)	Q (m^3/s)	h_{geod} (m)	h_{pump} (m)	h_{putk} (m)	h_{kok} (m)	Energiakust. nykyarvo mk	Energiakust. (mk/putkim)
500	7000	0.35	-	1.5	53.2	54.7	1.392.879	199
600	7000	0.35	-	1.5	21.0	22.5	572.939	82
700	7000	0.35	-	1.5	9.1	10.6	269.918	39

Mikäli oletetaan putkilinjan ja pumpaamon rakennus- ja kaivokustannukset putkikoosta riippumattomiksi voidaan edullisin putkikoko määrätä vertailemalla eri putkikokojen hintoja vastaaviin energiakustannuksiin (mk/putkim). \varnothing 500 mm valurautaputki sg maksaa 513 mk/m ja \varnothing 600 mm putki vastaavasti 663 mk/m, joten siirtyminen putkikokoon \varnothing 600 mm aiheuttaa energiakustannuksissa säästöä 117 mk/m ja lisää rakennuskustannuksia 150 mk/m. Edullisin putkikoko on siis \varnothing 500 mm. Pumpattavan vesimäärän kasvaessa tai energian hinnan noustessa joudutaan kuitenkin harkitsemaan siirtymistä putkikokoon \varnothing 600 mm.

Kyseisen vaihtoehdon toteuttaminen edellyttää siis paineputkea, jonka pituus on 7000 m ja $\varnothing = 500$ mm. Tarvittava pumpaamon nostokorkeus virtaamalla $q = 200 \text{ l/s}$ on 19 m ja vir-

taamalla $q = 350 \text{ l/s}$ 55 m. Koska alueen vesihuolto ei ole suoraan riippuvainen kyseisestä pumpppaamosta voitaneen sallia pumpppaustehon väliaikainen lasku, jolloin varsinaista varapumppua ei tarvita ja tullaan toimeen kahdella pumpulla, joiden yhteinen maksiminostokorkeus virtaamalla $q = 350 \text{ l/s}$ on yli 55 m.

Mikäli aikaisempien oletusten lisäksi oletetaan putkilinja vedetyksi lähes suoraan Sirppujoen ja makeavesialtaan välillä olevien pelto-aukeiden poikki saadaan putkilinjan pituudeksi noin 7000 m. Maaperätutkimuksia ei ole tehty, mutta käyttämällä kaivussyvyytenä 2,5 metriä ja luiskakaltevuutena 1:1 saadaan kaivumassoiksi 61.000 m^3 ja mikäli maaperä kaivussyvyydellä on pääosin savea ja moreenia voidaan kaivukustannuksina pitää keskimäärin 20 mk/m^3 . Mahdollinen louhinta nostaa kaivukustannuksia.

Vahingonkorvauksia on maksettava pumpppaamon edellyttämäästä maa-alueesta, yhden vuoden sadonmenetyksistä putkilinjalla ja putkilinjalla olevasta metsäosuudesta.

Vedensiirtosysteemin kustannusarvioksi saadaan:

Rakennuskustannukset	a/mk		
- pumppu 2 kpl	60.000	=	120.000
- pumpaamo 1 kpl		=	130.000
- paineputki 7000 m	513	=	3.590.000
- putken asennus 7000 m	100	=	700.000
- putkilinja kaivu ja täyttö 61.000 m^3	20	=	1.220.000
- tien- ja ojanalitukset yhteensä			60.000
- vahingonkorvaukset		=	40.000
Yhteensä		mk	5.860.000

Lisäksi tulevat vuotuiset käyttö-, valvonta-, huolto- ja korjauskustannukset.

Lisäveden siirto makeavesialtaaseen voidaan suorittaa myös käyttämällä mahdollisimman paljon hyväksi alueella olevia avo-uomia. Sirppujoen alajuoksun pinnankorkeudet seuraavat tarkasti meriveden pinnankorkeuksia, joten alajuoksulle las-

kevan ojan hyväksikäyttö edellyttää uoman suurentamista ja syventämistä sellaiseksi, että vedenpinnan ollessa alimmillaan uoman vedensiirtokyky on vielä $0.4 \text{ m}^3/\text{s}$ kohtuullisilla virtaushäviöillä. Muussa tapauksessa lisävedensiirtoa ei voida suorittaa merivedenpinnan ollessa alimmillaan vaikka se Sirppujoen virtaamien puolesta olisikin mahdollista ja siten pumpattavissa oleva vesimäärä pienenee. Kaivussyvyyden pienentämiseksi voitaneen kuitenkin sallia muutaman pumpauspäivän menetys. Alin havaittu meriveden pinnantaso on NN -1.00 ja valitsemalla uomasyvyyttä määrättäessä määräksi tasoksi esimerkiksi NN -0.70 säädetään kaivukustannuksissa, mutta vastaavasti menetetään joitakin pumpauspäiviä. Taulukkoon 28 on laskettu avo-uoman virtaushäviöt mikäli pohjaleveys on 1.0 m ja luiskakaltevuus 1:1.5. Taulukkoon on lisäksi laskettu virtaushäviöt talviolosuhteissa, jolloin vesisyvyys on mitattu jään alta ja märkäpiiriin on laskettu puolet jään alapinnan leveydestä.

Taulukko 28

Avo-uoman virtaushäviöt vesisyvyyden mukaan kesällä ja talvella.

vesisy- vyys	A m^2	P m	R	hf (Q = 0.4) m/1000 m	hf (Q = 0.2) m/1000 m	Huom.
0.70	1.44	3.52	0.41	0.21	0.052	Q = 0.2 - 0.4 m^3/s L = 1000 m M = 35
0.80	1.76	3.88	0.45	0.12	0.031	
0.90	2.12	4.24	0.50	0.08	0.018	
1.00	2.50	4.61	0.54	0.05	0.012	
1.10	2.92	4.97	0.59	0.03	0.008	
1.20	3.36	5.33	0.63	0.02	-	Luiskakaltevuus 1:1.5 Pohjaleveys 1.0 m
1.30	3.84	5.69	0.67	0.02	-	
1.40	4.34	6.05	0.72	0.01	-	
1.50	4.88	6.41	0.76	0.01	-	
0.80	1.76	5.58	0.32		0.048	
0.90	2.12	6.09	0.35	0.12	0.029	Uomassa jääpeite, vesisyvyys jään alta, märkäpiiriin laskettu puolet jään alapinnan leveydestä
1.00	2.50	6.61	0.38	0.08	0.019	
1.10	2.92	7.12	0.41	0.05	-	
1.20	3.36	7.66	0.44	0.03	-	

Valitsemalla uoman pohjakaltevuudeksi 0.05 o/oo ja arvioimalla jääpeitteen paksuudeksi 0.1 - 0.2 m saadaan uoman vähimmäisvesisyvyydeksi noin 1.00 m, jolloin kesäaikaiseksi vesisyvyydeksi on valittava 1.20 m.

Sirppujoen alajuoksulle laskevien uomien hyväksikäyttö vaikeutuu maanpinnan noustessa, sillä kaivussyvyys ja kaivumassat muodostuvat suuriksi. Jo keskimääräisellä maanpinnan korkeudella NN +1.10 ovat uoman mitat kesällä seuraavat:

- vesisyvyys 0.90 - 2.60 m (pinnanvaihtelut NN -1.00 - +070)
- vesipinnan leveys 3.7 - 8.8 m
- vesipoikkileikkaus 2.1 - 12.7 m²
- virtausnopeudet 0.19 - 0.03 m/s ($Q = 0.4 \text{ m}^3/\text{s}$)
- kuivavara keskimäärin 0.40 - 2.10 m
- kaivettavat massat keskimäärin 16.5 m³/m

Uoman leveydeksi tulee keskimäärin 10 m, joten ottamalla nykyiset uomat huomioon peltohäviöiksi saadaan noin 7 m²/m. Kaivumassat, peltohäviöt ja vedenpinnankorkeusvaihtelut muodostuvat siis melkoisiksi ja lisäksi kulkuyhteyksien säilyttäminen uoman yli vaatii sillat. Kun tilanne lisäksi pahenee maankohoamisen (5.6 cm/10 vuotta) johdosta lienee perusteltua rakentaa pumppaamo lähelle Sirppujoen rantaa ja johtaa vesi paineputkessa vedenjakajan yli Maurumaansalmen ojaan.

Vesi voidaan pumpata Ujunniityn kautta Uusikaupunki - Rautatie-tien alitse Maurumaansalmen ojaan, jolloin paineputken pituudeksi tulee noin 2000 m pumppaamon sijainnista riippuen. Mikäli virtausnopeuksista pidetään kiinni on edullisin putkikoko $\varnothing 500 \text{ mm}$. Korkeuserosta johtuva nostokorkeus on noin 2.0 m, pumppaamon virtausvastus noin 1.5 m ja putkivastus $2 \times 7.6 \text{ m} = 15.2 \text{ m}$, joten kokonaisnostokorkeudeksi virtaamolle $q = 350 \text{ l/s}$ saadaan 18.7 m. Todellisuudessa Sirppujoen rannassa olevan pumppaamon tarvittava tuotto ja

nostokorkeus jäävät arvioituja pienemmiksi, sillä Maurumaansalmenojan valuma-alueen vedet ovat pumpppausaikana pumpattavissa makeavesialtaaseen. Virhettä pienentävät häviöt avouoma osuudella.

Merivedenpinnankorkeusvaihteluiden puuttuessa tarvittavan avo-uoman vähimmäismitat ovat seuraavat:

- vesisyvyys 1.20 m
- vesipinnan leveys 4.6 m
- vesipoikkileikkaus 3.36 m^2
- virtausnopeus 0.12 m/s ($0 = 0.4 \text{ m}^3/\text{s}$)
- kuivavara vähintään 0.50 m
- kaivettavat massat noin $6.0 \text{ m}^3/\text{m}$

Uoman leveydeksi tulee noin 6.0 m, joten peltohäviöt entisen uoman kohdalla jäävät melko pieniksi.

Maurumaansalmenoja on nykyään vedensiirtokyvyltään niin hyvä, että pelkkä uoman puhdistus riittänee, jotta uomaa voidaan käyttää vedensiirtosysteemin osana. Virtauksen ohjaamiseksi Salmijärveen on Maurumaansalmenojaan rakennettava pato, jonka on kuitenkin oltava avattava, jotta valuma-alueen vedet voidaan juoksuttaa mereen silloin kun lisävetä ei pumpata.

Salmijärven ja Maurumaansalmenojan välinen 750 m pitkä oja on perattava vähintään vesisyvyydelle 1.2 m, jolloin uoma-osuuden virtausvastus on korkeintaan 5 cm. Esimerkiksi pudottamalla Salmijärven pinnankorkeus tasolle NN +0.00 riittää Maurumaansalmenoissa pinnantaso NN +0.05 ylläpitämään siirto-uomassa virtausta $0.4 \text{ m}^3/\text{s}$. Siirto-uoma on syytä varustaa avattavalla padolla, jotta Salmijärven pinta voidaan nostaa halutulle tasolle aikana, jolloin lisävetä ei pumpata.

Salmijärven länsipäähän on ruopattava avo-ojaa noin 700 m, jonka jälkeen vesi on pumpattava paineputkessa noin 600 m

yli vedenjakajan. Korkeuserosta aiheutuva nostokorkeus on 1.0 m, pumppaamon virtausvastus on 1.5 m ja \varnothing 500 mm putken virtausvastus on $0.6 \times 7.6 \text{ m} = 4.6 \text{ m}$, joten kokonaisnosto- korkeudeksi saadaan 7.1 m virtaamalla $q = 350 \text{ l/s}$.

Paineputken päästä vesi johdetaan avo-uomavirtauksena ma- keavesialtaaseen. Maaston kalvevuuden, 1.5 o/oo, vuoksi ja talviolosuhteita silmälläpitäen uoma on syytä rakentaa por- rastetuksi siten, että vesisyvyys pysyy vakiona ja uomaan syntyy jääpeite. Uoman pituudeksi tulee noin 1100 m.

Vahingonkorvauksia on maksettava pumppaamoiden edellyttämis- tä maa-aloista, yhden kesän sadonmenetyksistä putkilinjan kohdalla ja avo-uomasta aiheutuvasta pelto- ja metsäalan me- netyksestä.

Vedensiirtovaihtoehtoon kustannusarvioksi saadaan:

Rakennuskustannukset

- pumppaamo 2 kpl			275.000
- pumppu 2 kpl	35.000	=	70.000
- " 2 kpl	30.000	=	60.000
- avattava pato 1 kpl	50.000	=	50.000
- " 1 kpl	35.000	=	35.000
- 500 mm paineputki 2600 m	513	=	1.334.000
- putken asennus 2600 m	100	=	260.000
- putkilinjan kaivu ja täyttö 23.000 m ³	20	=	460.000
- tienalitukset yhteensä			25.000
- sillat 70 m ²	3.000	=	210.000
- avo-uoman kaivu ja perkaus			
- Sa $3200 \times 1 + 3.6 \times 1850 =$ 9.860 m ³	6	=	59.000
- Mr $2,4 \times 1850 = 4440 \text{ m}^3$	12	=	53.000
- TuLj $6 \times 700 = 4200 \text{ m}^3$	6	=	25.000
- ylijäämään poiskuljetus; 0.5 m pinnasta jää pelloille $3.4 \times 1850 = 6290 \text{ m}^3$	6	=	38.000
- vahingonkorvaukset		=	65.000
	Yhteensä	mk	3.020.000

Lisäksi tulevat vuotuiset käyttö-, valvonta-, huolto- ja korjauskustannukset.

Kyseisiä kustannusarvioita tarkasteltaessa on otettava huomioon niissä tehdyt oletukset ja epävarmuustekijät ja on huomattava että kyseessä on alustava suunnitelma eikä rakentamissuunnitelma. Rakentamissuunnitelma edellyttää runsaasti maastotöitä, joiden avulla on selvitettävä pumppaamojen, penkereiden, patojen, siltojen, avo-uomien ja putkilinjojen maaperä ja korkeusolosuhteet, korkeimpien luiskien vahvistustarpeet, vedensiirtosysteemin eri vedenpinnankorkeuksia vastaavat haitta-alueet, läjitysalueet ja lisäksi uomien ja tilustiesiltojen lopullista sijoittelua tehtäessä on syytä ottaa yhteyttä alueen maanomistajiin. Kustannuksia voidaankin pitää ainoastaan suuntaa antavina. Siirtolinjan pinnankorkeuksista aiheutuvat vahingot puuttuvat kustannusarvioista.

Myös Suurikkalan läpi Sirppujokeen laskevan ojan virtaamien kääntäminen Härkäojaan ja kyseisen uomajärjestelyn hyväksikäyttö vedensiirrossa tulisi selvittää. Ensimmäisen vaihtoehdon kustannuksia voidaan pienentää korvaamalla paineputken loppuosa avo-uomalla. Lisäksi voidaan pumppaamo siirtää lähemmäksi makeavesiallasta, mutta se edellyttää Sirppujoen ja pumppaamon välisen avo-uoman laajentamista niin suureksi, että pumppausteho ei ole riippuvainen merivedenpinnan korkeudesta.

7.26 Muut rakenteet

Nykyisten vesiyhteyksien säilyttäminen edellyttää sulkuporttia uuteen patoon. Vintrinraumassa olevan sulkuportin siirtomahdollisuudet on syytä tutkia ja käyttökelpoiset osat tulee siirtää uuteen rakenteeseen. Maa ja Vesi Oy on arvioinut venesulun rakentamisen maksavan noin 1.5 milj. mk.

Velhovedelle mahdollisesti jäävien ekologisten haittojen poistamiseksi tulisi harkita keinotekoisien virtauksen järjestämistä siten, että esimerkiksi Mannerveden vettä johdetaan pintavirtauspotkurin tai pumppauksen avulla Lounatka-

rinpuhtin kautta Velhovedelle, jolloin veden sekoittuminen ja vaihtuminen Velhovedellä tehostuisi huomattavasti ja muiden aukkojen perkaustarve mahdollisesti pienenesi. Tehtyjen tiedustelujen mukaan pintavirtauspotkurijärjestelmä, jonka teho olisi Sirppujoen keskivirtaaman, $4.1 \text{ m}^3/\text{s}$, luokkaa, maksaisi noin 500 000 mk.

Lisäksi tulee ottaa huomioon sulkunorttien ja virrankehittimen käyttö, valvonta-, huolto- ja korjauskustannukset.

7.3 Pienentämisvaihtoehdon 2 toteuttamisen edellyttämät rakenteet ja rakennustyöt

7.31 Penkereet

Patovaihtoehdon 2 toteuttaminen edellyttää uusien patopenkereiden rakentamista välille Karjamaa - Kukainen. Patomas-
sat on laskettu vuonna 1962 suoritettujen syvyyskartoitusten perusteella. Paton harjan leveydeksi on valittu 5.0 m ja korkeudeksi NN +2.50. Luiskakalvetuutena laskuissa on käytetty 1:2 ja kahden syvyyskäyrälukeman keskiarvoa on pidetty paton vedenalaisena korkeutena käyrien välissä. Molemmissa pienentämisvaihtoehdoissa penkereet I, II ja III ovat yhteisiä ja pienentämisvaihtoehdossa 2 on penkereet IV, V, VI ja VII korvattu penkereillä IV_2 , V_2 ja VI_2 .

Pengerryssmassoiksi saadaan siten:

Pato	Väli	Pituus	Syvin kohta	m^3
I - III				40.150
IV_2	Korppinen - Majamaa	230 m	5.5 m	23.200
V_2	Rysykari - Korppinen	85 m	3.2 m	5.650
VI_2	Papinmaa - Rysykari	36 m	1.5 m	1.350
Teoreettiset massat yhteensä				70.350

7.32 Purettavat penkereet

Pienentämisvaihtoehdon 2 toteutuessa purettavia penkereitä ovat ainoastaan Vintrinrauman ja Vahalanrauman penkereet, joiden yhteinen pengermassa on noin 9.600 m^3 . Lisäksi purettavia massoja arvioitaessa on huomioitava Vintrinraumassa olevien aallonmurtajien ja laiturien purkaminen ja toisaalta tulevaan silta-aukkoon liittyvä mahdollisesti säilytettävä penkereen osa.

Uusien aukkojen aukaiseminen ei ole kohtuullisin kustannuksien mahdollista ja veden vaihtumista voidaankin tehostaa ainoastaan perkaamalla olemassa olevia aukkoja ja järjestämällä alueelle keinotekoisia virtauksia.

7.33 Perattavat uomat

Käytännössä ainoastaan Vintrinrauman aukolla on merkitystä veden vaihtumisen kannalta, sillä Lounatkarinpuhtin kautta tapahtuva veden vaihtuminen on niin vähäistä luonnon olosuhteissa, että sillä ei ole vaikutusta Velhoveden veden laatuun. Edullisin perattava paikka on Vintrinrauma, mutta rauman pituuden vuoksi kustannukset nousevat helposti hyvin suuriksi. Lounatkarinpuhtin kautta kulkevan aukon merkitys paranee hieman mikäli aukkoon liittyvät kapeikot perataan, mutta aukon suuren vesitilavuuden vuoksi perkauksella on suurempaa merkitystä vain mikäli järjestetään aukon kautta virtaus Velhovedelle. Molemmissa aukoissa perkaus voitaneen suorittaa ilman louhintaa.

7.34 Rakennettavat sillat

Vintrinrauman patobenger on ainakin osaksi korvattava sillalla ja silta-aukon suuruus riippuu sallittavista virtausnopeuksista ja padotuksista salmessa. Katarauman silta jou-

dutaan ehkä uusimaan perkauksen yhteydessä veden vaihtuvuuden parantamiseksi tai silta voidaan myös korvata penkereellä mikäli veden vaihtuvuus Velhovedellä varmistetaan pumppaamalla merivettä penkereen yli Velhovedelle. Nykyisten tieyhteyksien säilyttämiseksi myös Vahalanrauman ja Siiankarinrauman yli on rakennettava sillat, mikä puolestaan rajoittaa kyseisten salmien perkausta.

7.35 Lisävedensiirtosysteemi

Pienentämisvaihtoehtoon 2 mukaisen altaan nettotulovalunnat ovat keskimäärin $2.5 \text{ milj. m}^3/\text{a}$ suuremmat, mutta niiden suuri vuosittainen vaihtelu aiheuttaa sen, että myös tämän vaihtoehtoon toteuttaminen edellyttää lisävedensiirtosysteemin rakentamista. Vaihtoehtojen keskinäisen vertailun helpottamiseksi on lisävedensiirtosysteemi mitoitettava samoilla perusteilla molemmissa pienentämisvaihtoehtoisissa.

Vedenotolla $8.0 \text{ milj. m}^3/\text{a}$ on tarvittava säännöstelyväli taulukon 21 mukaan 55 cm lisävedenpumpauksella $2.0 \text{ milj. m}^3/\text{a}$. Mikäli lisävedensiirtosysteemi mitoitetaan 1970-luvulla havaittujen virtaamien perusteella on tarvittava säännöstelyväli nostettava 60 cm :iin. Taulukon 19 mukaan 2.0 milj. m^3 siirtäminen vuosijaksona 16.5.1976 - 15.5.1977 olisi edellyttänyt vedensiirtosysteemin siirtotehoksi $0.20 \text{ m}^3/\text{s}$.

Vuosittain pumpattava lisävesimäärä on $0 - 2.0 \text{ milj. m}^3/\text{a}$ vuosittaisesta nettotulovalunnasta riippuen. Vedenoton $8.0 \text{ milj. m}^3/\text{a}$ edellyttämä keskimääräinen lisävedentarve tarkastelujaksona 1950 - 1979 olisi ollut $0.63 \text{ milj. m}^3/\text{a}$ ja vastaavasti vedenotolla $3.0 \text{ milj. m}^3/\text{a}$ keskimääräinen lisävedentarve olisi ollut $0.07 \text{ milj. m}^3/\text{a}$. Kun otetaan huomioon lisäveden pumpauksen ylimitoitus voidaan arvioida pumppaustarpeen nousevan arvosta $0.15 \text{ milj. m}^3/\text{a}$ arvoon $0.75 \text{ milj. m}^3/\text{a}$. Tämä vastaa 5.6% vuotuista kasvua. Arvi-

oimalla energian hinnannousuksi 6.4 % ja korkokannaksi 8 % voidaan energian nykyarvon arvioida nousevan $5.6 + 6.4 - 8.0 = 4.0$ % vuodessa. 30 vuoden käyttöajalla saadaan diskonttaustekijäksi 58.33. Tulos on kuitenkin epätarkka ja virheellinen heti vedenkulutuksen tai energian hinnankehityksen poiketessa ennustetusta. Pumppausteho ja virtausvastus ovat kuitenkin vakiosuuruiset.

Taulukkoon 29 on laskettu virtausnopeudet ja virtausvastukset eri putkihalkaisijoille virtaamalla $0.20 \text{ m}^3/\text{s}$. Mikäli virtausnopeuden maksimiarvona pidetään 2.0 m/s on valurautaputkista $\varnothing = 400 \text{ mm}$ ja muoviputkista $\varnothing = 370 \text{ mm}$ pienin sallittu putkikoko.

Taulukko 29

Virtausnopeudet ja virtausvastukset eri putkihalkaisijoilla virtaamalla $0.20 \text{ m}^3/\text{s}$.

\varnothing (mm)	K (mm)	Q (m^3/s)	V m/s	Re	F	$h_{\text{putk.}}$ (m/km)
300	1.0	0.20	2.83	585.000	0.027	36.7
400	1.0	0.20	1.59	439.000	0.025	8.1
500	1.0	0.20	1.02	351.000	0.024	2.5
301	0.25	0.20	2.81	583.000	0.0195	26.1
370	0.25	0.20	1.86	475.000	0.0185	8.8
462	0.25	0.20	1.19	379.000	0.0180	2.8

Ensimmäisessä vaihtoehdossa tarkastellaan jälleen tilannetta, jossa lisävesi siirretään paineputkessa koko 7000 m siirtomatkan. Taulukossa 30 on laskettu eri putkihalkaisijoiden edellyttämät nostokorkeudet ja energiakustannusten nykyarvot pumppausteholla $0.20 \text{ m}^3/\text{s}$ ja 30 vuoden kuoletusajalla. Sähkön lähtöhintana on käytetty 0.28 mk/kWh .

Taulukko 30

Eri putkikokoja vastaavat painehäviöt ja energiakustannusten nykyarvot.

d (mm)	k (mm)	Q (m ³ /s)	V (m/s)	h _{geod} (m)	h _{pump} (m)	h _{putk} (m)	h _{kok} (m)	Energiakust. nykyarvo (mk)	Energia- kust. (mk/ putkim)
400	1.0	0.20	1.59	-	1.5	56.7	58.2	777.012	111
500	1.0	0.20	1.02	-	1.5	17.5	19.0	253.664	36
370	0.25	0.20	1.86	-	1.5	61.6	63.1	842.432	120
462	0.25	0.20	1.19	-	1.5	19.6	21.1	281.700	40

Kun otetaan huomioon, että Ø 400 mm valurautaputki maksaa 386 mk/m, Ø 500 mm valurautaputki 513 mk/m, Ø 370 mm muoviputki 341,5 mk/m ja Ø 462 mm muoviputki 494,0 mk/m voidaan todeta Ø 370 mm muoviputki kokonaiskustannuksiltaan edullisemmaksi. Muoviputken käyttöä tukee vielä helpompi ja halvempi asennus vastaavaan valurautaputkeen verrattuna.

Kyseisen vaihtoehdon toteuttaminen edellyttää siis 7000 m pitkää paineputkea, jonka sisähalkaisija on 370 mm ja pumpaamon nostokorkeudeksi tuotolla $q = 200$ l/s saadaan 64 m.

Vahingonkorvaukset on arvioitu saman suuruisiksi kuin pienentämisvaihtoehdossa 1.

Vaihtoehdon kustannusarvoksi saadaan:

Rakennuskustannukset

- pumppu 1 kpl	55.000	=	55.000
- pumppaamo		=	120.000
- paineputki 7000 m	341.50	=	2.390.000
- putken asennus 7000 m	45	=	315.000
- kaivu ja täyttö 58.000 m ³	20	=	1.160.000
- tien ja ojanalitukset		=	60.000
- vahingonkorvaukset		=	40.000
Yhteensä		mk	4.140.000

Lisäksi tulevat vuotuiset käyttö-, valvonta-, huolto- ja korjauskustannukset. Vahingonkorvaukset on maksettava yhden kesän sadonmenetyksestä ja putkilinjalla olevasta vähäisestä metsäosuudesta.

Lisäveden siirto makeavesialtaaseen voidaan suorittaa myös käyttämällä mahdollisimman paljon hyväksi alueella olevia avo-uomia. Siirrettävä vesimäärä on 200 l/s, joten avo-uoman vesipinta-alaa voidaan pienentää pienentämisvaihtoehtoon 1 mukaisesta avo-uomasta. Taulukkoon 28 on laskettu avo-uoman virtaushäviöt mikäli pohjaleveys on 1.0 m ja luiskakalvevuus 1:1.5. Taulukkoon on lisäksi laskettu avo-uoman virtaushäviöt talviolosuhteissa, jolloin vesisyvyys on mitoitettu jään alta ja märkäpiiriin on laskettu puolet jään alapinnan leveydestä. Valitsemalla uoman pohjakaltevuudeksi 0.05 o/oo ja jään paksuudeksi 0.1 - 0.2 m saadaan uoman vähimmäisvesisyvydeksi 0.80 m, joten kesäaikainen vesisyvyys on 1.0 m.

Veden pumppaus Sirppujoesta Maurumaansalmen ojaan aiheuttaa \varnothing 370 mm muoviputkessa virtaamalla $q = 200$ l/s virtausvastuksen $2 \times 8.8 \text{ m} = 17.6$, pumppaamon virtausvastus on 1.5 m ja korkeuserosta johtuva nostokorkeus on 2.0 m, joten tarvittava nostokorkeus on 21.1 m. Todellisuudessa Sirppujoesta pumpattava vesimäärä jää arvioitua pienemmäksi osan korvautuessa Maurumaansalmenojan valuma-alueen vedellä. Virhe pienenee uoma-osuuden häviöiden vaikutuksesta.

Merivedenpinnankorkeusvaihteluiden puuttuessa tarvittavan avo-uoman vähimmäismitat ovat seuraavat:

- vesisyvyys 1.0 m
- vesipinnan leveys 4.0 m
- vesipoikkileikkaus 2.5 m^2
- virtausnopeus 0.10 m/s , $Q = 0.25 \text{ m}^3/\text{s}$
- kuivavara vähint. 0.50 m
- kaivettavat massat noin $5 \text{ m}^3/\text{m}$
- uoman leveydeksi tulee noin 5.5 m

Maurumaansalmenojan uoman puhdistuksen ja tarvittavien pato- rakenteiden aiheuttamat kustannukset ovat samaa suuruusluokkaa virtaamalla 350 ja 200 l/s. Maurumaansalmenojan ja Salmijärven välisen avo-ojan sekä Salmijärven länsipäähän kaivettavan avo-ojan vähimmäisvesisyvyys on 1.0 m. Salmijärven

länsipäähän rakennettavan pumppaamon nostokorkeudeksi virtaamalla $q = 200$ l/s saadaan 8.0 m. Paineputken päästä vesi johdetaan makeavesialtaaseen porrastetussa avo-uomassa, jonka vähimmäisvesisyvyys on 1.0 m ja pituus 1100 m.

Vahingonkorvaukset on arvioitu pinentämismvaihtoehtoon 1 mukaan.

Vaihtoehtoon kustannusarvioksi saadaan:

Rakennuskustannukset:	a/mk		
- pumppaamo 2 kpl			250.000
- pumppu 1 kpl		=	29.000
- " 1 kpl		=	22.000
- avattava pato 1 kpl	50.000	=	50.000
- " " 1 kpl	35.000	=	35.000
- Ø 370 mm paineputki 2600 m	341.50	=	888.000
- putken asennus 2600 m	45.0	=	117.000
- putkilinjan kaivu ja täyttö 22.000 m ³	20.0	=	440.000
- tienalitukset yhteensä		=	25.000
- sillat 65 m ²	3.000	=	195.000
- avo-uomien kaivu ja perkaus Sa $3200 \times 1.0 + 3.2 \times 1850 =$ 19.120 m ³	6	=	55.000
Mr $1.8 \times 1850 = 3.330$	12	=	40.000
TuLj $5 \times 700 = 3.500$	6	=	21.000
- ylijäämämaan poiskuljetus; 0.5 m pinnasta jää pelloille $2.5 \times 1850 = 4.625$ m ³	6	=	28.000
- vahingonkorvaukset		=	65.000
	Yhteensä	mk	2.260.000

Lisäksi tulevat vuotuiset käyttö-, valvonta-, huolto- ja korjauskustannukset.

Lisävedensiirtosysteemien kustannusarvioita tarkasteltaessa on otettava huomioon niissä tehdyt oletukset ja epävarmuustekijät ja on huomattava, että kyseessä on alustava suunnitelma eikä rakentamissuunnitelma. Rakentamissuunnitelma edellyttää runsaasti maastotöitä, joiden avulla on selvitettävä

pumppaamojen, penkereiden, peltojen, siltojen, avo-uomien ja putkilinjojen maaperä- ja korkeusolosuhteet, korkeimpien liuskojen vahvistustarpeet, vedensiirtosysteemin eri pinnankorkeuksia vastaavat haitta-alueet, läjitysalueet ja lisäksi uomien ja tilustiesiltojen lopullista sijoittelua tehtäessä on syytä ottaa yhteyttä alueen maanomistajiin. Kustannuksia voidaanakin nitää ainoastaan suuntaa antavina ja esimerkiksi vedensiirtolinjan pinnankorkeuksista aiheutuvat korvaukset puuttuvat kustannusarvioista.

Myös muut pienentämisvaihtoehdon 1 mukaisen lisävedensiirtosysteemin tarkastelussa esitetyt vaihtoehdot tulisi selvittää.

7.36 Muut rakenteet

Molemmissa pienentämisvaihtoehdoissa mahdolliset muut rakenteet kuten uudet sulkuportit ja virrankehittimet ovat samanlaiset ja siten kustannuksiltaan yhtäsuuret.

7.4 Kokonaiskustannukset

Kustannustarkastelussa kustannukset on laskettu vaihtoehdoittain kahdella eri perusteella. Vähimmäiskustannuksilla tarkoitetaan niitä kustannuksia, jotka aiheutuvat pienemmän altaan muodostamisesta, Velhoveden yhdistämisestä mereen ja tietyn vedensaannin (esimerkkitapauksessa 8.0 milj. m³/a) turvaamisesta tietyillä säännöstelyrajoilla. Kokonaiskustannuksiin on edellisten lisäksi laskettu kustannukset, jotka aiheutuvat toimenpiteistä, joiden avulla Velhoveden alue palaa lähemmäksi luonnontilaa tai jotka pienentävät altaasta tai altaan pienentämisestä aiheutuvia haittoja. Koska kustannusarviot perustuvat pääosin karttatarkasteluun on niitä pidettävä vain suuruusluokkaa ilmaisevina. Tarkemman kustannusarvion laatiminen edellyttää pengermateriaalin

saantipaikkojen ja läjitysalueiden selvittämistä, penkereiden, perkauslinjojen, siltojen, pumppamoiden, patojen, avouomien, putkilinjojen ja sulkuporttien pohja-olosuhteiden selvittämistä, makeavesialtaan ja vedensiirtosysteemin eri pinnankorkeuksia vastaavien haitta-alueiden selvittämistä. Lisäksi vedensiirtokapasiteetin suuruus riippuu altaasta otettavasta vesimäärästä, altaan koosta ja tiettyinä vuodenaikana halutusta jokivesiosuudesta altaan nettotulovalunnassa. Rakennettavien silta-aukkojen ja perattavien uomien suuruuden selvittämiseksi tulisi laboratorio ja pienoismallikokeiden avulla selvittää Velhoveden veden laatu eri tapauksissa. Myös virrankehittimen vaikutus tarvittaviin aukkokoikihin tulisi selvittää. Tässä tutkimuksessa esitetyillä kokonaiskustannuksilla tarkoitetaan ainoastaan esimerkkiratkaisun mukaisia kokonaiskustannuksia, josta todelliset kustannukset saattavat poiketa suuntaan tai toiseen. On myös huomattava, että kustannuksista puuttuvat altaan pienentämisestä aiheutuvat vahingonkorvaukset sekä vuotuiset käyttö-, valvonta-, huolto- ja korjauskustannukset.

7.41 Pienentämisvaihtoehto 1

Vähimmäiskustannukset:

	a/mk	
- patopenkereen teko 68.100 m^3	50	= 3.405.000
- " purku 10.700 m^3	25	= 268.000
- rakennettavat sillat		
Vintrinrauma $25 \times 5 = 125 \text{ m}^2$	3.250	= 406.000
Vahalanrauma $12 \times 3 = 36 \text{ m}^2$	3.000	= 108.000
Kurjenkarinrauma $12 \times 3 = 36 \text{ m}^3$	3.000	= 108.000
- lisävedensiirtosysteemi		= 3.020.000
- yleiskulut		= 1.000.000
	Yhteensä	mk 8.315.000

Kokonaiskustannukset:

- patopenkereen teko 68.100 m^3	50	= 3.405.000

	a/mk		
- patopenkereen purku 10.700 m ³	25	=	268.000
- rakennettavat sillat			
Vintrinrauma 35 x 5 = 175 m ²	3.250	=	569.000
Katarauma 12 x 5 = 60 m ²	3.250	=	195.000
Koikarinrauma 12 x 5 = 60 m ²	3.250	=	195.000
Vahalanrauma 12 x 3 = 36 m ²	3.000	=	108.000
Kurjenkarinrauma 12 x 3 = 36 m ²	3.000	=	108.000
Uusi aukko 12 x 3 = 36 m ²	3.000	=	108.000
Siiankarinrauma 12 x 3 = 36 m ²	3.000	=	108.000
- perattavat uomat			
Vintrinrauma 50 x 800 = 40.000 m ³	50	=	2.000.000
Siiankarinrauma 20 x 400 = 8.000 m ³	10	=	80.000
Vahalanrauma 20 x 450 = 9.000 m ³	20	=	180.000
Katarauma 10 x 800 = 8.000 m ³	20	=	160.000
Koikarinrauma 20 x 30 = 600 m ³	100	=	60.000
20 x 100 = 2.000 m ³	10	=	20.000
Kurjenkarinrauma 20 x 80 = 1.600 m ³	100	=	160.000
Uusi aukko 20 x 100 = 2.000 m ³	100	=	200.000
20 x 300 = 6.000 m ³	20	=	120.000
- lisäveden siirtosysteemi		=	5.860.000
- venesulkuportti		=	1.500.000
- virrankehitin (noin 4.0 m ³ /s)		=	500.000
- yleiskulut		=	2.200.000
Yhteensä	mk		18.104.000

7.42 Pienentämismvaihtoehto 2

Vähimmäiskustannukset:

- patopenkereen teko 70.350 m ³	50	=	3.518.000
- " purku 9.600 m ³	25	=	240.000
- rakennettavat sillat			
Vintrinrauma 25 x 5 = 125 m ²	3.250	=	406.000
Vahalanrauma 12 x 3 = 36 m ²	3.000	=	108.000
- lisäveden siirtosysteemi		=	2.260.000
- yleiskulut		=	900.000
Yhteensä	mk		7.432.000

Kokonaiskustannukset

	a/mk	
- patopenkereen teko 70.350 m ³	50	= 3.518.000
- " purku 9.600 m ³	25	= 240.000
- rakennettavat sillat		
Vintrinrauma 35 x 5 = 175 m ²	3.250	= 569.000
Katarauma 12 x 5 = 60 m ²	3.250	= 195.000
Vahalanrauma 12 x 3 = 36 m ²	3.000	= 108.000
Siiankarinrauma 12 x 3 = 36 m ²	3.000	= 108.000
- perattavat uomat		
Vintrinrauma 50 x 800 = 40.000 m ³	50	= 2.000.000
Siiankarinrauma 20 x 400 = 8.000 m ³	10	= 80.000
Vahalanrauma 20 x 450 = 9.000 m ³	20	= 180.000
Katarauma 10 x 800 = 8.000 m ³	20	= 160.000
- lisäveden siirtosysteemi		= 4.140.000
- venesulkuportti		1.500.000
- virrankehitin		500.000
- yleiskulut		= 2.000.000
Yhteensä		mk 16.062.000

Pienentämisvaihtoehto 2 on siis rakennus- ja käyttökustannuksiltaan edullisempi ja lisäksi pinnankorkeusvaihtelut jäävät pienemmiksi kuin vaihtoehdon 1 mukaisessa altaassa, mutta toisaalta luonnontilaan palautuva osa jää pienemmäksi ja palautuminen on epävarmempaa aukkojen lukumäärän pienentyessä.

8. Yhteenveto

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on ollut selvittää Uudenkaupungin makeavesialtaan uudelleenjärjestelyjen vaikutus altaasta saatavaan vesimäärään ja altaan pinnankorkeusvaihteluihin. Tutkimuksessa on käsitelty myös alueen vedenkulutusta, nykyisen altaan hydrologiaa ja uudelleenjärjestelyn edellyttämiä rakenteita. Lisäksi on pyritty selvittämään uudelleenjärjestelyistä aiheutuvien kustannusten suuruusluokka.

Nykyinen raakaveden kokonaiskulutus on noin $3.0 \text{ milj. m}^3/\text{a}$ ja raakavedentarve ilmeisesti nousee tulevaisuudessa. Tämä riippuu väestönkehityksestä, ominaiskulutuksen kehityksestä, teollisuuden tulevaisuudessa tarvitsemasta vesimäärästä, lähikuntien vedentarpeesta ja mahdollisesti Turkuun tai Raumalle myytävästä vesimäärästä.

Nykyisen altaan keskimääräinen nettotulovalunta on noin $141 \text{ milj. m}^3/\text{a}$ ja pienimmilläänkin vuotuinen nettotulovalunta on noin $45 \text{ milj. m}^3/\text{a}$. Voimassa olevien lupaehtojen mukaan altaan pinnan kesäaikainen (15.5 - 15.9) vaihteluväli on 35 cm ja muulloin se on 70 cm. Suurin päivittäin pumpattavissa oleva vesimäärä on $65\,000 \text{ m}^3/\text{d}$, joka vastaa tasaisella vedenotolla määrää $23.7 \text{ milj. m}^3/\text{a}$. Nettotulovalunnan kesäaikaisen pienuuden ja pienemmän vaihteluvälin johdosta kesäaikaiset säännöstelyrajat rikotaan kuivimpina kesinä loppukesällä jo vuotuista vedenottoa $5.0 \text{ milj. m}^3/\text{a}$ vastaavalla tasaisella vedenotolla. Vuotuinen vedenotto $23.7 \text{ milj. m}^3/\text{a}$ edellyttää kesäaikaisen säännöstelyvälin nostamista 52 cm:iin (liite 3).

Tutkimuksessa on tarkasteltu kahta eri pienentämisvaihtoehtoa, joista ensimmäisessä pienennetty makeavesiallas käsittelee Ruotsinveden alueen ja toisessa siihen kuuluu lisäksi Merikaskisten alue. Ilman lisävedenpumppausta pienennetyistä altaista saatava vesimäärä on korkeintaan keskimääräisen nettotulovalunnan suuruinen ja tämäkin edellyttää huomattavaa säännöstelyvälin kasvua nykytilanteeseen verrattuna. Pienentämisvaihtoehdon 1 mukaisen altaan keskimääräinen net-

totulovalunta on 6.9 milj. m³/a ja vuotuinen vedenotto 6.0 milj. m³/a edellyttää jo kesäaikaista 98 cm:n säännöstelyväliä. Vastaavasti pienentämismuutoksen 2 mukaisen altaan nettotulovalunta on keskimäärin 9.4 milj. m³/a, jolloin tarvittava säännöstelyväli kesällä vedenotolla 6.0 milj. m³/a on 52 cm ja vedenotolla 9.0 milj. m³/a 120 cm (taulukko 18).

Pienennetyistä altaista saatavissa olevia vesimääriä voidaan kasvattaa ja tarvittavia säännöstelyvälejä voidaan pienentää lisävedenpumpauksen avulla. Käytännössä ainoan lisävesilähteen, Sirppujoen, virtaamien voimakas määrällinen ja laadullinen vaihtelu vuodenajoittain aiheuttaa kuitenkin sen, että lisävedensiirtosysteemi joudutaan ylivoimaisesti pumpattavaan vesimäärään nähden. Kuivimpina vuosina jolloin lisävedentarve on suurimmillaan ja pumpattavissa oleva vesimäärä on pienimmillään joudutaan helposti ylivoimaisesti säännöstelyyn, jolloin tarvittavat säännöstelyvälit kasvavat. Tietyllä vedenotolla vuotuisen lisävedenpumpauksen noustessa yli tietyn määrän ei tarvittava säännöstelyväli enää pienene lisävesimäärän kasvaessa, sillä kuivakautena joka määrää säännöstelyvälin, ei voida pumpata lisävetä virtaamien pienuudesta johtuen. Tarvittava säännöstelyväli riippuu raakaveden kulutuksesta ja vuosittain pumpattavasta lisävesimäärästä taulukon 20 tai 21 mukaan. Raakavedentarpeen noustessa huomattavasti pienennettyjen altaiden keskimääräisten nettotulovaluntojen yli ei vesihuoltoa enää voitane turvata lisävedenpumpauksella vaan tällöin ratkaisuna on nykyinen makeavesiallas.

Altaan pienentämisen vaikutus raakaveden laatuun ja nykyisen allasalueen ekologiaan on jätetty kokonaan tämän tutkimuksen ulkopuolelle. Näiden selvittäminen edellyttäisi laboratorio- ja pienoismallikokeita, joiden avulla tulisi selvittää ja arvioida veden laadun todennäköinen kehitys sekä pienennetyssä altaassa että meren yhteyteen palautettavassa osassa. On selvää, että raakaveden laatu ei saa mainitta-

vasti huonontua makeavesialtaan pienentämisen johdosta ja esimerkiksi tietyn jokivesiosuuden saavuttaminen tai rajoittaminen nettotulovalunnassa saattaa asettaa omat edellytyksensä lisävedensiirtosysteemin kapasiteetille ja vaikuttaa siten pienentämiskustannuksiin. Myös pienennetyn altaan happitalous ja sen mahdollisista muutoksista aiheutuvat muutokset altaan veden laatuun tulee selvittää.

Merensuhteiden palaavan osan, Velhoveden, veden laatu ja ekologinen kehitys riippuvat Sirppujoen virtaamisesta, meren pinnankorkeusvaihteluista, Velhoveden ja meren välillä avattavien aukkojen määrästä ja suuruudesta, Velhoveden sisäisistä virtauksista ja pienentämisen yhteydessä toteutetuista virtausjärjestelyistä. Aukkojen suuruuden määrittäminen edellyttää meriveden pinnankorkeusvaihteluiden suuruuksien ja sattumisajankohtien analysointia sekä sallitun sekoitussuhteen jokivesi/merivesi arvon määrittämistä. Tarvittavia aukkoja voidaan ilmeisesti pienentää järjestämällä kenotekoinen merivesivirtaus Velhoveden läpi.

Tarvittavien aukkojen määrä ja koko vaikuttavat voimakkaasti altaan pienentämiskustannuksiin ja näinollen tässä tutkimuksessa esitetyt kustannusarviot ilmaisevat kustannusten suuruusluokan mikäli aukkojen perkaamiset toteutetaan esitetyn suuruusluokan. Lisäksi kustannusten suuruuden tarkempi määrittäminen edellyttää penkereiden, perattavien aukkojen, siltojen, sulkuportin, vedensiirtolinjan, patojen, avouomien ja pumppaamoiden kokojen, pohjaolosuhteiden ja korkeusasemien yksityiskohtaisempaa selvittämistä sekä tarvittavan raakavesimäärän ja sallittavien pinnankorkeusvaihteluiden tarkempaa määrittämistä.

Altaan uudelleenjärjestelykysymys muodostaa monisäikeisen ongelmakentän, jota tässä tutkimuksessa on pystytty käsittelemään rajatulta osin. Uudelleenjärjestelyä mahdollisesti jatkossa selvitetessä joudutaan selvittämään hyötyhaitta suhteita laajasti. Tähän liittyviä asioita ovat kus-

tannusarvioiden, tarvittavien pinnankorkeusvaihteluvälien ja saatavien vesimäärien lisäksi esimerkiksi veden laadun kehitys sekä muutetussa altaassa että meren yhteyteen palautettavassa osassa, nykyisen allasalueen ekologiassa tapahtuvat muutokset ja kaikkien näiden tekijöiden merkitys vesihuollon, altaan virkistyskäytön ja luonnonsuojelun kannalta.

- /1/ Kalle Hovila: Esitelmä Lounais-Suomen vesiensuojeluyhdistyksen kevätkokouksessa 11.4.1969
- /2/ Jaakko Kuusela: Velho- ja Ruotsinveden makeavesiallas Uudenkaupungin lähistöllä. - Vesitalous 5/1965, 6 - 9
- /3/ Pertti Sevola: Uudenkaupungin makeavesialtaan ekologinen tutkimus 1975
- /4/ Matti Saarivuori: Tutkimusraportti Uudenkaupungin makeavesialtaan kalastosta ja veden ph:sta kesällä 1977. Turun yliopisto biologian laitos
- /5/ Matti Saarivuori: Selvitys Uudenkaupungin makeavesialtaan pohjaeläintutkimuksesta vuodelta 1977. Turun yliopisto biologian laitos
- /6/ Olli Ström: Selvitys Uudenkaupungin makeavesialtaan happamuudesta 1978
Uudenkaupungin kaupunki
- /7/ Olli Ström: makeavesialtaan kartoitus 1978
Uudenkaupungin kaupunki
- /8/ Olli Ström: Makeavesialtaan kartoitus 1979
Uudenkaupungin kaupunki
- /9/ Olli Ström: Makeavesialtaan kartoitus 1980
Uudenkaupungin kaupunki
- /10/ Maa ja Vesi Oy: Vesikasvuston kehitys Uudenkaupungin makeavesialtaalla 1976
- /11/ Uudenkaupungin vesi- ja viemärilaitoksen toimintakertomukset vuosilta 1968 - 1979

- /12/ Seppo Mustonen: Alivaluman vaihteluista pienillä alueilla
Vesitutkimuslaitoksen julkaisuja 1
- /13/ Vesihallitus: Hydrologinen vuosikirja 1976 - 1977
Vesitutkimuslaitoksen julkaisuja 35
- /14/ RIL 92 Vesirakennus
- /15/ Kuusisto: Säkylän Pyhäjärven vesitase ja säännöstely
- /16/ Virtaustutkimuksen neuvottelukunta: Saaristomeren virtaustutkimus 1979

Liite 1

Aurajoen Hypöistenkosken ja Sirppujoen Puttakosken kuukausikeskivirtaamien riippuvuussuhteet kuukausittain vuosien 1970 - 1979 havaintojen perusteella.

Tammikuu	: Y = 1.067	X - 0.436	;r = 0.951
Helmikuu	: Y = 0.523	X + 0.020	;r = 0.970
Maaliskuu	: Y = 0.534	X + 0.158	;r = 0.907
Huhtikuu	: Y = 0.945	X + 2.445	;r = 0.745
Toukokuu 1-31	: Y = 0.870	X + 0.687	;r = 0.980
Toukokuu 16-31	: Y = 0.590	X + 0.701	;r = 0.946
Kesäkuu	: Y = 0.932	X + 0.030	;r = 0.930
Heinäkuu	: Y = 2.777	X - 0.577	;r = 0.763
Elokuu	: Y = 1.273	X - 0.116	;r = 0.986
Syyskuu 1-15	: Y = 0.823	X + 0.089	;r = 0.990
Syyskuu 1-30	: Y = 0.690	X + 0.295	;r = 0.973
Lokakuu	: Y = 1.094	X + 0.141	;r = 0.954
Marraskuu	: Y = 1.107	X - 0.210	;r = 0.980
Joulukuu	: Y = 0.935	X - 1.547	;r = 0.891

Suoran yhtälö on muotoa $y = a x + b$ jossa

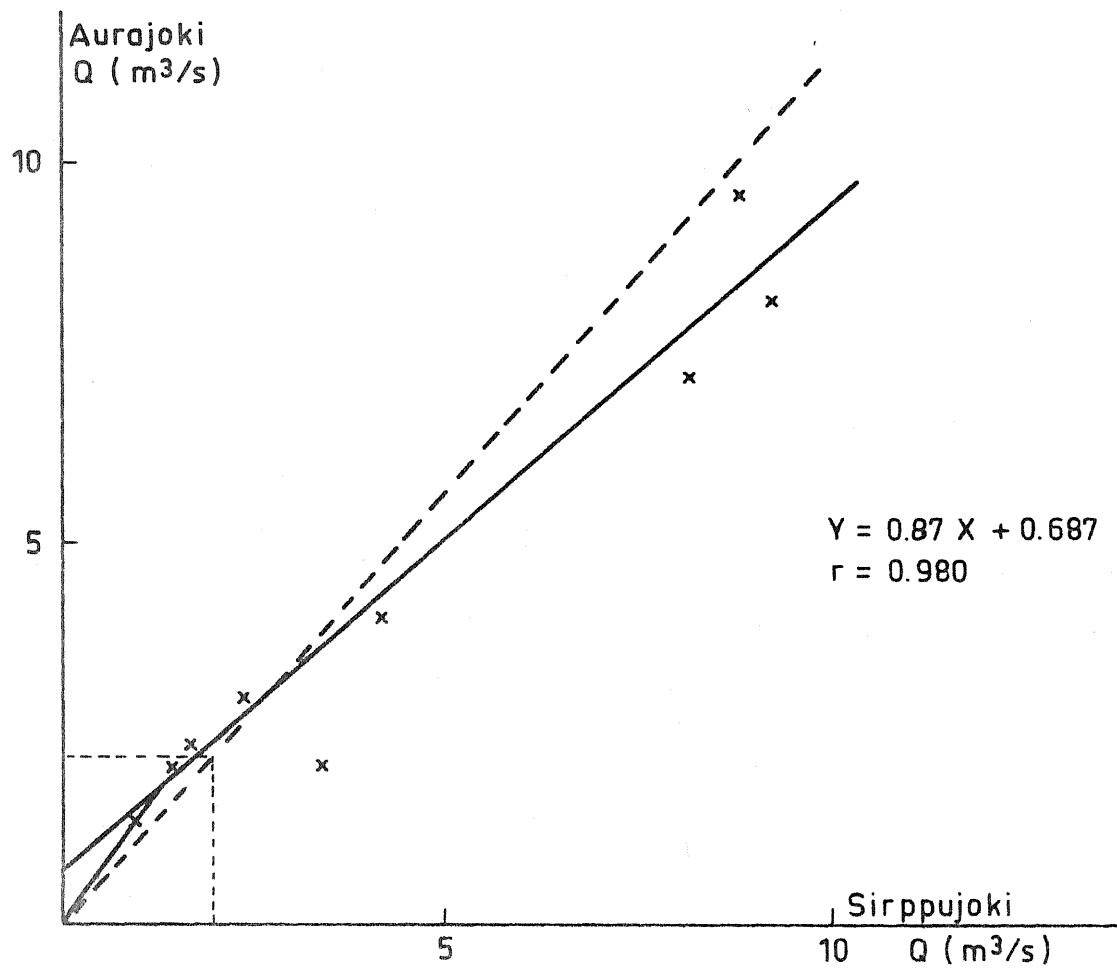
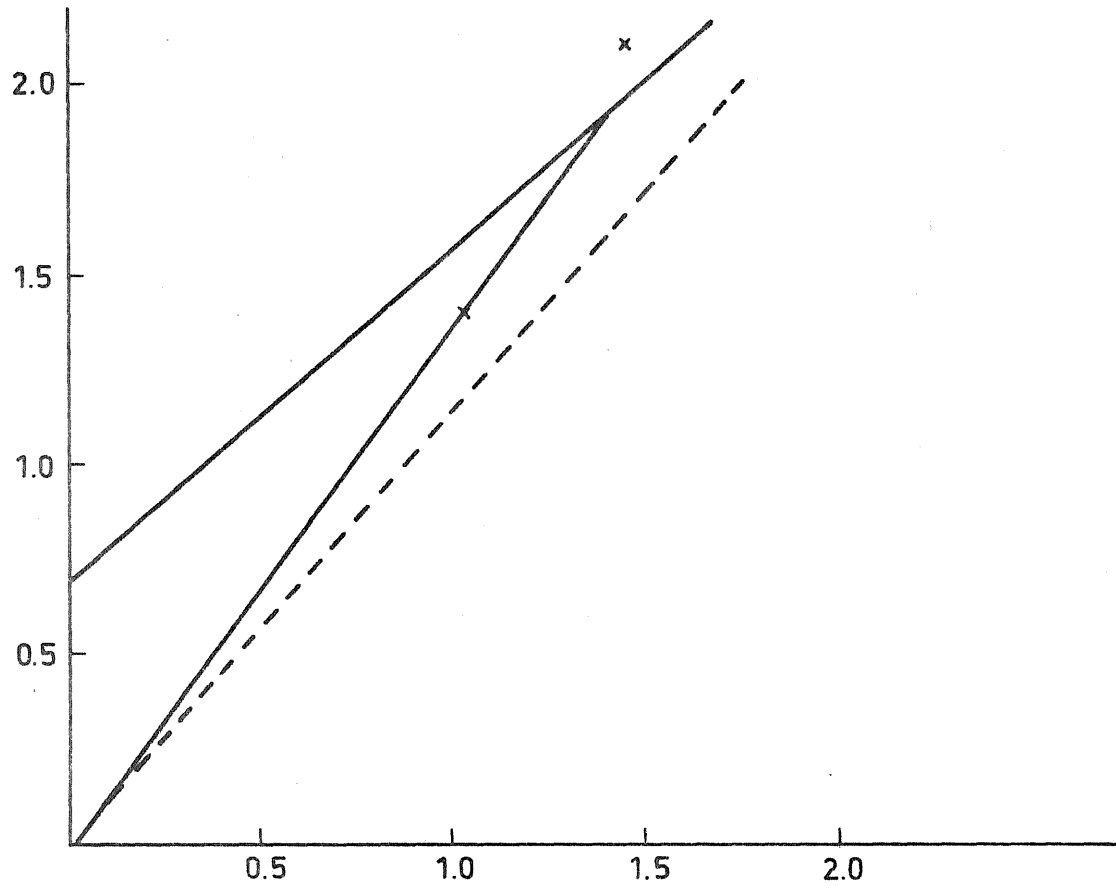
Y = Hypöistenkosken virtaama (m^3/s)

X = Puttakosken virtaama (m^3/s)

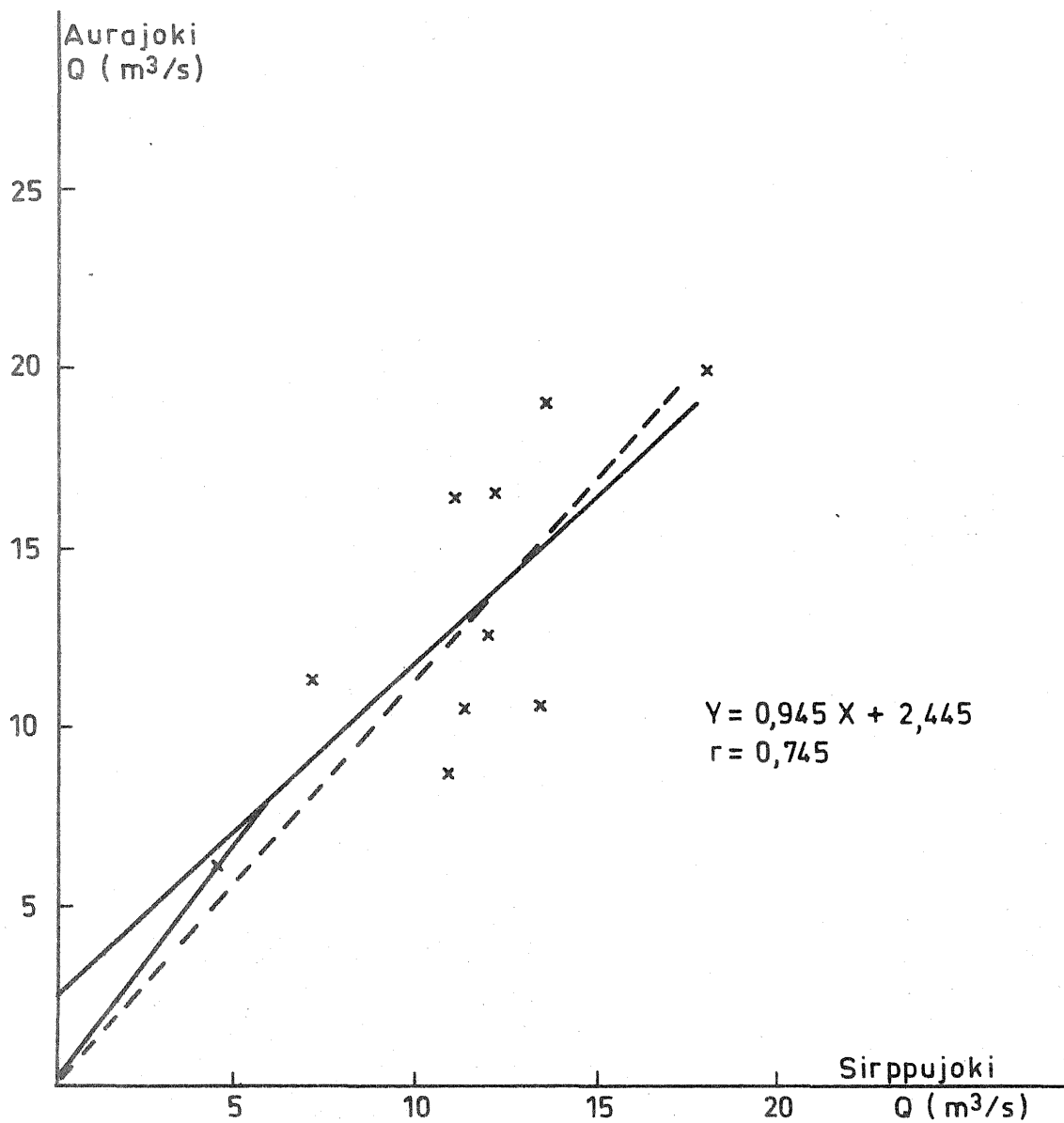
a ja b ovat vakioita

Korrelaatiokerroin r ilmaisee sen miten hyvin annettu suora kuvaa havaittuja pisteitä. Seuraaville sivuille on piirretty parhaimman ja huonoimman korrelaatiokertoimen omaavat suorat ja niitä vastaavat havaitut pisteet. Korrelaatiosuora on piirretty yhtenäisinä viivoina, pinta-alojen suhteen mukainen viiva on katkoviiva ja korjaussuora on yhtenäinen viiva.

TOUKOKUU

HUHTIKUU

LIITE 2.

Puttakosken arvioidut ja havaitut kuukausi- ja vuosikeskivirtaamat vuosina 1950 - 1979
ja Hypöistenkosken vastaavat havaitut vuosivirtaamat (m²/s)

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	YHT.	HYP.
1950	0,30	0,15	6,60	14,90	0,60	0,07	0,09	0,12	0,88	4,70	5,90	10,0	3,71	3,50
1951	0,80	0,34	0,18	17,70	1,36	0,07	0,18	0,41	0,26	-	1,00	7,40	2,47	2,42
1952	4,40	1,30	0,45	10,40	0,72	0,07	0,09	0,12	0,35	4,30	3,90	6,20	2,65	2,64
1953	2,50	1,11	15,30	9,00	0,30	0,40	0,50	3,50	2,60	2,40	3,00	4,10	3,75	3,20
1954	1,10	0,34	3,10	7,40	2,20	0,07	2,70	4,80	13,20	7,30	11,30	12,50	5,52	5,60
1955	1,00	3,60	0,18	2,60	18,00	0,18	0,09	0,12	0,09	1,30	3,60	3,20	2,84	2,50
1956	3,10	0,34	3,80	5,30	11,60	0,18	0,09	0,12	0,09	0,28	0,13	3,80	2,42	2,00
1957	0,48	0,15	0,18	7,30	7,40	1,15	0,46	1,60	9,60	9,10	3,40	8,00	4,09	4,00
1958	1,25	0,54	0,18	5,40	10,90	0,61	0,18	0,33	0,18	0,22	0,82	1,50	1,85	1,80
1959	0,64	0,92	13,90	9,90	0,67	0,29	0,09	0,12	0,09	0,07	0,36	1,50	2,39	1,90
1960	0,30	0,15	0,09	9,50	1,51	0,18	0,39	2,30	3,10	1,30	6,20	11,90	3,07	3,10
1961	2,20	5,10	13,40	3,50	1,12	0,29	0,60	5,70	1,90	2,30	7,10	3,70	3,91	3,40
1962	6,20	5,70	1,00	19,60	3,10	0,61	0,26	0,48	5,10	3,00	3,90	4,80	4,44	4,10
1963	0,30	0,34	0,09	6,10	2,40	0,18	0,09	0,33	2,10	7,80	4,10	2,30	2,18	2,29
1964	0,80	0,54	0,09	6,40	3,80	0,18	0,09	0,12	0,18	1,10	1,60	11,30	2,20	2,17
1965	2,80	1,50	0,83	7,20	0,83	0,18	0,18	0,72	0,44	0,36	2,40	1,00	1,53	1,60
1966	0,30	0,34	0,27	6,70	19,50	0,29	0,18	0,23	0,18	2,52	6,10	5,30	3,52	3,45
1967	1,20	0,73	14,50	14,30	3,10	0,50	0,18	2,80	6,70	1,24	5,10	2,40	4,40	4,70
1968	0,15	0,15	13,80	6,40	2,10	0,29	0,26	0,12	2,00	1,06	7,30	3,30	3,09	2,80
1969	0,80	0,54	0,18	14,00	2,80	0,40	0,18	0,11	0,19	1,30	8,70	1,90	2,57	2,80
1970	0,67	0,30	0,74	18,00	8,80	0,69	0,60	0,47	0,37	0,55	5,60	7,60	3,70	3,48

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	YHT.	HYP.
1971	6,80	4,20	1,21	11,20	1,46	0,41	0,12	0,30	0,16	0,46	1,21	4,60	2,66	2,01
1972	0,95	0,17	0,27	12,10	4,20	0,56	1,61	5,30	1,66	1,36	5,30	7,50	3,43	3,04
1973	1,00	0,76	3,74	7,10	3,37	1,58	1,62	0,53	0,76	1,47	2,13	3,20	2,28	2,60
1974	5,30	9,30	4,50	13,5	1,66	0,51	0,60	1,52	1,53	9,22	8,30	14,60	5,80	6,12
1975	9,20	2,30	1,65	4,50	1,04	0,58	0,19	0,13	0,24	0,34	0,55	1,95	1,89	2,11
1976	0,79	0,41	1,00	13,40	2,90	1,43	0,12	0,18	0,18	0,10	0,71	2,60	1,97	1,62
1977	0,31	0,27	6,70	11,00	9,20	0,53	1,55	0,63	0,82	2,80	7,50	3,80	3,77	4,33
1978	0,66	0,29	1,25	12,00	2,30	0,72	0,43	0,63	5,50	2,50	5,20	1,88	2,84	2,65
1979	0,23	0,16	0,34	10,80	8,20	0,39	1,97	4,00	6,90	2,70	9,80	10,10	4,64	3,92
												ka	3,2	3,1

Liite 3. Eri vedenottojen 5.0, 15.0 ja 23,7 milj. m³/a) vaikutus altaan pintaan kuukausittain vuosina 1950 - 1979. Lähtö- ja maksimitasona on toukokuun 1 päivän taso.

	Toukokuu 15				Toukokuu 31				Kesäkuu 30			
	P	-5	-17	-26	P	-6	-17	-27	P	-11	-34	-53
1950	47	0	0	0	22	0	0	-5	-54	-65	-88	-112
1951	108	0	0	0	19	0	0	-8	-35	-46	-69	-96
1952	10	0	-7	-16	6	0	-18	-37	-60	-71	-112	-150
1953	4	-1	-13	-22	36	0	0	-13	16	0	-18	-50
1954	194	0	0	0	28	0	0	0	-16	-27	-50	-69
1955	1435	0	0	0	393	0	0	0	-89	-100	-123	-144
1956	1098	0	0	0	58	0	0	0	18	0	-16	-35
1957	661	0	0	0	90	0	0	0	85	0	0	0
1958	660	0	0	0	473	0	0	0	12	0	-22	-41
1959	45	0	0	0	7	0	-10	-20	-78	-89	-122	-151
1960	132	0	0	0	5	-1	-12	-22	-29	-41	-75	-104
1961	77	0	0	0	52	0	0	0	40	0	0	-13
1962	253	0	0	0	70	0	0	0	17	0	-17	-36
1963	196	0	0	0	50	0	0	0	-57	-68	-91	-110
1964	326	0	0	0	44	0	0	0	-34	-45	-68	-87
1965	35	0	0	0	36	0	0	0	-50	-61	-84	-103
1966	1890	0	0	0	58	0	0	0	-31	-42	-65	-84
1967	234	0	0	0	133	0	0	0	+6	-5	-28	-47
1968	149	0	0	0	84	0	0	0	-49	-60	-83	-102
1969	156	0	0	0	139	0	0	0	-54	-65	-88	-107
1970	796	0	0	0	91	0	0	0	-20	-31	-54	-73
1971	86	0	0	0	48	0	0	0	-35	-46	-69	-88
1972	341	0	0	0	75	0	0	0	17	0	-17	-36
1973	299	0	0	0	56	0	0	0	155	0	0	0
1974	116	0	0	0	41	0	0	0	25	0	-9	-28
1975	75	0	0	0	70	0	0	0	11	0	-23	-42
1976	226	0	0	0	49	0	0	0	88	0	0	0
1977	507	0	0	0	442	0	0	0	11	0	-23	-42
1978	136	0	0	0	81	0	0	0	40	0	0	-13
1979	706	0	0	0	123	0	0	0	-57	-68	-91	-110

P = jakson nettotulovalunta mm

5.0 milj. m³/v = 135 mm/v = 11 mm/kk

15.0 " = 405 mm/v = 34 mm/kk

23.7 " = 640 mm/v = 53 mm/kk

	Heinäkuu 31				Elokuu 31				Syyskuu 15			
	P	-11	-34	-53	P	-11	-34	-53	P	-5	-17	-27
1950	-40	-116	-162	-205	-39	-166	-235	-297	11	-160	-241	-313
1951	-26	-83	-129	-175	-18	-122	-189	-246	6	-111	-200	-267
1952	-21	-103	-167	-223	-32	-146	-233	-308	-17	-168	-267	-352
1953	67	0	0	-36	360	0	0	0	64	0	0	0
1954	380	0	0	0	502	0	0	0	201	0	0	0
1955	-109	-220	-256	-306	-177	-348	-407	-476	34	-319	-390	-469
1956	-52	-63	-102	-140	-47	-121	-183	-240	-24	-150	-224	-291
1957	-4	-15	-38	-57	155	0	0	0	206	0	0	0
1958	-30	-41	-86	-124	-16	-68	-136	-193	-26	-99	-179	-246
1959	-116	-216	-272	-320	-70	-297	-376	-443	-45	-347	-438	-515
1960	8	-44	-101	-143	273	0	0	0	218	0	0	0
1961	82	0	0	0	598	0	0	0	64	0	0	0
1962	-18	-29	-69	-107	49	0	-54	-111	133	0	0	-5
1963	-78	-157	-203	-241	38	-130	-199	-256	226	0	0	-57
1964	-39	-95	-141	-179	-18	-124	-193	-250	-12	-141	-222	-289
1965	44	28	-74	-112	60	0	-48	-105	40	0	-75	-92
1966	-31	-84	-130	-168	-1	-96	-165	-222	29	-72	-153	-220
1967	-87	-103	-149	-187	394	0	0	0	471	0	0	0
1968	-33	-104	-150	-188	-73	-184	-257	-314	59	-130	-215	-282
1969	-4	-80	-126	-164	-132	-223	-292	-349	-3	-231	-312	-379
1970	97	0	0	-29	17	0	-17	-65	25	0	-9	-67
1971	-66	-123	-169	-207	1	-133	-202	-259	-7	-145	-226	-293
1972	158	0	0	0	539	0	0	0	95	0	0	0
1973	96	0	0	0	13	0	-21	-40	65	0	0	-2
1974	114	0	0	0	94	0	0	0	117	0	0	0
1975	-92	-103	-149	-187	-97	-211	-280	-337	-9	-225	-306	-373
1976	-18	-29	-52	-71	-119	-159	-205	-243	2	-162	-220	-268
1977	205	0	0	0	21	0	-13	-32	57	0	0	-2
1978	-14	-25	-48	-80	55	0	-27	-78	200	0	0	0
1979	262	0	0	0	433	0	0	0	417	0	0	0

	Syyskuu 30		Lokakuu 31		Marraskuu 30		Joulukuu 31		Tammikuu 31	
	P	-27	P	-53	P	-53	P	-53	P	-53
1950 - 1951	111	-239	505	0	626	0	1097	0	137	0
1951 - 1952	16	-278	-18	-349	154	-248	797	0	488	0
1952 - 1953	30	-355	473	0	429	0	692	0	289	0
1953 - 1954	172	0	249	0	315	0	432	0	168	0
1954 - 1955	1107	0	777	0	1161	0	1325	0	184	0
1955 - 1956	39	-467	171	-349	373	-29	401	0	354	0
1956 - 1957	-6	-324	42	-335	13	-375	433	0	84	0
1957 - 1958	754	0	899	0	345	0	837	0	149	0
1958 - 1959	-6	-279	77	-305	122	-236	201	-88	146	0
1959 - 1960	-32	-574	21	-606	92	-567	200	-420	121	-352
1960 - 1961	39	0	148	0	673	0	1274	0	293	0
1961 - 1962	92	0	254	0	728	0	431	0	670	0
1962 - 1963	360	0	327	0	395	0	503	0	56	0
1963 - 1964	20	-64	858	0	436	0	254	0	102	0
1964 - 1965	27	-289	128	-214	201	-66	1221	0	357	0
1965 - 1966	26	-93	57	-89	252	0	158	0	58	0
1966 - 1967	3	-244	260	-37	662	0	634	0	171	0
1967 - 1968	177	0	205	0	534	0	279	0	58	0
1968 - 1969	126	-183	194	-42	749	0	366	0	117	0
1969 - 1970	66	-340	152	241	945	0	216	0	103	0
1970 - 1971	53	-41	55	-39	597	0	819	0	736	0
1971 - 1972	-17	-337	73	-317	159	-211	522	0	99	0
1972 - 1973	52	0	144	0	558	0	776	0	121	0
1973 - 1974	33	0	166	0	263	0	370	0	624	0
1974 - 1975	85	0	1009	0	860	0	1584	0	990	0
1975 - 1976	11	-389	39	-403	87	-369	250	-172	128	-97
1976 - 1977	-39	-334	1	-386	110	-329	292	-90	94	-49
1977 - 1978	38	0	309	0	793	0	409	0	112	0
1978 - 1979	394	0	264	0	541	0	195	0	76	0

	Helmikuu 28		Maaliskuu 31		Huhtikuu 30	
	P	-53	P	-53	P	-53
1950 - 1951	47	-6	50	-9	1780	0
1951 - 1952	196	0	56	0	1034	0
1952 - 1953	153	0	1531	0	877	0
1953 - 1954	31	-22	349	0	741	0
1954 - 1955	333	0	30	-23	254	0
1955 - 1956	66	0	378	0	526	0
1956 - 1957	62	0	31	-22	710	0
1957 - 1958	55	0	26	27	526	0
1958 - 1959	99	0	1412	0	988	0
1959 - 1960	36	-369	6	-416	922	0
1960 - 1961	496	0	1360	0	337	0
1961 - 1962	563	0	115	0	1916	0
1962 - 1963	43	-10	15	-48	623	0
1963 - 1964	111	0	4	-49	637	0
1964 - 1965	160	0	97	0	707	0
1965 - 1966	53	0	59	0	666	0
1966 - 1967	108	0	1481	0	1389	0
1967 - 1968	35	-18	1409	0	644	0
1968 - 1969	76	0	12	-41	1383	0
1969 - 1970	50	3	133	0	1818	0
1970 - 1971	428	0	151	0	1090	0
1971 - 1972	60	0	34	-19	1224	0
1972 - 1973	107	0	402	0	722	0
1973 - 1974	917	0	472	0	1301	0
1974 - 1975	226	0	187	0	460	0
1975 - 1976	76	-74	129	0	1304	0
1976 - 1977	44	-58	695	0	1116	0
1977 - 1978	40	-13	188	0	1163	0
1978 - 1979	19	-34	69	0	1068	0

Liite 4 Pienennetyn altaan nettotulovalunnat (mm) kuukausittain vuosina 1950 - 1979

	Toukokuu 16 - 31				Kesäkuu 1 - 30				Heinäkuu 1 - 31			
	S	Q/Q	E	P/P	S	Q/Q	E	P/P	S	Q/Q	E	P/P
1950 - 1951	24	1/1	-13	12/12	23	1/1	-84	-60/-60	39	1/1	-88	-48/-48
1951 - 1952	5	2/2	-11	-4/-4	32	1/1	-74	-41/-41	34	2/2	-78	-42/-42
1952 - 1953	15	-/-	-14	1/1	23	1/1	-90	-66/-66	65	1/1	-95	-29/-29
1953 - 1954	36	1/1	-15	22/22	72	3/4	-95	-20/-19	117	4/5	-100	21/22
1954 - 1955	20	2/2	-11	11/11	51	1/1	-74	-22/-22	192	24/25	-78	138/139
1955 - 1956	10	36/37	-18	28/29	10	2/2	-116	-104/-104	4	1/1	-122	-117/-117
1956 - 1957	8	6/6	-13	1/1	93	2/2	-82	13/13	25	1/1	-86	-60/-60
1957 - 1958	1	9/9	-13	-3/-3	60	10/10	-86	-16/-16	42	4/4	-90	-44/-44
1958 - 1959	36	40/42	-13	63/65	35	5/5	-82	-42/-42	38	2/2	-86	-46/-46
1959 - 1960	14	1/1	-20	-5/-5	21	3/3	-127	-103/-103	9	1/1	-134	-124/-124
1960 - 1961	2	2/2	-17	-13/-13	48	1/2	-94	-45/-44	61	3/4	-92	-28/-27
1961 - 1962	19	5/5	-13	11/11	98	3/3	-86	15/15	102	5/6	-80	27/28
1962 - 1963	22	6/6	-9	19/19	48	5/5	-90	-37/-37	36	2/2	-80	-42/-42
1963 - 1964	20	4/4	-15	9/9	15	1/1	-79	-63/-63	32	1/1	-119	-86/-86
1964 - 1965	5	5/5	-17	-7/-7	39	2/2	-92	-51/-51	71	1/1	-119	-47/-47
1965 - 1966	15	3/3	-15	3/3	34	2/2	-101	-65/-65	114	2/2	-88	28/28
1966 - 1967	23	5/5	-16	12/12	38	3/3	-97	-56/-56	84	1/2	-133	-48/-47
1967 - 1968	40	9/9	-10	39/39	37	4/4	-79	-38/-38	10	2/2	-115	-103/-103
1968 - 1969	13	7/7	-10	10/10	32	3/3	-109	-74/-74	39	2/2	-98	-57/-57
1969 - 1970	22	12/12	-13	21/21	2	3/4	-95	-90/-89	83	2/2	-105	-20/-20
1970 - 1971	29	6/7	-11	24/25	5	6/6	-102	-91/-91	103	5/6	-66	42/43
1971 - 1972	4	5/5	-11	-2/-2	10	4/4	-85	-71/-71	20	1/1	-98	-77/-77
1972 - 1973	18	6/6	-11	13/13	33	5/5	-70	-32/-32	81	14/15	-84	11/12
1973 - 1974	14	5/5	-10	9/9	46	14/14	-84	-24/-24	44	15/15	-110	-51/-51
1974 - 1975	11	4/4	-14	1/1	65	4/4	-89	-20/-20	128	5/6	-74	59/60
1975 - 1976	40	4/4	-12	32/32	39	5/5	-84	-40/-40	23	2/2	-134	-109/-109
1976 - 1977	2	6/6	-18	-10/-10	37	12/13	-87	-38/-37	63	2/2	-101	-36/-36
1977 - 1978	12	40/41	-14	38/39	43	5/5	-83	-35/-35	121	14/14	-71	64/64
1978 - 1979	1	9/9	-17	-7/-7	55	6/6	-85	-24/-24	23	4/4	-80	-53/-53

S = altaan sadanta (mm)

E = altaan haihdunta (mm)

Q/Q : Q/ vaihtoehdon 1 nettotulovirtaama (allasm)
/Q " 2 " (allamm)

P/P : vaihtoechojen 1 ja 2 nettotulovalunnat (mm)

	Elokuu 1 - 31				Syyskuu 1 - 15				Syyskuu 16 - 30			
	S	Q/Q	E	P/P	S	Q/Q	E	P/P	S	Q/Q	E	P/P
1950 - 1951	44	1/1	-95	-50/-50	43	-/-	-35	8/8	53	7/8	-24	36/37
1951 - 1952	25	4/4	-84	-55/-55	24	1/1	-31	-6/-6	24	1/1	-21	4/4
1952 - 1953	58	1/1	-102	-43/-43	14	1/1	-38	-23/-23	29	2/2	-26	5/5
1953 - 1954	118	31/32	-108	41/42	30	7/7	-40	-3/-3	22	16/16	-27	11/11
1954 - 1955	107	43/44	-84	66/67	24	18/19	-31	12/12	60	96/99	-21	135/138
1955 - 1956	3	1/1	-132	-128/-128	81	-/-	-49	32/32	55	1/1	-33	23/23
1956 - 1957	34	1/1	-93	-58/-58	5	1/1	-34	-28/-28	14	-/-	-24	-10/-10
1957 - 1958	92	14/15	-97	9/10	34	19/19	-36	17/17	59	65/67	-25	99/101
1958 - 1959	43	3/3	-92	-46/-46	1	1/1	-34	-32/-32	8	1/1	-24	-15/-15
1959 - 1960	62	1/1	-144	-81/-81	4	1/1	-54	-49/-49	1	-/-	-37	-36/-36
1960 - 1961	127	20/21	-84	63/64	27	21/21	-41	7/7	9	6/6	-38	-23/-23
1961 - 1962	117	51/53	-88	80/82	40	5/5	-34	11/11	-	11/12	-34	-23/-22
1962 - 1963	85	4/4	-84	5/5	44	11/12	-34	21/22	15	33/34	-22	26/27
1963 - 1964	120	3/3	-115	8/8	73	17/18	-32	58/59	18	2/2	-16	4/4
1964 - 1965	61	1/1	-91	-29/-29	26	-/-	-40	-14/-14	36	1/1	-24	13/13
1965 - 1966	61	6/7	-73	-6/-5	52	2/2	-34	20/20	23	2/2	-22	3/3
1966 - 1967	80	2/2	-104	-22/-22	55	-/-	-31	24/24	17	1/1	-26	-8/-8
1967 - 1968	198	25/26	-84	139/140	46	41/43	-37	50/52	16	17/17	-25	8/8
1968 - 1969	23	1/1	-108	-84/-84	13	8/8	-38	-17/-17	38	10/10	-21	27/27
1969 - 1970	34	1/1	-177	-142/-142	29	-/-	-34	-5/-5	65	1/1	-15	51/51
1970 - 1971	49	4/4	-79	-26/-26	37	1/1	-28	10/10	54	2/2	-21	35/35
1971 - 1972	66	3/3	-95	-26/-26	19	1/1	-35	-15/-15	5	1/1	-28	-22/-22
1972 - 1973	101	47/49	-91	57/59	26	10/10	-34	2/2	17	5/5	-18	4/4
1973 - 1974	67	5/5	-107	-35/-35	66	3/3	-32	37/37	16	4/4	-25	-5/-5
1974 - 1975	26	14/14	-84	-44/-44	80	7/7	-38	49/49	33	7/7	-21	19/19
1975 - 1976	43	1/1	-153	-109/-109	38	1/1	-57	-18/-18	39	1/1	-41	-1/-1
1976 - 1977	26	2/2	-163	-135/-135	71	1/1	-78	-6/-6	4	1/1	-51	-46/-46
1977 - 1978	50	6/6	-92	-36/-36	66	3/3	-43	26/26	17	4/4	-24	-3/-3
1978 - 1979	69	6/6	-77	-2/-2	68	14/15	-28	54/55	40	33/34	-18	55/56

	Lokakuu 1 - 31				Marraskuu 1 - 30				Joulukuu 1 - 31			
	S	Q/Q	E	P/P	S	Q/Q	E	P/P	S	Q/Q	E	P/P
1950 - 1951	65	42/44		77/79	76	51/53		107/109	102	90/93		187/190
1951 - 1952	12	-/-		-18/-18	77	9/9		66/66	62	66/69		123/126
1952 - 1953	73	39/40		82/83	72	34/35		86/87	77	56/58		128/130
1953 - 1954	39	22/22		31/31	45	26/27		51/52	27	37/38		59/60
1954 - 1955	77	65/68		112/115	89	98/101		167/170	90	112/116		197/201
1955 - 1956	71	12/12		53/53	45	31/32		56/57	86	21/30		109/111
1956 - 1957	44	3/3		17/17	20	1/4		1/1	58	34/35		87/88
1957 - 1958	19	82/84		71/73	36	29/30		45/46	42	72/74		109/111
1958 - 1959	35	2/2		7/7	63	7/7		50/50	56	13/14		64/65
1969 - 1960	44	1/1		15/15	77	3/3		60/60	55	13/14		63/64
1960 - 1961	48	12/12		30/30	94	54/53		128/129	89	107/110		191/194
1961 - 1962	54	21/21		45/45	62	61/64		103/106	66	33/34		94/95
1962 - 1963	57	27/28		54/54	48	34/35		62/63	28	43/44		66/67
1963 - 1964	108	70/72	-30	148/150	60	35/37	-20	75/77	29	21/21	-5	45/45
1964 - 1965	48	10/10		28/28	66	14/14		60/60	96	101/105		192/196
1965 - 1966	51	3/3		24/24	42	21/21		43/43	63	9/9		67/67
1966 - 1967	38	23/23		31/31	92	53/55		125/127	109	47/49		151/153
1967 - 1968	111	10/11		91/92	61	44/46		85/87	44	22/22		61/61
1968 - 1969	118	10/10		98/98	63	63/65		106/108	41	30/31		66/67
1969 - 1970	52	12/12		34/34	124	75/78		179/182	31	17/18		43/44
1970 - 1971	30	5/5		5/5	76	48/50		104/106	64	68/71		127/130
1971 - 1972	57	4/4		31/31	62	10/11		52/53	67	41/42		103/104
1972 - 1973	38	12/13		20/21	66	46/47		92/93	31	67/69		93/95
1973 - 1974	49	13/14		32/33	77	18/19		75/76	55	29/30		79/80
1974 - 1975	117	83/85		170/172	78	72/74		130/132	129	131/135		255/259
1975 - 1976	35	3/3		8/8	54	5/5		39/39	60	17/17		72/72
1976 - 1977	21	1/1		-8/-8	61	6/6		47/47	37	23/24		55/56
1977 - 1978	59	25/26		54/55	88	65/67		133/135	34	34/35		63/64
1978 - 1979	44	22/23		36/37	58	45/47		83/85	12	17/17		24/24

	Tammikuu 1 - 31				Helmikuu 1 - 28				Maaliskuu 1 - 31			
	S	Q/Q	E	P/P	S	Q/Q	E	P/P	S	Q/Q	E	P/P
1950 - 1951	62	7/7		64/64	21	3/3		19/19	42	2/2		34/34
1951 - 1952	53	39/41		87/89	84	11/11		90/90	21	4/4		15/15
1952 - 1953	44	22/23		61/62	58	9/9		62/62	11	137/142		138/143
1953 - 1954	63	10/10		68/68	5	3/3		3/3	49	28/29		67/68
1954 - 1955	89	9/9		93/93	13	29/30		37/38	22	2/2		14/14
1955 - 1956	49	28/29		72/72	40	3/3		38/38	8	34/35		32/33
1956 - 1957	41	4/4		40/40	53	1/1		49/49	23	2/2		15/15
1957 - 1958	29	11/12		35/36	11	4/4		10/10	18	2/2		10/10
1958 - 1959	87	6/6		88/88	21	7/8		23/24	32	125/129		147/151
1959 - 1960	96	3/3		94/94	27	1/1		23/23	7	1/1		-2/-2
1960 - 1961	78	20/20		93/93	41	41/43		77/79	30	120/124		140/144
1961 - 1962	55	56/57		106/107	54	46/48		95/97	25	9/9		24/24
1962 - 1963	31	3/3		29/29	17	3/3		15/15	16	1/1		7/7
1963 - 1964	27	7/7	-5	29/29	67	4/4	-5	66/66	5	1/1	-10	-4/-4
1964 - 1965	76	26/27		97/98	30	12/13		37/38	24	8/8		22/22
1965 - 1966	33	3/3		31/31	27	3/3		25/25	42	2/3		34/35
1966 - 1967	56	11/11		62/62	47	6/6		48/48	41	130/135		161/166
1967 - 1968	48	1/1		44/44	26	1/1		22/22	39	124/128		153/157
1968 - 1969	42	7/7		44/44	32	4/4		31/31	4	2/2		-4/-4
1969 - 1970	41	6/6		42/42	28	2/2		25/25	69	7/7		66/66
1970 - 1971	61	61/63		117/119	54	34/35		83/84	40	11/11		41/41
1971 - 1972	9	9/9		13/13	50	1/1		46/46	17	2/3		9/10
1972 - 1973	26	9/9		30/30	43	6/6		44/44	38	34/35		62/63
1973 - 1974	99	47/49		141/143	83	15/18		153/156	32	40/42		62/62
1974 - 1975	75	82/85		152/155	23	19/19		37/37	32	15/15		37/37
1975 - 1976	54	7/7		56/56	44	3/3		42/42	39	9/9		38/38
1976 - 1977	68	3/3		66/66	25	2/2		22/22	35	60/62		85/87
1977 - 1978	51	6/6		52/52	19	2/3		16/17	73	11/12		74/75
1978 - 1979	58	2/2		55/55	10	1/1		6/6	45	3/3		38/38

	Huhtikuu 1 - 30				Toukokuu 1 - 15			
	S	Q/Q	E	P/P	S	Q/Q	E	P/P
1950 - 1951	84	153/159	-15	222/228	5	10/10	-8	7/7
1951 - 1952	44	91/94		120/123	3	2/2	-10	-5/-5
1952 - 1953	22	78/81		85/88	1	1/1	-11	-9/-9
1953 - 1954	41	64/66		90/92	1	18/19	-8	11/12
1954 - 1955	18	22/23		25/26	49	125/130	-13	161/166
1955 - 1956	29	46/47		60/61	10	97/101	-9	99/103
1956 - 1957	19	63/65		67/68	33	57/59	-10	80/82
1957 - 1958	19	47/48		51/52	29	57/59	-9	77/79
1958 - 1959	46	86/89		117/120	6	5/5	-14	-3/-3
1959 - 1960	19	82/85		86/89	10	12/12	-9	13/13
1960 - 1961	14	30/31		29/30	19	6/6	-7	18/18
1961 - 1962	36	170/176		191/197	12	23/23	-9	26/26
1962 - 1963	48	53/55		86/88	11	18/18	-12	17/17
1963 - 1964	33	55/57		73/75	10	29/30	-8	31/32
1964 - 1965	26	62/64		73/75	1	4/4	-14	-9/-9
1965 - 1966	33	58/60		76/78	2	170/176	-11	161/167
1966 - 1967	22	129/128		130/135	33	19/19	-7	45/45
1967 - 1968	40	55/58		80/83	27	12/12	-7	32/32
1968 - 1969	45	121/125		151/155	16	13/14	-9	20/21
1969 - 1970	93	156/161		234/239	-	72/75	-13	59/62
1970 - 1971	22	97/100		104/107	7	8/8	-11	4/4
1971 - 1972	69	105/108		159/162	-	32/33	-11	21/22
1972 - 1973	51	61/64		97/100	21	26/27	-8	39/40
1973 - 1974	11	117/121		113/117	6	11/11	-12	5/5
1974 - 1975	40	39/40		64/65	22	6/6	-11	17/17
1975 - 1976	24	116/120		125/129	11	20/21	-10	21/22
1976 - 1977	68	95/99		148/152	38	43/44	-7	74/75
1977 - 1978	18	112/116		115/119	12	12/12	-9	15/15
1978 - 1979	39	94/97		118/121	27	61/63	-5	83/85

Liite 5/1

Liite 5

Patovaihtoehdon 1 mukaisen altaan nettotulovalunnat ja kumulatiiviset kuukausittaiset pinnankorkeudet vedenotolla 3.0 ja 6.0 milj. m³/a vuosina 1950 - 1979. Lähtö- ja maksimitasona 15.5.1950 pinnantaso.

16.5 - 15.5	Toukokuu 31			Kesäkuu 30			Heinäkuu 31			Elokuu 31		
	p	-9	-17	p	-17	-34	p	-17	-34	p	-17	-34
1950 - 1951	12	0	-5	-60	-77	-99	-48	-142	-181	-50	-209	-265
1951 - 1952	-4	-14	-31	-41	-72	-106	-42	-131	-182	-55	-203	-271
1952 - 1953	1	-21	-103	-66	-104	-203	-29	-150	-266	-43	-210	-343
1953 - 1954	22	-4	-21	-20	-41	-75	21	-37	-88	41	-13	-81
1954 - 1955	11	0	-12	-22	-39	-68	138	0	0	66	0	0
1955 - 1956	28	0	0	-104	-121	-138	-117	-255	-289	-128	-400	-451
1956 - 1957	1	-8	-184	13	-12	-205	-60	-89	-299	-58	-164	-391
1957 - 1958	-9	-13	-385	-16	-46	-435	-44	-107	-513	9	-115	-538
1958 - 1959	63	0	-260	-42	-59	-336	-46	-122	-416	-46	-185	-496
1959 - 1960	-5	-25	-364	-103	-145	-503	-124	-286	-661	-81	-384	-776
1960 - 1961	-13	-284	-831	-45	-346	-910	-28	-391	-972	63	-345	-943
1961 - 1962	11	0	-549	15	-2	-568	27	0	-575	80	0	-529
1962 - 1963	19	0	-147	-37	-54	-218	-42	-113	-294	5	-125	-323
1963 - 1964	9	0	-240	-63	-80	-337	-86	-183	-457	8	-192	-483
1964 - 1965	-7	-16	-274	-51	-84	-359	-47	-148	-440	-29	-194	-503
1965 - 1966	3	-23	-309	-65	-105	-408	28	-94	-414	-6	-117	-454
1966 - 1967	12	0	-268	-56	-73	-358	-48	-138	-440	-22	-177	-496
1967 - 1968	39	0	0	-38	-55	-72	-103	-175	-209	139	-53	-104
1968 - 1969	10	0	-7	-74	-91	-115	-57	-165	-206	-84	-276	-324
1969 - 1970	21	0	-90	-90	-107	-214	-20	-144	-268	-142	-303	-444
1970 - 1971	24	0	-1	-91	-108	-126	42	-83	-118	-26	-126	-178
1971 - 1972	-2	-15	-32	-71	-103	-137	-77	-197	-248	-26	-240	-308
1972 - 1973	13	0	-207	-32	-49	-273	11	-55	-296	57	-15	-273
1973 - 1974	9	0	-90	-24	-31	-148	-51	-109	-233	-35	-161	-302
1974 - 1975	1	-11	-28	-20	-48	-82	59	-6	-57	-44	-67	-135
1975 - 1976	32	0	0	-40	-57	-74	-109	-183	-217	-109	-309	-360
1976 - 1977	-10	-91	-297	-38	-146	-369	-36	-199	-439	-135	-351	-608
1977 - 1978	38	-29	443	-35	-81	-522	64	-34	-492	-36	-87	-562
1978 - 1979	-7	-16	-339	-24	-57	-391	53	-21	-372	-2	-40	-408

3.0 milj. m³/a = 205 mm/a = 17 mm/kk

6.0 milj. m³/a = 411 mm/a = 34 mm/kk

	Syyskuu 15			Syyskuu 30			Lokakuu 31			Marraskuu 30		
	p	-9	-17	p	-8	-17	p	-17	-34	p	-17	-34
1950 - 1951	8	-208	-274	36	-180	-255	77	-120	-212	107	-30	-139
1951 - 1952	-6	-218	-294	4	-222	-307	-18	-257	-359	66	-208	-327
1952 - 1953	-23	-242	-383	5	-245	-395	82	-180	-347	86	-111	-295
1953 - 1954	-3	-25	-101	11	-22	-107	31	-8	-110	51	0	-93
1954 - 1955	12	0	-5	135	0	0	112	0	0	167	0	0
1955 - 1956	32	-377	-436	23	-362	-430	53	-326	-411	56	-287	-389
1956 - 1957	-28	-201	-436	-10	-219	-463	17	-219	-480	1	-235	-513
1957 - 1958	17	-107	-538	99	-16	-456	71	0	-419	45	0	-408
1958 - 1959	-32	-226	-545	-15	-239	-577	7	-229	-604	50	-196	-588
1959 - 1960	-49	-442	-842	-36	-486	-895	15	-488	-914	60	-445	-888
1960 - 1961	7	-347	-953	-23	-378	-993	30	-365	-997	128	-259	-901
1961 - 1962	11	0	-535	-23	-31	-575	45	-3	-564	103	0	-495
1962 - 1963	21	-113	-319	26	-95	-310	54	-58	-290	62	-13	-262
1963 - 1964	58	-143	-442	4	-147	-455	148	-16	-341	75	0	-300
1964 - 1965	-14	-217	-534	13	-212	-537	28	-201	-543	60	-158	-517
1965 - 1966	20	-106	-451	3	-111	-465	24	-104	-475	43	-78	-466
1966 - 1967	24	-162	-489	-8	-178	-514	31	-164	-517	125	-56	-426
1967 - 1968	50	-12	-71	8	-12	-80	91	0	-23	85	0	0
1968 - 1969	-17	-302	-358	27	-283	-348	98	-202	-284	106	-113	-212
1969 - 1970	-5	-317	-466	51	-274	-432	34	-257	-432	179	-95	-287
1970 - 1971	10	-125	-185	35	-98	-167	5	-110	-196	104	-23	-126
1971 - 1972	-15	-264	-340	-22	-294	-379	31	-280	-382	52	-245	-364
1972 - 1973	2	-22	-288	4	-26	-301	20	-23	-315	92	0	-257
1973 - 1974	37	-133	-282	-5	-146	-304	32	-131	-306	75	-92	-265
1974 - 1975	49	-27	-103	19	-16	-101	170	0	0	130	0	0
1975 - 1976	-18	-336	-395	-1	-345	-413	8	-354	-439	39	-332	-434
1976 - 1977	-6	-365	-631	-46	-419	-694	-8	-444	-736	47	-414	-723
1977 - 1978	26	-70	-553	-3	-81	-573	54	-44	-553	133	0	-454
1978 - 1979	54	0	-371	55	0	-333	36	0	-331	83	0	-282

	Joulukuu 31			Tammikuu 31			Helmikuu 28			Maaliskuu 31		
	p	-17	-34	p	-17	-34	p	-17	-34	p	-17	-34
1950 - 1951	187	0	0	64	0	0	19	0	-15	34	0	-15
1951 - 1952	123	-102	-238	81	-32	-185	90	0	-129	15	-2	-148
1952 - 1953	128	0	-201	61	0	-174	62	0	-147	138	0	-42
1953 - 1954	59	0	-68	68	0	-34	3	-14	-65	67	0	-32
1954 - 1955	197	0	0	93	0	0	37	0	0	14	-3	-20
1955 - 1956	110	-194	-313	72	-139	-275	38	-118	-271	32	-103	-273
1956 - 1957	87	-165	-460	40	-142	-454	49	-110	-439	15	-112	-458
1957 - 1958	109	0	-333	35	0	-332	10	-7	-356	10	-14	-380
1958 - 1959	64	-149	-558	88	-78	-504	23	-72	-515	147	0	-402
1959 - 1960	63	-399	-859	94	-322	-799	23	-316	-810	-2	-335	-846
1960 - 1961	191	-80	-744	93	-4	-685	77	0	-642	140	0	-536
1961 - 1962	94	0	-435	106	0	-363	95	0	-302	24	0	-312
1962 - 1963	66	0	-230	29	0	-235	15	-2	-254	7	-12	-281
1963 - 1964	45	0	-289	29	0	-294	66	0	-262	-4	-21	-300
1964 - 1965	192	0	-359	97	0	-296	37	0	-293	22	0	-305
1965 - 1966	67	-28	-433	31	-14	-437	25	-6	-446	34	0	-446
1966 - 1967	151	0	-309	62	0	-281	48	0	-267	161	0	-140
1967 - 1968	61	0	0	44	0	0	22	0	-12	153	0	0
1968 - 1969	66	-64	-180	44	-37	-170	31	-23	-173	-4	-44	-211
1969 - 1970	43	-69	-278	42	-44	-270	25	-36	-279	66	0	-247
1970 - 1971	127	0	-33	117	0	0	83	0	0	41	0	0
1971 - 1972	103	-159	-295	13	-155	-316	46	-126	-304	9	-134	-329
1972 - 1973	93	0	-198	30	0	-202	44	0	-192	62	0	-164
1973 - 1974	79	-30	-220	141	0	-113	153	0	0	62	0	0
1974 - 1975	255	0	0	152	0	0	37	0	0	37	0	0
1975 - 1976	72	-277	-396	56	-238	-374	42	-213	-366	38	-192	-362
1976 - 1977	55	-376	-702	66	-327	-670	22	-322	-682	85	-254	-631
1977 - 1978	63	0	-425	52	0	-417	16	-1	-425	74	0	-325
1978 - 1979	24	0	-292	55	0	-271	6	-11	-299	38	0	-295

	Huhtikuu 30			Toukokuu 31			Jakson alin taso	
	p	-17	-34	p	-8	-17	205	411
1950 - 1951	222	0	0	7	-1	-10	-209	-274
1951 - 1952	120	0	-65	-5	-13	-87	-257	-359
1952 - 1953	85	0	0	-9	-17	-26	-245	-395
1953 - 1954	90	0	0	11	0	-6	-41	-110
1954 - 1955	25	0	-29	161	0	0	-39	-68
1955 - 1956	60	-60	-247	99	0	-168	-400	-451
1956 - 1957	67	-62	-428	80	0	-365	-235	-513
1957 - 1958	51	0	-366	77	0	-306	-115	-538
1958 - 1959	117	0	-322	-3	-11	-342	-239	-604
1959 - 1960	86	-267	-797	13	-262	-801	-488	-914
1960 - 1961	29	0	-544	18	0	-543	-391	-997
1961 - 1962	191	0	-158	26	0	-149	-31	-575
1962 - 1963	86	0	-232	17	0	-232	-125	-323
1963 - 1964	73	0	-264	31	0	-250	-192	-483
1964 - 1965	73	0	-269	-9	-17	-295	-217	-543
1965 - 1966	76	0	-407	161	0	-263	-178	-517
1966 - 1967	130	0	-47	45	0	-19	-175	-209
1967 - 1968	80	0	0	32	0	0	-302	-358
1968 - 1969	151	0	-97	20	0	-94	-317	-466
1969 - 1970	234	0	-50	59	0	-8	-126	-185
1970 - 1971	104	0	0	4	-4	-13	-294	-379
1971 - 1972	159	0	-207	21	0	-203	-55	-315
1972 - 1973	97	0	-104	39	0	-82	-161	-306
1973 - 1974	113	0	0	5	-3	-12	-57	-135
1974 - 1975	64	0	0	17	0	0	-354	-439
1975 - 1976	125	-85	-274	21	-72	-270	-444	-736
1976 - 1977	148	-124	521	74	-58	-464	-87	-563
1977 - 1978	115	0	-307	15	0	-309	-57	-408
1978 - 1979	118	0	-211	83	0	-143		

Liite 6/1

Liite 6 Patovaihtoehtoon 2 mukaisen altaan nettotulovalunnat ja kumulatiiviset kuukausittaiset pinnankorkeudet vedenotoilla 3.0, 6.0 ja 9.0 milj. m³/a vuosina 1950 - 1979. Läntö- ja maksimipinnantasona 15.5.1950 pinnantaso.

16.5-15.5	Toukokuu 31				Kesäkuu 30				Heinäkuu 31			
	P	-7	-13	-19	P	-13	-26	-39	P	-13	-26	-39
1950 - 1951	12	0	-1	-7	-60	-73	-87	-106	-48	-134	-161	-193
1951 - 1952	-4	-11	-23	-35	-41	-65	-90	-115	-42	-120	-158	-196
1952 - 1953	1	-17	-30	-152	-66	-96	-122	-257	-29	-138	-177	-325
1953 - 1954	22	0	-13	-105	-19	-32	-58	-164	22	-23	-62	-180
1954 - 1955	11	0	-3	-119	-22	-35	-51	-180	139	0	0	-80
1955 - 1956	29	0	0	0	-104	-117	-130	-143	-117	-247	-273	-299
1956 - 1957	1	-6	-74	-229	13	-6	-87	-255	-60	-79	-173	-354
1957 - 1958	-3	-10	-169	-479	-16	-39	-211	-534	-44	-96	-281	-617
1958 - 1959	65	0	0	-393	-42	-55	-68	-474	-46	-114	-140	-559
1959 - 1960	-5	-21	-34	-451	-103	-137	-163	-683	-124	-274	-313	-846
1960 - 1961	-13	-226	-393	-1055	-44	-283	-463	-1138	-27	-323	-516	-1204
1961 - 1962	11	0	-2	-814	15	0	-13	-838	28	0	-11	-849
1962 - 1963	19	0	0	-449	-37	-50	-63	-525	-42	-105	-131	-606
1963 - 1964	9	0	-4	-589	-63	-76	-93	-691	-86	-175	-205	-816
1964 - 1965	-7	-14	-20	-668	-51	-78	-97	-758	-47	-138	-170	-844
1965 - 1966	3	-19	-32	-749	-65	-97	-123	-853	28	-82	-121	-864
1966 - 1967	12	0	-1	-751	-56	-69	-83	-846	-47	-129	-146	-932
1967 - 1968	39	0	0	-518	-38	-51	-64	-595	-103	-167	-193	-737
1968 - 1969	10	0	-3	-335	-74	-87	-103	-448	-57	-157	-186	-544
1969 - 1970	21	1	0	-463	-89	-102	-115	-591	-20	-135	-161	-650
1970 - 1971	25	0	0	-413	-91	-104	-117	-543	43	-74	-100	-539
1971 - 1972	-2	-11	-24	-312	-71	-95	-121	-422	-77	-185	-224	-538
1972 - 1973	13	0	-90	-533	-32	-45	-148	-604	12	-46	-162	-631
1973 - 1974	9	0	-4	-457	-24	-37	-54	-520	-51	-101	-131	-610
1974 - 1975	1	-7	-20	-327	-20	-40	-66	-386	60	0	-32	-365
1975 - 1976	32	0	0	0	-40	-53	-66	-79	-109	-175	-201	-227
1976 - 1977	-10	-36	-190	-345	-37	-86	-253	-421	-36	-135	-315	-496
1977 - 1978	39	0	-223	-533	-35	-48	-284	-607	64	0	-246	-582
1978 - 1979	-7	-14	-20	-457	-24	-51	-70	-520	-53	-117	-149	-612

3.0 milj. m³/a = 155 mm/a

6.0 milj. m³/a = 309 mm/a

9.0 milj. m³/a = 464 mm/a

	Elokuu 31				Syyskuu 15				Syyskuu 30			
	P	-13	-26	-39	P	-6	-13	-19	P	-7	-13	-19
1950 - 1951	-50	-197	-237	-282	8	-195	-242	-293	37	-165	-218	-275
1951 - 1952	-55	-188	-239	-290	-6	-200	-258	-315	4	-203	-267	-330
1952 - 1953	-43	-194	-246	-407	-23	-223	-282	-449	5	-225	-290	-463
1953 - 1954	42	0	-46	-177	-3	-9	-62	-199	11	-5	-64	-207
1954 - 1955	67	0	0	-52	12	0	-1	-59	138	0	0	0
1955 - 1956	-128	-388	-427	-466	32	-362	-408	-453	23	-344	-398	-449
1956 - 1957	-58	-150	-257	451	-28	-184	-298	-498	-10	-201	-321	-527
1957 - 1958	10	-99	-297	-646	17	-88	-293	-648	101	0	-205	-566
1958 - 1959	-46	-173	-212	-644	-32	-211	-257	-695	-15	-233	-285	-729
1959 - 1960	-81	-368	-420	-966	-49	-423	-482	-1034	-36	-466	-531	-1089
1960 - 1961	64	-272	-478	-1179	7	-271	-484	-1191	-23	-301	-520	-1233
1961 - 1962	82	0	0	-806	11	0	-2	-814	-22	-29	-37	-855
1962 - 1963	5	-113	-152	-640	22	-97	-143	-637	27	-77	-129	-629
1963 - 1964	8	-180	-223	-847	59	-127	-177	-807	4	-130	-186	-822
1964 - 1965	-29	-180	-225	-912	-14	-200	-252	-945	13	-194	-252	-951
1965 - 1966	-5	-100	-152	-908	20	-86	-145	-907	3	-90	-155	-923
1966 - 1967	-22	-164	-194	-993	24	-146	-183	-988	-8	-159	-202	-1013
1967 - 1968	140	-40	-79	-636	52	0	-40	-603	8	0	-45	-614
1968 - 1969	-84	-244	-296	-667	-17	-267	-326	-703	27	-247	-312	-695
1969 - 1970	-142	-290	-329	-831	-5	-301	-347	-855	51	-257	-309	-823
1970 - 1971	-26	-113	-152	-604	10	-109	-155	-613	35	-81	-133	-597
1971 - 1972	-26	-224	-276	-603	-15	-245	-304	-697	-22	-274	-339	-678
1972 - 1973	59	0	-129	-611	2	-4	-140	-628	4	-7	-149	-643
1973 - 1974	-35	-149	-192	-684	37	-118	-168	-666	-5	-130	-186	-690
1974 - 1975	-44	-57	-102	-448	49	-14	-66	-418	19	-2	-60	-418
1975 - 1976	-109	-297	-336	-375	-18	-321	-367	-412	-1	-329	-381	-432
1976 - 1977	-135	-283	-476	-670	-6	-295	-495	-695	-46	-348	-554	-760
1977 - 1978	-36	-49	-308	-657	26	-29	-295	-650	-3	-39	-311	-672
1978 - 1979	-2	-132	-177	-653	55	-83	-135	-617	56	-34	-98	-580

	Lokakuu 31				Marraskuu 30				Joulukuu 31			
	P	-13	-26	-39	P	-13	-26	-39	P	-13	-26	-39
1950 - 1951	79	-99	-169	-235	109	-3	-86	-165	190	0	0	-14
1951 - 1952	-18	-234	-301	-387	66	-181	-261	-360	126	-68	-161	-273
1952 - 1953	83	-155	-233	-419	87	-91	-172	-371	130	0	-68	-280
1953 - 1954	31	0	-59	-215	52	0	-33	-202	60	0	0	-181
1954 - 1955	115	0	0	0	170	0	0	0	210	0	0	0
1955 - 1956	53	-340	-371	-435	57	-296	-340	-417	111	-198	-255	-345
1956 - 1957	17	-197	-330	-549	1	-209	-355	-587	88	-134	-293	-538
1957 - 1958	73	0	-158	-532	46	0	-138	-525	111	0	-53	-453
1958 - 1959	7	-239	-314	-761	50	-202	-290	-750	65	-150	-251	-724
1959 - 1960	15	-464	-542	-1113	60	-417	-508	-1092	64	-366	-470	-1067
1960 - 1961	30	-284	-516	-1242	129	-168	-413	-1152	194	0	-245	-997
1961 - 1962	45	0	-18	-849	106	0	0	-782	95	0	0	-726
1962 - 1963	54	-36	-101	-514	63	0	-64	-590	67	0	-23	-562
1963 - 1964	150	0	-62	-711	77	0	-14	-673	45	0	0	-667
1964 - 1965	28	-179	-250	-962	60	-132	-216	-841	196	0	-46	-784
1965 - 1966	24	-79	-153	-938	43	-49	-136	-934	67	0	-96	-907
1966 - 1967	31	-141	-197	-1021	127	-27	-96	-933	153	0	0	-819
1967 - 1968	92	0	0	-561	87	0	0	-513	61	0	0	-491
1968 - 1969	98	-162	-240	-636	108	-67	-158	-567	67	-13	-117	-539
1969 - 1970	34	-236	-301	-828	182	-67	-145	-685	44	-36	-127	-680
1970 - 1971	5	-88	-154	-631	106	0	-64	-564	130	0	0	-473
1971 - 1972	31	-256	-334	-686	53	-216	-307	-672	104	-125	-229	-607
1972 - 1973	21	0	-154	-661	93	0	-87	-607	95	0	-18	-551
1973 - 1974	33	-110	-179	-696	76	-47	-129	-659	80	0	-75	-618
1974 - 1975	172	0	0	-285	132	0	0	-192	259	0	0	0
1975 - 1976	8	-334	-399	-463	39	-308	-386	-463	72	-249	-340	-430
1976 - 1977	-8	-369	-588	-807	47	-335	-567	-799	56	-292	-537	-782
1977 - 1978	55	0	-282	-656	135	0	-173	-560	64	0	-135	-535
1978 - 1979	37	-10	-87	-582	85	0	-78	-536	24	0	-30	-551

	Tammikuu 31				Helmikuu 28				Maaliskuu 31			
	P	-13	-26	-39	P	-12	-23	-37	P	-13	-26	-39
1950 - 1951	64	0	0	0	19	0	-4	-18	34	0	0	-23
1951 - 1952	89	0	-98	-223	90	0	-31	-170	15	0	-42	-194
1952 - 1953	62	0	-32	-257	62	0	0	-232	143	0	0	-128
1953 - 1954	68	0	0	-152	3	-9	-20	-186	68	0	0	-157
1954 - 1955	93	0	0	0	38	0	0	0	14	0	-12	-25
1955 - 1956	72	-139	-209	-312	38	-113	-194	-311	33	-93	-187	-317
1956 - 1957	40	-107	-279	-537	49	-70	-253	-525	15	-68	-264	-549
1957 - 1958	36	0	-43	-456	10	-2	-56	-483	10	-5	-72	-512
1958 - 1959	88	-75	-189	-675	24	-63	-188	-688	151	0	-63	-576
1959 - 1960	94	-285	-402	-1012	23	-274	-402	-1026	-2	-289	-430	-1067
1960 - 1961	93	0	-178	-943	79	0	-122	-901	144	0	-4	-796
1961 - 1962	107	0	0	-658	97	0	0	-598	24	0	-2	-613
1962 - 1963	29	0	-20	-572	15	0	-28	-594	7	-6	-47	-626
1963 - 1964	29	0	0	-677	66	0	0	-648	-4	-17	-30	-691
1964 - 1965	98	0	0	-725	38	0	0	-724	22	0	-4	-741
1965 - 1966	31	0	-91	-915	25	0	-89	-927	35	0	-80	-931
1966 - 1967	62	0	0	-796	48	0	0	-785	166	0	0	-658
1967 - 1968	44	0	0	-486	22	0	-1	-501	157	0	0	-383
1968 - 1969	44	0	-99	-534	31	0	-91	-540	-4	-17	-121	-583
1969 - 1970	42	-7	-111	-677	25	0	-109	-689	66	0	-69	-662
1970 - 1971	119	0	0	-393	84	0	0	-346	41	0	0	-344
1971 - 1972	13	-125	-242	-633	46	-91	-219	-624	10	-94	-235	-653
1972 - 1973	30	0	-14	-560	44	0	0	-553	63	0	0	-529
1973 - 1974	143	0	0	-515	156	0	0	-396	62	0	0	-373
1974 - 1975	155	0	0	0	37	0	0	0	37	0	0	-2
1975 - 1976	56	-206	-310	-413	42	-176	-291	-408	38	-151	-279	-409
1976 - 1977	66	-239	-497	-755	22	-229	-498	-770	87	-155	-437	-722
1977 - 1978	52	0	-107	-523	17	0	-113	-543	75	0	-64	-507
1978 - 1979	55	0	-1	-535	6	-6	-18	-566	38	0	-6	-567

	Huhtikuu 30				Toukokuu 15				Jakson alin taso		
	P	-13	-26	-39	P	-6	-13	-19	-155	-309	-464
1950 - 1951	228	0	0	0	7	0	-6	-12	-197	-242	-293
1951 - 1952	123	0	0	-110	-5	-11	-18	-134	-234	-301	-387
1952 - 1953	88	0	0	-79	-9	-15	-22	-108	-225	-290	-463
1953 - 1954	92	0	0	-104	12	0	-1	-111	-32	-64	-215
1954 - 1955	26	0	-12	-38	166	0	0	0	-35	-51	-180
1955 - 1956	61	-45	-152	-295	103	0	-62	-211	-388	-427	-466
1956 - 1957	68	-13	-222	-520	82	0	-153	-457	-209	-355	-587
1957 - 1958	52	0	-46	-499	79	0	0	-439	-99	-297	-646
1958 - 1959	120	0	0	-495	-3	-9	-16	-517	-239	-314	-761
1959 - 1960	89	-213	-367	-1017	13	-206	-367	-1023	-466	-542	-1113
1960 - 1961	30	0	0	-805	18	0	0	-806	-323	-520	-1242
1961 - 1962	197	0	0	-456	26	0	0	-449	-29	-37	-855
1962 - 1963	88	0	0	-577	17	0	0	-579	-113	-152	-640
1963 - 1964	75	0	0	-655	32	0	0	-642	-180	-223	-847
1964 - 1965	75	0	0	-705	-9	-15	-22	-733	-200	-252	-962
1965 - 1966	78	0	-28	-892	167	0	0	-744	-100	-155	-938
1966 - 1967	135	0	0	-562	45	0	0	-538	-163	-202	-1013
1967 - 1968	83	0	0	-339	32	0	0	-326	-167	-193	-737
1968 - 1969	155	0	0	-467	21	0	0	-465	-267	-326	-703
1969 - 1970	239	0	0	-462	62	0	0	-419	-301	-347	-855
1970 - 1971	107	0	0	-276	4	-2	-9	-291	-113	-155	-631
1971 - 1972	162	0	-99	-530	22	0	-90	-527	-274	-339	-686
1972 - 1973	100	0	0	-468	40	0	0	-447	-101	-154	-661
1973 - 1974	117	0	0	-295	5	-1	-8	-309	-149	-192	-696
1974 - 1975	65	0	0	0	17	0	0	-2	-57	-102	-448
1975 - 1976	129	-35	-176	-319	22	-19	-167	-316	-334	-399	-463
1976 - 1977	152	-16	-311	-609	75	0	-249	-553	-369	-588	-807
1977 - 1978	119	0	0	-427	15	0	0	-431	-48	-308	-672
1978 - 1979	121	0	0	-485	85	0	0	-419	-132	-177	-653

Liite 7 Velhoveden ja meren välisten pienien aukkojen tiettyjä kokonaishäviöitä vastaavat virtaamat ja virtausnopeudet eri pinnan korkeuksilla

	NN -0.50 ₂ H=1,5 m A=13.3 m ² R=1.16					NN 0.00 H=2.0 A=18.3 m ² R=1.45					NN 0.50 H=2.5 A=23.6 m ² R=1.71				
	Q m ³ /s	V m/s	hf ₁ cm	hf ₂ cm	hf ₁₊₂ cm	Q m ³ /s	V m/s	hf ₁ cm	hf ₂ cm	hf ₁₊₂ cm	Q m ³ /s	V m/s	hf ₁ cm	hf ₂ cm	hf ₁₊₂ cm
Siian- karin- rauma L = 400 m	2.39	0.18	0.97	0.03	1.0	3.79	0.21	0.96	0.04	1.0	5.44	0.23	0.95	0.05	1.0
	4.13	0.31	2.90	0.10	3.0	6.55	0.36	2.87	0.13	3.0	9.40	0.40	2.84	0.16	3.0
	5.33	0.40	4.84	0.16	5.0	8.46	0.46	4.78	0.22	5.0	12.12	0.51	4.73	0.27	5.0
	6.52	0.49	7.25	0.25	7.5	10.37	0.57	7.17	0.33	7.5	14.87	0.63	7.10	0.40	7.5
	7.53	0.57	9.67	0.33	10.0	11.97	0.65	9.56	0.44	10.0	17.16	0.73	9.46	0.54	10.0
	9.23	0.69	14.51	0.49	15.0	14.67	0.80	14.35	0.65	15.0	21.02	0.89	14.21	0.81	15.0
	10.66	0.80	19.35	0.65	20.0	16.94	0.92	19.13	0.87	20.0	24.26	1.03	18.92	1.08	20.0
	11.92	0.90	24.19	0.82	25.0	18.93	1.03	23.91	1.09	25.0	27.13	1.15	23.65	1.35	25.0
	13.06	0.98	29.02	0.98	30.0	20.74	1.13	28.69	1.31	30.0	29.72	1.26	28.38	1.62	30.0
	14.10	1.06	33.85	1.15	35.0	22.40	1.22	33.47	1.53	35.0	32.10	1.36	33.11	1.89	35.0
	15.07	1.13	38.69	1.31	40.0	23.95	1.31	38.26	1.74	40.0	34.32	1.45	37.85	2.15	40.0
Kurjen- karin- rauma L = 80 m					50.0	26.78	1.46	47.82	2.18	50.0	38.37	1.63	47.31	2.69	50.0
						29.33	1.60	57.38	2.62	60.0	42.04	1.78	56.77	3.23	60.0
	5.02	0.38	0.86	0.15	1.0	7.79	0.43	0.81	0.18	1.0	11.02	0.47	0.78	0.22	1.0
	8.68	0.65	2.57	0.43	3.0	13.55	0.74	2.45	0.56	3.0	19.08	0.81	2.34	0.66	3.0
	11.21	0.84	4.28	0.72	5.0	17.47	0.95	4.07	0.93	5.0	24.61	1.04	3.89	1.11	5.0
	13.72	1.03	6.42	1.08	7.5	21.40	1.17	6.11	1.39	7.5	30.15	1.28	5.84	1.67	7.5
	15.85	1.19	8.55	1.45	10.0	24.70	1.35	8.14	1.86	10.0	34.82	1.47	7.79	2.22	10.0
	19.40	1.46	12.83	2.17	15.0	30.27	1.65	12.22	2.78	15.0	42.65	1.81	11.69	3.32	15.0
	22.41	1.68	17.11	2.89	20.0	34.94	1.91	16.29	3.71	20.0	49.23	2.09	15.57	4.43	20.0
	25.05	1.88	21.39	3.61	25.0	39.07	2.13	20.36	4.64	25.0	55.03	2.33	19.46	5.54	25.0
	27.44	2.06	25.66	4.34	30.0	42.78	2.34	24.42	5.58	30.0	60.28	2.55	23.35	6.65	30.0
	29.64	2.23	29.94	5.06	35.0	46.22	2.52	28.50	6.50	35.0	65.11	2.76	27.24	7.76	35.0
	31.69	2.38	34.21	5.79	40.0	49.42	2.70	32.58	7.42	40.0	69.61	2.95	31.13	8.86	40.0
	35.42	2.66	42.76	7.24	50.0	55.25	3.02	40.72	9.28	50.0	77.83	3.30	38.92	10.08	50.0
						60.52	3.31	48.86	11.14	60.0	85.25	3.61	46.70	13.29	60.0

hf₁ = uomahäviö

hf₂ = alku + loppuhäviö

NN -0.50 H=1.5 m A=13.3 m ² R=1.16					NN 0.00 H=2.0 m A=18.3 m ² R=1.45					NN 0.50 H=2.5 m A=23.6 m ² R=1.71				
Q m ³ /s	V m/s	hf ₁ cm	hf ₂ cm	hf ₁₊₂ cm	Q m ³ /s	V m/s	hf ₁ cm	hf ₂ cm	hf ₁₊₂ cm	Q m ³ /s	V m/s	hf ₁ cm	hf ₂ cm	hf ₁₊₂ cm
3.80	0.29	0.83	0.17	1.0	5.92	0.32	0.79	0.21	1.0	8.32	0.35	0.75	6.25	1.0
6.59	0.50	2.50	0.50	3.0	10.26	0.56	2.36	0.64	3.0	14.41	0.61	2.25	0.75	3.0
8.52	0.64	4.17	0.83	5.0	13.23	0.72	3.94	1.06	5.0	18.57	0.79	3.74	1.26	5.0
10.43	0.78	6.25	1.25	7.5	16.19	0.88	5.91	1.59	7.5	22.75	0.96	5.61	1.89	7.5
12.04	0.91	8.33	1.67	10.0	18.71	1.02	7.87	2.13	10.0	26.27	1.11	7.48	2.52	10.0
14.74	1.11	12.50	2.50	15.0	22.90	1.25	11.81	3.19	15.0	32.17	1.36	11.22	3.78	15.0
17.03	1.28	16.66	3.34	20.0	26.45	1.44	15.75	4.25	20.0	37.13	1.57	14.95	5.05	20.0
19.03	1.43	20.83	4.17	25.0	29.57	1.62	19.69	5.31	25.0	41.52	1.76	18.69	6.31	25.0
20.85	1.57	24.99	5.01	30.0	32.38	1.77	23.62	6.38	30.0	45.48	1.93	22.43	7.57	30.0
22.52	1.69	29.16	5.84	35.0	34.98	1.91	27.55	7.45	35.0	49.13	2.08	26.17	8.83	35.0
24.08	1.81	33.32	6.68	40.0	37.40	2.01	31.49	8.51	40.0	52.52	2.22	29.91	10.09	40.0
26.91	2.02	41.65	8.35	50.0	41.78	2.28	39.37	10.63	50.0	58.72	2.49	37.39	12.61	50.0
					45.77	2.5	47.25	12.75	60.0	64.33	2.72	44.87	15.13	60.0
4.55	0.34	0.88	0.12	1.0	7.10	0.39	0.84	0.15	1.0	10.04	0.43	0.81	0.19	1.0
7.89	0.59	2.65	0.35	3.0	12.34	0.67	2.54	0.46	3.0	17.43	0.74	2.44	0.56	3.0
10.16	0.76	4.40	0.60	5.0	15.93	0.87	4.23	0.77	5.0	22.51	0.95	4.07	0.93	5.0
12.45	0.94	6.60	0.90	7.5	19.51	1.07	6.35	1.15	7.5	27.58	1.17	6.11	1.39	7.5
14.38	1.08	8.81	1.19	10.0	22.52	1.23	8.46	1.54	10.0	31.85	1.35	8.15	1.85	10.0
17.61	1.32	13.21	1.79	15.0	27.59	1.51	12.69	2.31	15.0	39.04	1.65	12.22	2.78	15.0
20.34	1.53	17.62	2.38	20.0	31.85	1.74	16.92	3.08	20.0	45.04	1.91	16.29	3.71	20.0
22.74	1.71	22.02	2.98	25.0	35.61	1.94	21.14	3.86	25.0	50.35	2.13	20.36	4.64	25.0
24.91	1.87	26.42	3.58	30.0	39.00	2.13	25.37	4.63	30.0	55.15	2.34	24.43	5.57	30.0
26.90	2.02	30.83	4.17	35.0	42.13	2.30	29.60	5.40	35.0	59.58	2.52	28.51	6.49	35.0
28.76	2.16	35.25	4.77	40.0	45.04	2.46	33.83	6.17	40.0	63.69	2.70	32.58	7.42	40.0
32.16	2.42	44.05	5.95	50.0	50.36	2.75	42.29	7.71	50.0	71.21	3.02	40.73	9.27	50.0
				60.0	55.17	3.01	50.75	9.25	60.0	78.00	3.30	48.87	11.13	60.0

Liite 8

Vintrinrauman eri uoma-osuuksien virtaushäviöt ja muutos-häviöt eri pinnankorkeustasoilla ja eri pinnankorkeusero- ja vastaavat virtaamat Vintrinraumassa eri pinnankorkeus-tasoilla sekä virtausnopeudet kapeimmassa uomassa. $M = 35$

NN	uoma	L (m)	$A \text{ (m}^2\text{)}$	$R \text{ (m}^1\text{)}$	hf
-0.50	1	800	120	0.67	$0.0000774Q^2$
	2	540	555	1.85	$0.0000006Q^2$
	3	240	290	2.23	$0.0000008Q^2$
	1 - 3	muutoshäviöt			$0.0000080Q^2$
	1 - 3	kokonaishäviöt $hf =$			$0.0000868Q^2$
0.00	1	800	220	1.00	$0.0000135Q^2$
	2	540	715	1.98	$0.0000003Q^2$
	3	240	355	2.53	$0.0000005Q^2$
	1 - 3	muutoshäviöt			$0.0000027Q^2$
	1 - 3	kokonaishäviöt $hf =$			$0.0000170Q^2$
+0.50	1	800	335	1.40	$0.0000037Q^2$
	2	540	890	2.47	$0.0000002Q^2$
	3	240	430	2.69	$0.0000003Q^2$
	1 - 3	muutoshäviöt			$0.0000013Q^2$
	1 - 3	kokonaishäviöt $hf =$			$0.0000055Q^2$

hf (cm)	NN -0.50		NN 0.00		NN +0.50	
	V (m/s)	Q (m^3/s)	V (m/s)	Q (m^3/s)	V (m/s)	Q (m^3/s)
1.0	0.09	10.7	0.11	24.3	0.13	42.6
3.0	0.15	18.6	0.19	42.0	0.22	73.9
5.0	0.20	24.0	0.25	54.2	0.28	95.3
7.5	0.24	29.4	0.30	66.2	0.35	116.8
10.0	0.28	33.9	0.35	76.7	0.40	134.8
15.0	0.35	41.6	0.43	93.9	0.49	165.1
20.0	0.40	48.0	0.49	108.5	0.57	190.7
25.0	0.45	53.7	0.55	121.3	0.64	213.2
30.0	0.49	58.8	0.60	132.8	0.70	233.5
35.0	0.53	63.5	0.65	143.5	0.75	252.3
40.0	0.57	67.9	0.70	153.4	0.81	269.7
50.0	0.63	75.9	0.78	171.5	0.90	301.5
60.0	0.69	83.1	0.85	187.9	0.99	330.3

1) A ja R on pidetty vakiona vaikka todellisuudessa ne muuttuvat ylävirtaan päin mennessä. Tulokset lienevät tähän tar-koitukseen kuitenkin riittävän tarkat.

Liite 9/1

Liite 9

Vintrinrauman eri uomaosuuksien virtaushäviöt ja muutoshäviöt eri pinnankorkeuksilla ja eri pinnankorkeuseroja vastaavat virtaamat Vintrinraumassa eri pinnankorkeustasoilla sekä virtausnopeudet kapeimmassa uomassa mikäli uomaosuutta 1 on ruopattu $50 \text{ m}^3/\text{j.m.}$ $M = 35$

NN	Uoma	L (m)	A (m^2)	R	h_f
-0.50	1	800	170	0.94	$0.0000245Q^2$
	2	540	555	1.85	$0.0000006Q^2$
	3	240	290	2.23	$0.0000008Q^2$
	1 - 3	muutoshäviöt			$0.0000044Q^2$
	1 - 3	kokonaishäviöt $h_f =$			$0.0000303Q^2$
+0.00	1	800	270	1.23	$0.0000068Q^2$
	2	540	715	1.98	$0.0000003Q^2$
	3	240	355	2.53	$0.0000005Q^2$
	1 - 3	muutoshäviöt			$0.0000020Q^2$
	1 - 3	kokonaishäviöt $h_f =$			$0.0000096Q^2$
+0.50	1	800	385	1.60	$0.0000024Q^2$
	2	540	890	2.47	$0.0000002Q^2$
	3	240	430	2.69	$0.0000003Q^2$
	1 - 3	muutoshäviöt			$0.0000011Q^2$
	1 - 3	kokonaishäviöt $h_f =$			$0.0000040Q^2$

h_f (cm)	NN -0.50		NN 0.00		NN +0.50	
	V (m/s)	Q m^3/s	V (m/s)	Q (m^3/s)	V (m/s)	Q m^3/s
1.0	0.11	18.1	0.12	32.3	0.13	50.0
3.0	0.19	31.5	0.21	55.9	0.22	86.6
5.0	0.24	40.6	0.27	72.2	0.29	111.8
7.5	0.29	49.8	0.33	88.4	0.36	136.9
10.0	0.34	57.4	0.38	102.1	0.41	158.1
15.0	0.41	70.4	0.46	125.0	0.50	193.6
20.0	0.48	81.2	0.53	144.3	0.58	223.6
25.0	0.53	90.8	0.60	161.4	0.65	250.0
30.0	0.59	99.5	0.65	176.8	0.71	273.9
35.0	0.63	107.5	0.71	190.9	0.77	295.8
40.0	0.68	114.9	0.76	204.1	0.82	316.2
50.0	0.76	128.5	0.85	228.2	0.92	353.6
60.0	0.83	140.7	0.93	250.0	1.01	387.3

Liite 10 Vedenpinnankorkeuden vaikutus Vintrinrauman ka-
peimman osan vesipöikkileikkaukseen, Reynoldsin-
lukuun ja uomaleveyteen sekä silta-aukkojen ve-
sipöikkileikkauksiin.

NN	Vintrinrauma			Silta	
	A (m ²)	R	L (m)	A (m ²)	B (m ²)
-0.70	87	0.53	164	76.6	54.3
-0.60	103	0.60	172	79.9	56.6
-0.50	120	0.67	180	83.3	58.9
-0.40	138	0.73	188	86.6	61.8
-0.30	157	0.80	196	89.9	63.1
-0.20	177	0.87	204	93.2	65.4
-0.10	198	0.93	212	96.6	67.7
-0.00	220	1.00	220	100.0	70.0
+0.10	242	1.08	224	103.2	72.3
+0.20	265	1.16	228	106.6	74.6
+0.30	288	1.24	232	109.9	76.9
+0.40	311	1.32	236	113.2	79.2
+0.50	335	1.40	240	116.6	81.5

NN	Perattu uoma Vintrinrauma			Silta	
	A (m ²)	R	L (m)	A (m ²)	B (m ²)
-0.70	137	0.84	164	76.6	54.3
-0.60	153	0.89	172	79.9	56.6
-0.50	170	0.94	180	83.3	58.9
-0.40	188	1.00	188	86.6	61.8
-0.30	207	1.06	196	89.9	63.1
-0.20	227	1.11	204	93.2	65.4
-0.10	248	1.17	212	96.6	67.7
-0.00	270	1.23	220	100.0	70.0
+0.10	292	1.30	224	103.2	72.3
+0.20	315	1.38	228	106.6	74.6
+0.30	338	1.46	232	109.9	76.9
0.40	361	1.53	236	113.2	79.2
0.50	385	1.60	240	116.6	81.5

Liite 11/1

Liite 11

Vintrinrauman eri kokonaishäviöitä vastaavat virtaamat eri silta-aukoilla ja pinnankorkeuksilla sekä virtausnopeudet silta-aukoissa.

		Silta A (100 m ² tasolla NN 0.00)				Silta B (70 m ² tasolla NN 0.00)			
NN	hf (cm)	hf silta (cm)	hf uoma (cm)	Q m ³ /s	V (m/s)	hf silta (cm)	hf uoma (cm)	Q m ³ /s	V (m/s)
-0.50	1.0	0.04	1.0	10.5	0.13	0.14	0.85	9.9	0.17
	3.0	0.12	2.88	18.2	0.22	0.42	2.57	17.2	0.29
	5.0	0.20	4.79	23.5	0.28	0.69	4.32	22.3	0.38
	7.5	0.30	7.20	28.8	0.35	1.02	6.51	27.4	0.47
	10.0	0.39	9.62	33.3	0.40	1.34	8.67	31.6	0.54
	15.0	0.58	14.45	40.8	0.49	1.98	13.00	38.7	0.66
	20.0	0.76	19.25	47.1	0.57	2.62	17.42	44.8	0.76
	25.0	0.95	24.02	52.6	0.63	3.25	21.70	50.0	0.85
	30.0	1.13	28.90	57.7	0.69	3.89	26.16	54.9	0.93
	35.0	1.31	33.69	62.3	0.75	4.52	30.42	59.2	1.01
	40.0	1.54	38.50	66.6	0.80	5.17	34.78	63.3	1.07
	50.0	1.85	48.05	74.4	0.89	6.47	43.63	70.9	1.20
	60.0	2.20	57.75	81.4	0.98	7.72	52.27	77.6	1.32
0.00	1.0	0.22	0.79	21.5	0.22	0.46	0.53	17.6	0.25
	3.0	0.66	2.33	37.0	0.37	1.58	1.92	33.6	0.48
	5.0	1.09	3.91	48.0	0.48	2.23	2.76	40.3	0.58
	7.5	1.62	5.88	58.8	0.59	3.34	4.17	49.5	0.71
	10.0	2.15	7.86	68.0	0.68	4.42	5.56	57.2	0.82
	15.0	3.18	11.82	83.4	0.83	6.62	8.47	70.6	1.01
	20.0	4.20	15.80	96.4	0.96	8.73	11.26	81.4	1.16
	25.0	5.23	19.79	107.9	1.08	10.84	14.08	91.0	1.30
	30.0	6.26	23.71	118.1	1.18	13.02	17.00	100.0	1.43
	35.0	7.27	27.72	127.1	1.27	15.15	19.86	108.1	1.54
	40.0	8.32	31.68	136.5	1.37	17.27	22.72	115.6	1.65
	50.0	10.37	39.64	152.7	1.53	21.56	28.46	129.4	1.85
	60.0	12.41	47.58	167.3	1.67	25.79	34.18	141.8	2.03
+0.50	1.0	0.46	0.53	31.0	0.27	0.69	0.32	23.9	0.31
	3.0	1.36	1.66	55.0	0.47	2.05	0.95	41.5	0.51
	5.0	2.23	2.77	71.0	0.61	3.39	1.61	54.1	0.66
	7.5	3.33	4.16	87.5	0.75	5.07	2.44	66.6	0.82
	10.0	4.40	5.63	101.2	0.88	6.72	3.27	77.1	0.95
	15.0	6.51	8.46	124.0	1.06	10.04	4.96	95.0	1.17
	20.0	8.67	11.34	143.6	1.23	13.33	6.66	110.0	1.35
	25.0	10.79	14.20	160.7	1.38	16.66	8.32	123.0	1.51
	30.0	12.90	17.11	176.4	1.51				

Vintrinrauman eri kokonaishäviöitä vastaavat virtaamat eri silta-aukoilla ja pinnankorkeuksilla peratussa uomassa sekä virtausnopeudet silta-aukossa.

NN	hf (cm)	Silta A (100 m ²)				Silta B (70 m ²)			
		hf silta (cm)	hf uoma (cm)	Q (m ³ /s)	V (m/s)	hf silta (cm)	hf uoma (cm)	Q (m ³ /s)	V (m/s)
-0.50	1.0	0.19	0.81	16.4	0.20	0.40	0.60	14.1	0.24
	3.0	0.53	2.46	28.5	0.34	1.15	1.85	24.7	0.42
	5.0	0.88	4.13	36.9	0.44	1.89	3.10	32.0	0.54
	7.5	1.30	6.19	45.2	0.54	2.84	4.66	39.2	0.67
	10.0	1.72	8.29	52.3	0.63	3.73	6.27	45.5	0.77
	15.0	2.54	12.45	64.1	0.77	5.55	9.43	55.8	0.95
	20.0	3.38	16.63	74.1	0.89	7.35	12.64	64.6	1.10
	25.0	4.20	20.82	82.9	0.99	9.15	15.84	72.3	1.23
	30.0	5.02	24.98	90.8	1.09	10.95	19.05	79.3	1.35
	35.0	5.83	29.16	98.1	1.18	12.75	22.26	85.7	1.46
	40.0	6.66	33.64	104.9	1.26	14.53	25.47	91.7	1.56
	50.0	8.29	41.69	117.3	1.41	18.07	31.89	102.5	1.74
	60.0	9.94	50.11	128.6	1.54	21.64	38.35	112.5	1.91
0.00	1.0	0.38	0.61	25.0	0.25	0.63	0.37	19.5	0.28
	3.0	1.12	1.87	43.7	0.44	1.87	1.13	34.3	0.49
	5.0	1.85	3.14	56.6	0.57	3.08	1.91	44.6	0.64
	7.5	2.76	4.75	69.6	0.70	4.61	2.90	55.0	0.79
	10.0	3.65	6.35	80.5	0.81	6.11	3.90	63.7	0.91
	15.0	5.43	9.58	98.9	0.99	9.12	5.90	78.4	1.12
	20.0	7.20	12.82	114.4	1.14	12.11	7.90	90.7	1.30
	25.0	8.94	16.06	128.0	1.28	15.09	9.91	101.6	1.45
	30.0	10.74	19.26	140.2	1.40	18.05	11.96	111.6	1.59
	35.0	12.51	22.61	151.9	1.52	21.02	13.99	120.7	1.72
	40.0	14.21	25.78	162.2	1.62	23.98	16.02	129.2	1.85
	50.0	17.72	32.28	181.5	1.82	29.02	20.10	144.7	2.07
	60.0	21.56	39.44	200.6	2.01	35.80	24.21	158.8	2.27
+0.50	1.0	0.57	0.44	33.0	0.28	0.76	0.23	24.0	0.29
	3.0	1.66	1.35	58.0	0.50	2.27	0.74	42.9	0.53
	5.0	2.73	2.27	75.1	0.64	3.77	1.22	55.3	0.68
	7.5	4.08	3.42	92.5	0.79	5.63	1.86	68.1	0.84
	10.0	5.41	4.60	107.2	0.92	7.50	2.50	79.1	0.97
	15.0	8.06	6.93	131.6	1.13	11.20	3.79	97.4	1.20
	20.0	10.70	9.30	152.5	1.31	14.92	5.08	112.7	1.38
	25.0	13.34	11.67	170.8	1.47	18.57	6.41	126.6	1.55
	30.0	15.97	14.03	187.3	1.61	22.27	7.74	139.1	1.71

